

Tuz Gölü'nde yavru flamingolar © Cüneyt Oğuztüzün

Orta Anadolu Bölgesi

Akşehir ve Eber Gölleri

ORT001

İzlenmesi Gerekli
Gerileme (-2)

Küçük balaban (*Ixobrychus minutus*) © Ali Murtaza Doğan

Yüzölçümü : 82810 ha
Boylam : 31,37°D
Enlem : 38,57°K
Yükseklik : 950 m - 1460 m
İl(ler) : Afyon, Konya
İlçe(ler) : Bolvadin, Sultansazlığı, Çay, Tuzlukçu, Akşehir
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, Sultan Dağları'nın kuzeyinde Akarçay Kapalı Havzası'nda birbirleriyle bağlantılı Akşehir ve Eber göllerini ve bunların çevresindeki taşkın düzlüklerini kapsar. Sulak alan, tektonik bir çöküntü içinde yer alır. Eber Gölü, Sultan Dağları'ndan gelen dereler ve Akarçay ile beslenen bir tatlı su gölüdür. Akşehir Gölü ise su seviyesinin yüksek olduğu zamanlarda Eber Gölü'nden çıkan Eber Kanalı (Taşköprü Çayı) ve yine Sultan Dağı'ndan gelen beş dere ile beslenir. Akşehir Gölü'nün suları batı ve güneyde göle buradan giriş yapan kanal ve dereler nedeniyle tatlı su özelliği gösterirken gölün ortası ve kuzeyinde suyun tuzluluk oranı yüksektir. Son yıllarda bozulan su rejimi ve su girdisinin azalması nedeniyle Akşehir Gölü'nün tuzluluğu giderek artmaktadır ve göl yaz aylarında tümüyle kurumaktadır. Göllerin çevresinde yer alan geniş sazlık alanlar ve ıslak çayırlar tür çeşitliliği açısından son derece önemlidir.
- **Habitatlar:** ÖDA; tatlı ve yarı tuzlu göller, bataklıklar, sazlık alanlar, mevsimsel sulak çayırlar, tarım alanları, az miktarda meyve bahçeleri ve ova bozkırlarından oluşur. Özellikle Eber Gölü'nde sazlıklar geniş yer kaplar. Kısmen tuzlu olan Akşehir Gölü'nde ise sazlık alanlar kısıtlı bir alan kaplar.
- **Türler:** ÖDA, *Thermopsis turcica* adlı bitkinin dünyada bilinen tek yaşam alanıdır. Çok sayıda kuş türü için önemli bir üreme alanı olan Akşehir ve Eber Gölleri, aynı zamanda kış aylarında yüksek sayılarda sakarca kazına (*Anser albifrons*) ev sahipliği yapar. Ak pelikan (*Pelecanus onocrotalus*) ve çeltikçi (*Plegadis falcinellus*) alanda göç döneminde yüksek sayılarda konaklar.
- Akşehir ve Eber Gölleri, *Alburnus nasreddini* ve *Leuciscus anatolicus* adlı içsu balıklarının dünyadaki en önemli üreme alanlarından biridir. Bu türlerden ilki dünyada yalnızca bu ÖDA'da yaşamaktadır.
- Sivriburunlu bataklıkfaresinin (*Neomys anomalus*) dar yayılışlı bir popülasyonunu barındıran alan aynı zamanda kelebek ve kuzböcekleri açısından da önemlidir.
- **Alan Kullanımı:** Bölge için önemli bir geçim kaynağı olan balıkçılık göllerin su seviyesindeki aşırı düşüş nedeniyle tamamen yok olmuştur. Sulak alanın küçülmesine paralel olarak hayvancılık

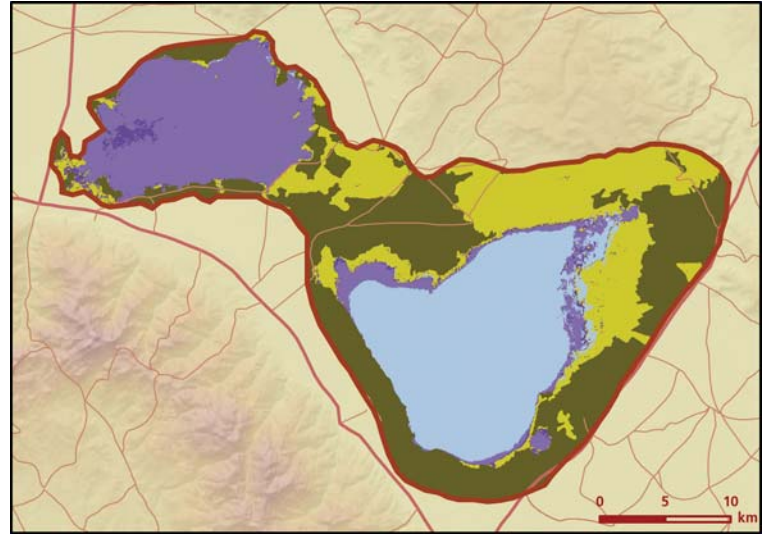
- da son yıllarda düşüş göstermektedir.
- Afyon Çay Seka Kâğıt Fabrikası'nda kullanılmak üzere kesilen sazlar bölgedeki diğer bir önemli geçim kaynağıdır. Alanın güney ve batısında yerleşim birimleri ve çok sayıda küçük sanayi tesisleri bulunmaktadır.
- ÖDA'yı çevreleyen bölgede sul ve kuru tarım yapılmaktadır. Alanının güneyinde ve batısında kiraz üretimi başta olmak üzere meyvecilik, kuzeyinde ise tahıl ekimi yapılmaktadır.
- **Tehditler:** Bölgedeki en önemli tehdit, su düzeyindeki sürekli ve aşırı düşmedir. Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından Akarçay üzerine yapılan barajlar ve su rejimini değiştirmeye yönelik faaliyetler sisteme giren su miktarını önemli oranda düşürmüştür. Bu duruma son yıllarda görülen kuraklığın etkisi de eklenince Akşehir Gölü'nün suları 2005-2006 yıllarında neredeyse tümüyle çekilmiş, alandaki balık stokları ortadan kalkmıştır. Eskiden balıkçılıkla geçinen halk kuruyan göl alanında tarımsal faaliyetler yapmaya başlamıştır.
- Kapalı Akarçay Havzası'na yüksek miktarda evsel, tarımsal ve sanayi atıkları karışmaktadır ve bu durum göl sularının kimyasal bileşimini bozmaktadır. Kirlilik Eber Gölü'nde daha yoğun olmak üzere yasal sınırların üzerine çıkmıştır. Kirlilik ve suların çekilmesiyle artan tuzluluk göl çevresindeki taşkın alanlarını da olumsuz etkilemiş ve bitki örtüsü kuşakları tamamen değişmiştir.
- Endemik bitki türlerini bulunduran alanda yapılan tarımsal faaliyetler doğal bitki örtüsünü olumsuz etkilemektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Çevre ve Orman Bakanlığı 2006 yılında alanın yönetim planının uluslararası standartlarda hazırlanması için bir proje başlatmıştır.

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Çevre ve Orman Bakanlığı Sulak Alanlar Şubesi; Konya Valiliği; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Konya İl Turizm ve Orman Müdürlüğü; Akşehir Kaymakamlığı; Akşehir Belediyesi; Çekirli Vakfı Konya Şubesi; Tema Vakfı Konya Şubesi.

■ **Murat Gülşaçan**

Akşehir ve Eber Gölleri önemli doğa alanı topografya haritası

Akşehir ve Eber Gölleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Sphaerophysa kotschyana</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Thermopsis turcica</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
 <i>Anser albifrons</i> - Anadolu ve Güney Karadeniz	0	0	LC	LC	7568-15900 Birey (1990 Kışlama)	B3, C3
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Ardea purpurea</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	50 Çift (1997 Üreme)	C1
<i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	70-100 Çift (Üreme)	C1
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	10-30 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Botaurus stellaris</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	2 Çift (Üreme)	C1
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	15-30 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Casmerodius albus</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	5-10 Çift (1991 Üreme)	C1
<i>Chlidonias hybrida</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	25-50 Çift (1997 Üreme)	C1
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	50 Çift (Üreme)	C1
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	180-200 Çift (Üreme)	B3, C1, C3
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	307-311 Birey (Üreme)	C1
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	100 Çift (Üreme)	C1
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	420-500 Birey (Üreme)	B3, C3
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	100 Çift (Üreme)	C1
<i>Pelecanus crispus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	VU	LC	2 Çift (Üreme)	C1
<i>Pelecanus onocrotalus</i> - Avrupa ve Ön Asya	0	0	LC	LC	150-2000 Birey (Üreme)	B3, C1, C3
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	50 Çift (Üreme)	C1
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	15 Çift (Üreme)	C1
<i>Plegadis falcinellus</i> - Ön Asya	0	0	LC	LC	680-1536 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Plegadis falcinellus</i> - Ön Asya	0	0	LC	LC	50 Çift (1997 Üreme)	C1
<i>Sterna hirundo</i> - Güney Avrupa	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	C1
<i>Sterna hirundo</i> - Güney Avrupa	0	0	LC	LC	50-100 Çift (Üreme)	C1
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	20 Çift (Üreme)	B1, C1
 <i>Neomys anomalus</i> - Eber Gölü	0	0	LC	-	Var	B2, C1
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
 <i>Alburnus nasreddini</i>	I	I	-	-	Var	A2, C1
<i>Gobio gobio intermedius</i>	I	0	LC	-	Var	B2, C1
<i>Leuciscus anatolicus</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2, C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
 <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	0	0	-	-	Var	CI

Akşehir Gölü © Cüneyt Oğuztüzün

Eber Gölü © Ali İhsan Gökçen

Aliken

ORT002

Yeterince Bilinmiyor
Gerileme (-1)

Toy (*Otis tarda*) © Franz Josef Kovacs

Yüzölçümü : 19665 ha
Boylam : 31,27°D
Enlem : 39,31°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 830 m - 880 m
İl(ler) : Eskişehir
İlçe(ler) : Sivrihisar, Çifteler, Emirdağ

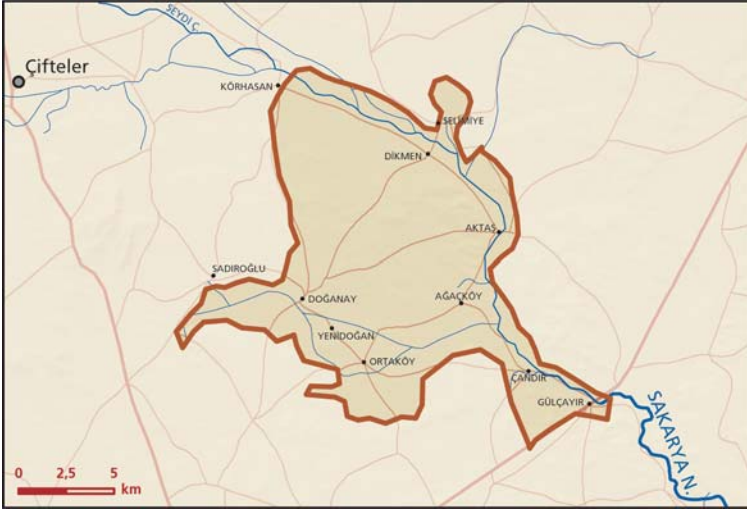
- **Alanın Tanımı:** Sivrihisar ilçesinin güneybatısında yer alan ÖDA, tarım alanları ve yüksek kesimlerinde bozkırlardan oluşan bir platodur. Alan, kuzeyde ve güneyde Sakarya Nehri'nin kollarından Aliken ve Seydi çayları ile çevrelenmiştir. Güneydeki Aliken Çayı boyunca bataklık alanlara rastlanır. ÖDA'da yer yer nadasa bırakılan geniş alanlar ve ekilmeyen taşlık araziler bulunur. Diğer bölgelerde ise yoğun olarak tarım yapılır.
- **Habitatlar:** Bölgenin büyük kısmını tarım alanları ve taşlık ova bozkırları kaplar. Alandaki dere ve akarsuların taşkınlarında bataklık alanlar uzanır.
- **Türler:** Aliken ülkemizin batısında yer alan en önemli toy (*Otis tarda*) yaşam alanlarından birisidir. Alanda 40 – 60 birey arasında toy kuşunun ürediği bilinmektedir. Alanda toylar dışında kızıl şahin (*Buteo rufinus*), çayır delicesi (*Circus pygargus*) gibi başka birçok bozkır türü yaşar.
- **Alan Kullanımı:** Alandaki başlıca kullanım şekli kuru tarımdır. Ekilmeyen taşlık bölgelerde ise hayvancılık faaliyetleri sürdürülmektedir.
- **Tehditler:** Su rejimine müdahale ve sulu tarım alanlarının genişletilmesi ÖDA'nın karşı karşıya olduğu en büyük tehdittir. Geçmiş yıllarda yapılan drenaj çalışmaları bölgedeki sızlıkların çoğunun yok olmasına neden olmuştur. Devlet Su İşleri (DSİ) alanın yaklaşık üçte birinin sulu tarıma açılmasını planlamaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur. Aliken, ulusal toy eylem planında yer alan önemli toy üreme alanlarından biridir.

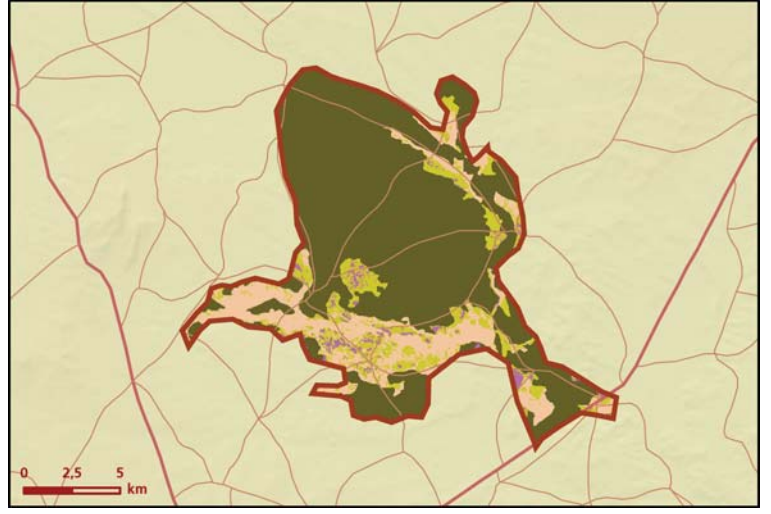
Aliken © H. Çağlar İnce

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Eskişehir Valiliği; Eskişehir İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Sivrihisar Kaymakamlığı; Çifteler Kaymakamlığı; Emirdağ Kaymakamlığı; Çifteler İlçe Jandarma Komutanlığı; Emirdağ İlçe Jandarma Komutanlığı; Doğa Demeyi; ODTÜ Kuş Gözlem Topluluğu.

- **Bahtiyar Kurt**

Alikan önemli doğa alanı topografya haritası

Alikan önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Var (Üreme)	CI
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Circus pygargus</i>	0	0	LC	LC	6 Çift (Üreme)	CI
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Otis tarda</i> - Avrupa	0	0	VU	VU	40-60 Birey (1996 Üreme)	A1, B1, CI

Gelengi (*Spermophilus xanthopyrmus*) © Murat Bozdoğan

Acıkır Bozkırları

ORT003

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Achillea ketenoglui © Mecit Vural

Yüzölçümü : 98439 ha

Boylam : 31,77°D

Enlem : 39,45°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 650 m - 1819 m

İl(ler) : Eskişehir

İlçe(ler) : Sivrihisar, Polatlı, Günyüzü

- **Alanın Tanımı**: ÖDA'nın orta bölgesinde uzanan tepelik alan askeri bölgedir. Alan Ankara – Eskişehir karayolu tarafından ikiye ayrılır ve geniş ova bozkırlarıyla kaplıdır. Batıda ise Sivrihisar Dağları'nın bir uzantısı olan Arayıt Dağı bulunur. ÖDA'nın doğusu Sakarya nehri ile sınırlanır. Alanın içinde yer yer tarım alanları uzanır.
- **Habitatlar**: Alanın orta bölümünde kalan düzlükler el değmemiş geniş ova bozkırlarıyla kaplıdır ve çok sayıda bitki türüne ev sahipliği yapar. Arayıt Dağı'nın karstik kayaları üzerinde dağ bozkırları uzanır. ÖDA'nın doğusu ve güneyi başta olmak üzere parçalı dağlılık gösteren tarım alanları bulunur.
- **Türler**: Acıkır Bozkırları bitkiler açısından son derece zengindir. Alanda ÖDA kriterlerini sağlayan 19 bitki taksonu bulunmaktadır ve bunların tamamı Türkiye'ye endemiktir. Alanda bitkilerin yanı sıra küçük kerkenez (*Falco naumanni*) ve küçük akbaba (*Neophron percnopterus*) gibi kuş türleri üremektedir. Kocaağzı balığı (*Aspius aspius*) alanda yaşayan diğer bir önemli türdür.
- **Alan Kullanımı**: Alanın önemli bir kısmı askeri bölgedir ve topçu eğitim merkezinin atış sahası olarak kullanılır. Batıdaki dağ bozkırları ise bölge halkı tarafından otlama amacıyla kullanılır. ÖDA'da yaygın olarak kuru tarım ve daha az oranda sululu tarım yapılır.
- **Tehditler**: Alanda bilinen bir tehdit bulunmamaktadır.
- **Koruma Çalışmaları**: ÖDA'nın bir kısmı askeri bölge sınırları içinde kaldığından iyi korunmuştur. Bunun dışında alanda bilinen başka bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

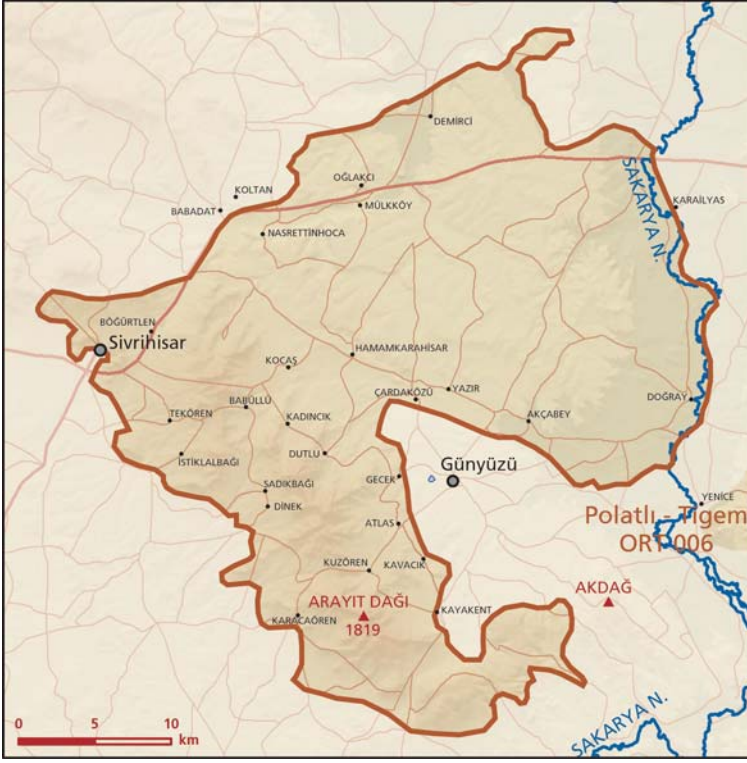

Astragalus kochakii © Mecit Vural

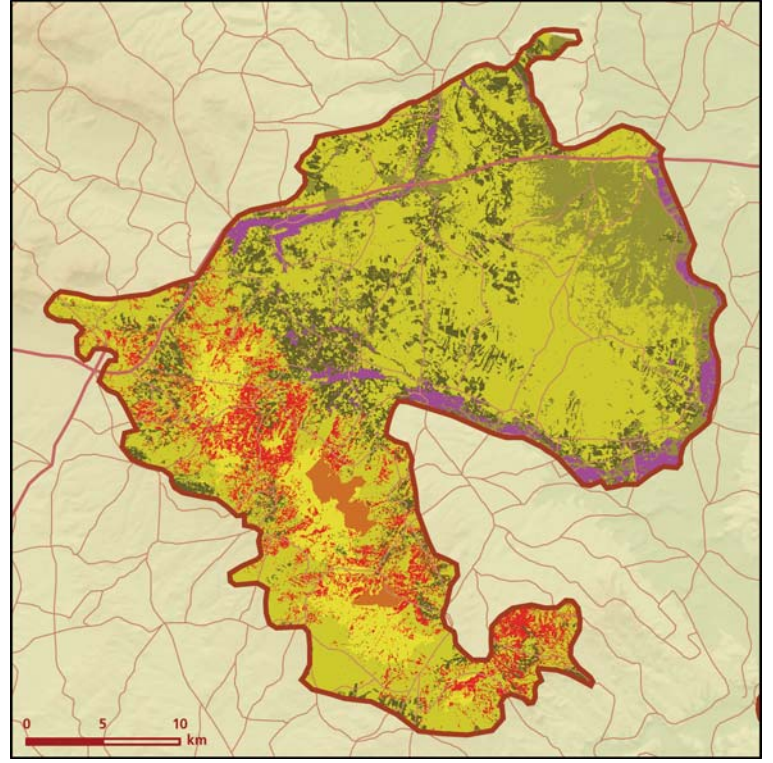
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Eskişehir Valiliği; Eskişehir İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Sivrihisar Kaymaklığı; Sivrihisar İlçe Jandarma Komutanlığı.

■ **Bahtiyar Kurt**

Acikir Bozkirleri önemli doğa alanı topografya haritası

Acikir Bozkirleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Achillea gypsicola</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Achillea ketenoglu</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Achillea monocephala</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Aethionema dumanii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Aethionema turcicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Alyssum niveum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus andrasovszkyi</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus kochakii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus physodes ssp. acikirensis</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Astragalus turcicus</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Cyathobasis fruticulosa</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Gypsophila parva</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Matthiola anchoniifolia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Muscari sivrihisardaghlarensis</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Onobrychis paucijuga</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Salvia aytachii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Scabiosa pseudograminifolia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Sideritis gulendamiae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Thesium scabriflorum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	Var (Üreme)	A1, C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Neophron percnopterus - Avrupa</i>	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Pterocles orientalis</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Aspius aspius</i>	0	0	DD	-	Var	C1

Balıkdamı

ORT004

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Suzuluğu (*Gallinago gallinago*) © Mehmet Altuğ

Yüzölçümü : 3297 ha
Boylam : 31,63°D
Enlem : 39,19°K
Yükseklik : 800 m - 900 m
İl(ler) : Eskişehir
İlçe(ler) : Sivrihisar
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, yaban hayatı geliştirme sahası

■ **Alanın Tanımı:** Sivrihisar ilçe merkezinin yaklaşık 25 kilometre güneyinde yer alan Balıkdamı'na Sivrihisar - Çeltik karayolu üzerinden Ahiler istikameti izlenerek ulaşılır. Sakarya nehrinin oluşturduğu taşkın alanlarının günümüze dek kurutulmadan kalan en önemli örneğidir. Nehrin güney kısmında bulunan bu taşkın alanı, batıda Alıken Platosu, doğuda ise Polatlı düzlükleriyle çevrelenmiş olup sulak çayır, sazlık ve gölcüklerden oluşur. Bulunduğu coğrafi konumun da etkisiyle özellikle bahar aylarında göçmen kuşlar tarafından yoğun olarak kullanılan bölgede hâlâ varlığını sürdüren sazlıklar ve subasar söğüt toplulukları üreyen kuşlar açısından büyük önem taşır.

■ **Habitatlar:** Alan büyük oranda sazlık, sulak çayırlar ve su basar söğüt topluluklarından oluşur. Sakarya Nehri'nin alçaldığı bölümlerde mevsimsel gölcükler, çamur düzlükleri ve sazlıklardan oluşan bir sulak alan sistemi bulunur. ÖDA'nın çevresi tarım alanlarıyla kaplıdır.

■ **Türler:** Balıkdamı sığırları için büyük önem taşır. İlkbaharda sayıları 17 bin 915'i bulan ve aynı zamanda alanda üreyen leylek (*Ciconia ciconia*) göç mevsimi boyunca alanda önemli sayılarda konaklar. Alanda üreyen diğer kuş türleri arasında balaban (*Botaurus stellaris*), kara sumru (*Clidonias niger*), küçük akbalıkçıl (*Egretta garzetta*), alaca balıkçıl (*Ardeola ralloides*), turna (*Grus grus*), gece balıkçılı (*Nycticorax nycticorax*) küçük kerkenez (*Falco naumanni*), çayır delicesi (*Circus pygargus*) ve saz delicesi (*Circus aeruginosus*) yer alır. Alanda küçük karabatağın (*Phalacrocorax pygmeus*) da ürediği tahmin edilmektedir.

■ **Alan Kullanımı:** Balıkçılık ve hayvancılık alanındaki başlıca insan faaliyetleridir. Bunun yanında yer yer kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki en ciddi tehdit Devlet Su İşleri'nin (DSİ) ÖDA'nın tamamını etkileyecek olan Yukarı Sakarya Sulama Projesi'dir. Proje kapsamında ÖDA'nın batı bölümünün tamamen kurularak tarım alanına dönüştürülmesi doğu bölümünün ise yaklaşık 500 hektarlık bir gölete dönüştürülmesi planlanmaktadır. Proje sonunda ÖDA, doğal sulak alan karakterini tamamen yitirecek ve tarım alanlarına dönüşecektir.

Su kaynaklarının tarımsal sulama amaçlı çekilmesi ve yeni tarım alanlarının açılması alanın

doğal yapısının kısmen bozulmasına neden olmuştur.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

Balıkdamı © Melih Özbek

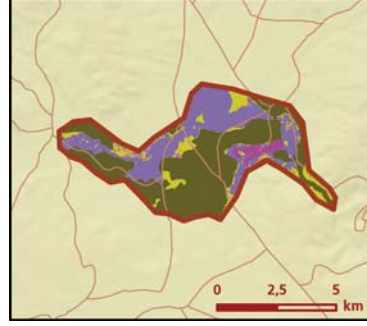
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Eskişehir Valiliği; Sivrihisar Kaymaklığı; Sivrihisar Belediyesi; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Doğa Derneği, ODTÜ Kuş Gözlem Topluluğu.

■ **Barbaros Demirci**

Balıkdami önemli doğa alanı topografya haritası

Balıkdami önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	15-20 Çift (Üreme)	CI
<i>Botaurus stellaris</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	2 Çift (Üreme)	CI
<i>Chlidonias niger</i>	0	0	LC	LC	8 Çift (Üreme)	CI
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	17915 Birey (1993 Göç)	A3, B3, CI, C3
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	20 Çift (Üreme)	CI
<i>Circus pygargus</i>	0	0	LC	LC	15 Çift (Üreme)	CI
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	33 Çift (Üreme)	CI
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	10 Çift (Üreme)	A1, CI
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	1 Çift (Üreme)	B1, CI
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	60 Çift (Üreme)	CI
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	45 Çift (Üreme)	CI
<i>Plegadis falcinellus</i> - Ön Asya	0	0	LC	LC	3-5 Çift (Üreme)	CI
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	302-680 Birey (Kışlama)	B3, CI, C3

Balıkdami © Melih Özbek

Çavuşçu Gölü

ORT005

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Aphantius villwocki © Ahmet Karataş

Yüzölçümü : 3123 ha

Boylam : 31,88°D

Enlem : 38,35°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1020 m - 1110 m

İl(ler) : Konya

İlçe(ler) : Ilgın

■ **Alanın Tanımı:** Konya - Ilgın ilçesinin hemen kuzeyinde yer alan bir tatlı su gölüdür. Yaklaşık 40 yıl önce kuzey ve güneyde seddelerle çevrilerek baraj gölüne dönüştürülmüştür. Battal ve Çeşmeli dereleriyle beslenir. Kıyılarında az miktarda sazlık alan bulunur ve çevresindeki tarım alanlarının sulaması için kullanılmaktadır. Alan aynı zamanda su ürünleri açısından önemlidir. Gölün etrafında tarım alanları, meyve bahçeleri, meralar ve bir taş ocağı bulunur.

■ **Habitatlar:** Çavuşçu Gölü, 1960'lı yılların sonlarında DSI tarafından bir baraj gölüne çevrilmiştir ve ÖDA'nın üçte birini göl aynası oluşturur. Geri kalan bölgelerde İç Anadolu Bölgesi'ne özgü ova bozkırı ve tarım alanları bulunur.

■ **Türler:** Alanda bıyıklı kamaşın (*Acrocephalus melanopogon*), bıyıklı sumru (*Chlidonias hybrida*), kara sumru (*Chlidonias niger*), sumru (*Sterna hirundo*) ve leylek (*Ciconia ciconia*) üremektedir. Gölde Macar ördeği (*Netta rufina*) ve boz kaz (*Anser anser*) başta olmak üzere çok sayıda su kuşu kışlar.

Çavuşçu Gölü, Orta Anadolu'ya endemik balıklar açısından büyük önem taşır. Gölü dünya ölçeğinde önemli yapan balık türleri arasında bölgeye endemik *Aphantius villwocki* ve *Cobitis (Bicanestrinia) turcica* ile nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Pseudophoxinus anatolicus* bulunur.

■ **Alan Kullanımı:** Civar köyler gölde balıkçılık yaparak geçimini sağlar. Alanda kuru ve sulu tarım ve ayrıca meyvecilik yapılır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki tehditler yeterince bilinmemektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur.

Bahri yavruları (*Podiceps cristatus*) © Özden Sağlam

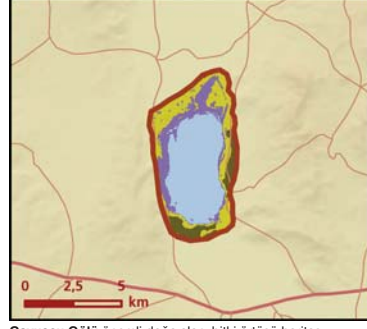
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Konya Valiliği; Devlet Su İşleri; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü; ODTÜ Kuş Gözlem Topluluğu.

■ **Burcu Meltem Arık**

Çavuşçu Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Çavuşçu Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Pseudophoxinus anatolicus © Ahmet Karataş

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Chlidonias hybrida</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	100 Çift (Üreme)	C1
<i>Chlidonias niger</i>	0	0	LC	LC	8 Çift (Üreme)	C1
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	20-30 Çift (Üreme)	C1
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	1000 Birey (1993 Kışlama)	B3, C3
<i>Sterna hirundo</i> - Güney Avrupa	0	0	LC	LC	350-400 Çift (Üreme)	C1
 <i>Aphanius villwocki</i>	1	0	-	-	Var	A2, C1
<i>Cobitis (Bicanestrinia) turcica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, C1
<i>Pseudophoxinus anatolicus</i>	1	0	EN	-	Var	A1, A2, C1

Çamurçulluğu (*Limosa limosa*) © Murat Bozdoğan

Polatlı - TİGEM

ORT006

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

Küçük kerkenez (*Falco naumanni*) © Melih Özbek

Yüzölçümü : 84521 ha
Boylam : 32,13°D
Enlem : 39,18°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 740 m - 1112 m
il(ler) : Ankara, Konya
ilçe(ler) : Polatlı, Haymana, Yunak, Çeltikurdağı, Şahinbey

■ **Alanın Tanımı:** Alan, Tarım Bakanlığı Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Polatlı İşletme Müdürlüğü (TİGEM) altındaki üretme çiftliğini içine alır. Polatlı'nın yaklaşık 50 km güneyinde geniş bir alan kaplayan TİGEM arazisi batıda Sakarya Nehri'yle sınırlıdır. ÖDA'ya, Polatlı'yı Kadınhan'a ve Konya'ya bağlayan karayolu üzerinden ulaşılır. Bölgenin çoğunluğu tarım alanı olmakla birlikte nadasa bırakılmış alanlar ve meralar geniş yer kaplar.

■ **Habitatlar:** TİGEM arazisinde ve civar tarlalarda kuru tarım yapılı ve yaygın olarak tahıl ekilir. Bunun yanında uygun alanlarda yonca ekimi yapılır. Tarıma açılmayan alanlar mera olarak kullanılır ve ova bozkırlarıyla kaplıdır.

■ **Türler:** ÖDA, nesli küresel ölçekte tehlikedeki toy için (*Otis tarda*) önemli bir üreme ve beslenme alanıdır. Özellikle TİGEM arazisinde tehditlerden uzak kalabilen toy kuşları bu bölgede önemli sayıda bulunur. Bunun yanında alan yine küresel ölçekte tehlike altındaki küçük kerkenezler (*Falco naumanni*) için de önemli bir üreme bölgesidir.

Alanda ayrıca nesli küresel ölçekte tehlike altında bir sürüngen türü olan şeritli engerek (*Montivipera xanthina*) ve ülkemize endemik bir iğsu balığı olan *Aphanius villwocki* yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** TİGEM işletmesindeki arazinin çoğunluğu tarımsal faaliyetler için kullanılır. Elde edilen ürünün çoğunluğu buğdaydır. Bunun yanında alanda küçükbaş ve büyükbaş hayvan besiciliği de yapılmaktadır.

■ **Tehditler:** Alanda bilinen bir tehdit bulunmamaktadır. Ancak tarımda kullanılan ilaçlar özellikle toy kuşu için tehdit oluşturmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanın büyük bir kısmı Tarım Bakanlığı Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından işletilmektedir. Bu durum alandaki nadir türlerin korunması açısından önemlidir. Alandaki tarım faaliyetlerinin uzun vadede toy kuşunun üreme başarısını artıracak şekilde değişmesi beklenmektedir. Bunun dışında alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmaktadır.

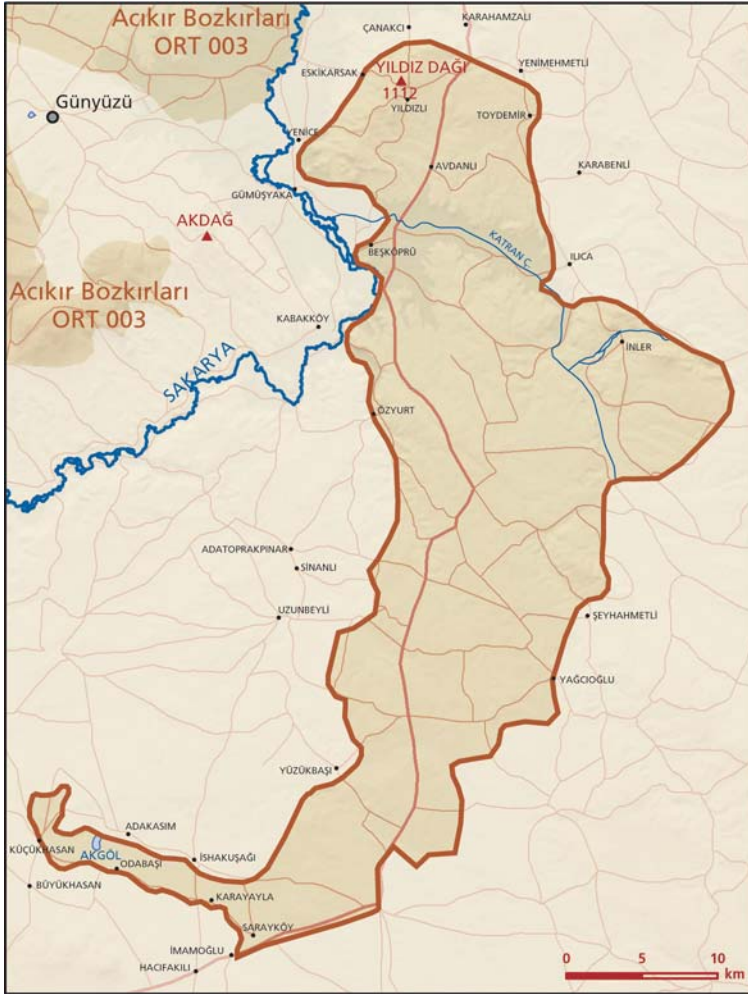

Toy (*Otis tarda*) © Soner Bekir

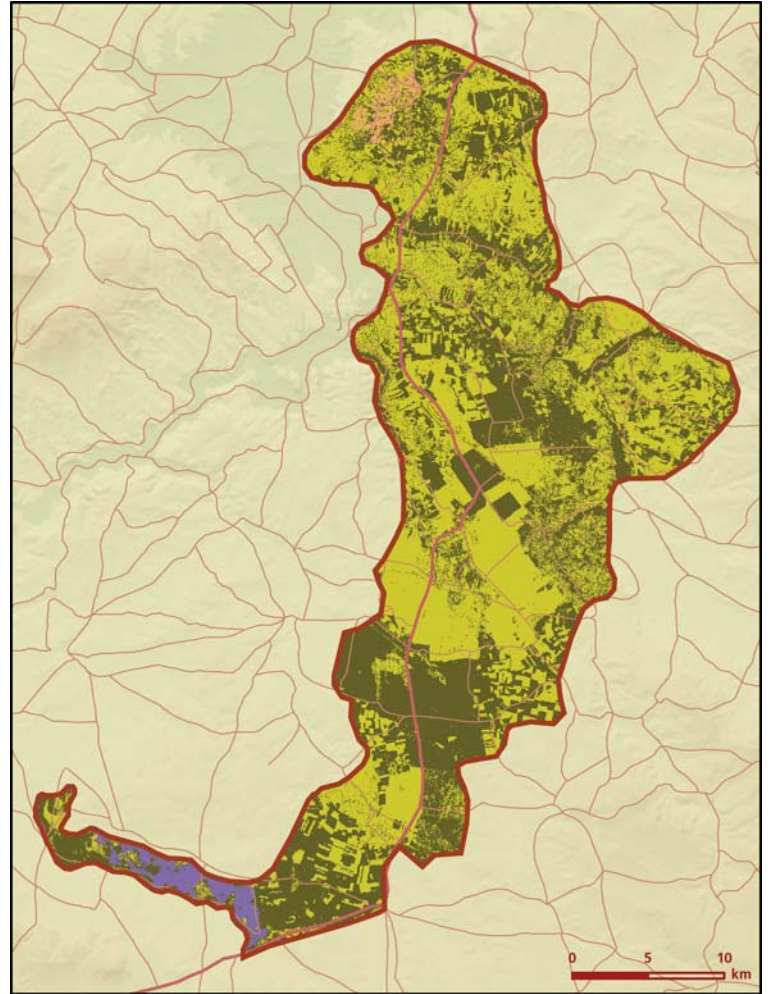
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Ankara Valiliği; Ankara İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Polatlı TİGEM İşletme Müdürlüğü; Polatlı Kaymaklığı; Polatlı Belediyesi; Polatlı İlçe Jandarma Komutanlığı; Doğa Derneği.

■ **Bahtiyar Kurt**

Polatlı - TİGEM önemli doğa alanı topografya haritası

Polatlı - TİGEM önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	20 Çift (Üreme)	A1, C1
<i>Otis tarda - Avrupa</i>	0	0	VU	VU	15-30 Birey (2004 Üreme)	A1, B1, C1
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Montivipera xanthina</i>	0	0	CR	LC	Var	A1, C1
 <i>Aphanius villwocki</i>	1	0	-	-	Var	A2, C1
<i>Aspius aspius</i>	0	0	DD	-	Var	C1

© Barbaros Demirci

Kirmir Vadisi

ORT007

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Beypazarı geveni (*Astragalus beypazaricus*) © Mecit Vural

Yüzölçümü : 37142 ha
Boylam : 32,00°D
Enlem : 40,16°K
Yükseklik : 480 m - 1080 m
İl(ler) : Ankara
İlçe(ler) : Beypazarı, Güdül, Ayaş, Kızılcahamam
Koruma Statüleri : Arkeolojik sit alanı, doğal sit alanı

■ **Alanın Tanımı:** Kirmir Vadisi, kaynağını Kızılcahamam'ın kuzeyindeki Işık Dağları'ndan alan Kirmir Çayı'nın Pazar Çayı ile birleştiği noktadan başlayarak Sarıyar Barajı'na döküldüğü yere kadarki kısmını ve Beypazarı ve çevresindeki jipsli-killi-marnlı tepelik alanları kapsar. Beypazarı ilçesinde Kirmir Çayı'na karışan İnözü Deresi'nin oluşturduğu vadi de ÖDA sınırları içinde bulunmaktadır.

Buzul çağları öncesinde çok sıcak iklim koşullarında göl tabanında tortulanmış olan jips-kil-marn tortulları üzerine yerleşen Kirmir Çayı, daha derinde bazalt ve andezit gibi volkanik kayaların oluşturduğu katmana indiğinde de bulunduğu alanı aşındırmaya devam etmiş ve bugün kuşların üremesi açısından büyük önem taşıyan yarma vadiler oluşturmuştur. Çevresine göre daha sıcak ve nemli koşullara sahip Kirmir Vadisi, bu özelliği nedeniyle karasal iklim koşullarında yaşayamayan pek çok bitki türüne ev sahipliği yapar.

■ **Habitatlar:** Alanın batı kısmında geniş bozkır ve tarım alanları bulunur. Doğuda ise bol kıvrımlı derin ve dar vadiler, vadi tabanlarındaki küçük meyve bahçeleri ve büyük parçalar halinde meşe ve yer yer ardıç toplulukları bulunur. İnözü Vadisi ve Güdül civarları başta olmak üzere vadilerdeki sarp kayalıklar birçok canlı türü için yuva özelliği taşır. Beypazarı ilçe merkezi de ÖDA içinde kalır.

ÖDA, İran-Turan bitki coğrafyasında bulunmakla birlikte hem Avrupa-Sibirya, hem de ılıman koşulları nedeniyle Akdeniz türlerini barındırır. Vadedeki en yaygın üç bitki ailesini *Asteraceae*, *Brassicaceae* ve *Fabaceae* oluşturur.

■ **Türler:** Endemik bitki türleri açısından önemli olan alanda dünyada sadece burada yaşayan beypazarı gevenine (*Astragalus beypazaricus*) ev sahipliği yapar.

Kirmir ve İnözü vadileri boyunca uzanan kayalıklarda önemli sayılarda kara leylek (*Ciconia nigra*), küçük akbaba (*Neophron percnopterus*), bıyıklı doğan (*Falco biarmicus*), puhu (*Bubo bubo*) ve kırmızı gagalı dağ kargası (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*) üremektedir. Vadede ÖDA kriterlerini sağlamamakla birlikte kuzgun (*Corvus corax*) ve angıt (*Tadorna ferruginea*) da yuvalamaktadır. Vadi aynı zamanda toşbağa (*Testudo graeca*) ve su samuru (*Lutra lutra*) için

önemlidir.

■ **Alan Kullanımı:** Gösterişli sarp kayalıkları ile İnözü Vadisi ve geleneksel mimariye sadık kalınarak restore edilmiş pek çok ev ve konak bulunan Beypazarı, son yıllarda özellikle Ankara'dan ziyarete gelenler için önemli bir eğlenme ve dinlenme alanı haline gelmiştir.

Alanın ılıman iklim özellikleri, tarımsal faaliyetlerde çeşitliliğin yüksek ve tarım sezonunun uzun olmasını sağlar. Bölgede ağırlıklı olarak sulu tarım yapılmaktadır. Alanda azalmakla birlikte küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır. ÖDA ve civarı, Ankara keçisi olarak da bilinen tiftik keçisi sürülerinin yaygın olarak görüldüğü son bölgelerden biridir.

Beypazarı'nda 1979'da MTA tarafından kömür arama sondajları yapılırken bulunan doğal soda (trona) madeni, 240 milyon ton ile dünyanın en büyük ikinci rezervine sahiptir. Bu maden 1998 yılından beridir Eti Soda A.Ş. tarafından işletilmektedir.

■ **Tehditler:** Alanın çoğunlukla eski göl tabanında tortulanma sonucu oluşmuş gevşek bir yapıya sahip olması ve vadi sistemi dışında ağaç varlığının azlığı nedeniyle bölgenin erozyondan etkilenme derecesi yüksektir.

Alanda yoğun kimyasal gübre ve ilaç kullanımı, su kaynaklarını kirletmekte ve toprağın kalitesini düşürmektedir.

Eti Soda işletmesinin alandaki bozkır türlerine olan etkisi bilinmemektedir. Ancak yöre halkı işletmenin zaman zaman atıklarını arıtmadan tarım alanlarını sulayan derelere bırakmasından şikâyetçidir.

■ **Koruma Çalışmaları:** İnözü Vadisi'nin kaya duvarlarındaki mezarlar ve kiliseler arkeolojik sit, vadi tabanı ise doğal sit alanı olarak koruma altına alınmıştır. Doğa Derneği ve Beypazarı Belediyesi, Birleşmiş Milletler Küresel Çevre Fonu Küçük Destek Programı desteğiyle, İnözü Vadisi'ndeki doğal yaşamın korunması ve tanıtılması için yöre insanının da katılımıyla bir doğa turizmi çalışması yürütmektedir.

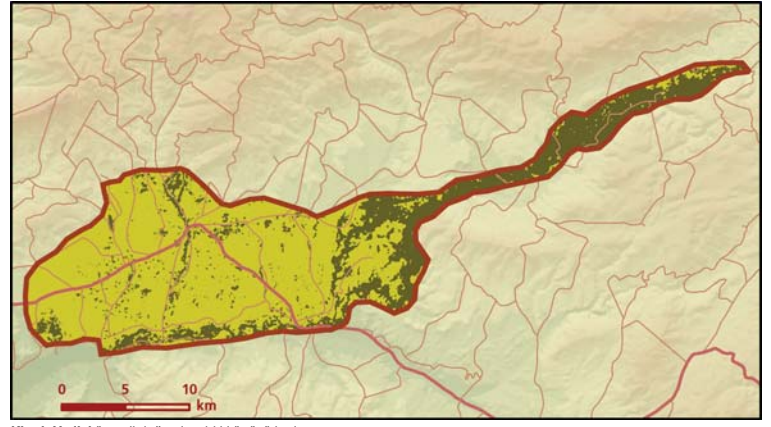
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Ankara Valiliği; Ankara İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Müdürlüğü; Beypazarı Belediyesi; Beypazarı Kaymaklığı; Güdül Belediyesi; Güdül Kaymaklığı; Doğa Derneği.

■ **Murat Ataol**

Kirmir Vadisi önemli doğa alanı topografya haritası

Kirmir Vadisi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Achillea ketenoglu</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus beypazaricus</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus trichostigma</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Chrysomela elliptica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Muscari adilii</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Salvia aytachii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	2 Çift (Üreme)	C1
<i>Ciconia nigra - Doğu Avrupa</i>	0	0	LC	LC	15-20 Çift (Üreme)	C1
<i>Falco biarmicus - Avrupa ve Anadolu</i>	0	0	LC	VU	1 Çift (Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Neophron percnopterus - Avrupa</i>	0	0	LC	EN	15-25 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Pyrhonorax pyrrhonorax</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
 <i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1

Muscari adilii © Mecit Vural

Salvia aytachii © Mecit Vural

Ayaş Dağları

ORT008

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

Aethionema dumanii © Mecit Vural

Yüzölçümü : 68118 ha

Boylam : 32,34°D

Enlem : 40,03°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 630 m - 1610 m

İl(ler) : Ankara

İlçe(ler) : Kızılcahamam, Kazan, Ayaş, Sincan

■ **Alanın Tanımı:** Ayaş Dağları, Ankara'nın kuzeybatısında yer alan küçük bir dağ silsilesidir. Güdül ve Sincan ilçeleri arasında yer alır ve kuzeydoğu güneybatı doğrultusunda uzanır. Ayaş ilçesi ÖDA sınırları içerisinde kalır. Alanın kuzeyinde küçük bir sulama barajı olan Aşartepe Barajı bulunur ve İlhan Çayı'nın küçük bir bölümü alanın sınırları içerisinde yer alır. Ankara yakınlarında iyi korunmuş dağ bozkırlarını barındıran bölgelerden biridir. Kuşlar ve dar yayıllı bitki türleri açısından önem taşır. Alanın içinden Ankara – Beypazarı yolu geçer.

■ **Habitatlar:** Ayaş Dağları büyük ölçüde dağ bozkırları ve küçük parçalar halinde kalmış tüylü meşe topluluklarıyla kaplıdır. Alanda özellikle karstik kayaç yapısının hâkim olduğu noktalarda yer yer küçük karaçam toplulukları görülür. ÖDA'da dağınık olarak kuru tarım alanları ve bağlar bulunur. Ayaş ilçe merkezinde ve civarında meyve ve sebze bahçeleri geniş alan kaplar.

■ **Türler:** Alan, beşi Türkiye'ye endemik olmak üzere altı bitki taksonu için ÖDA kriterlerini sağlar. Bunlar arasında *Aethionema dumanii*, *Aethionema turcicum*, *Astragalus turcicus* ve adını Ayaş'tan alan *Astragalus densifolius* subsp. *ayashensis* bulunur. Öte yandan, alanda yaşayan *Campanula damboldtiana* adlı endemik türün nesli tükenme noktasına gelmiştir.

Kuşlar açısından bölgesel ölçekte önemli olan alanda kır incirkuşu (*Anthus campestris*), kızıl şahin (*Buteo rufinus*), alaca ağaçkakan (*Dendrocopos syriacus*), kirazkuşu (*Emberiza hortulana*), kara alınlı örümcekuşu (*Lanius minor*) ve küçük akbaba (*Neophron percnopterus*) üremektedir.

Ayaş Dağları'nda kara gözlü mavi kelebek (*Glaucopsyche alexis*), çok gözlü poseydon (*Polyommatus poseidon*), Himalaya mavi kelebeği (*Pseudophilotes vicrama*) ve Anadolu gelinciği (*Tomares nogelli*) gibi nadir kelebek türleri de görülür.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda yaygın olarak tarım ve tepelik alanlarda ise az miktarda küçükbaş hayvancılık yapılır. Ayaş, meyve ve sebze bahçeleriyle bilinir. Bölgede yetiştirilen ürünler Ankara'nın ihtiyacının bir kısmını karşılar. Bölgede kiraz bahçeleri ve bağlar da geniş alan kaplar. Aşartepe Barajı'nda hobi balıkçılığı yapılır.

■ **Tehditler:** Alandaki yol genişletme çalışmasının nadir bitki türleri üzerindeki etkisi bilinmemektedir.

Öte yandan, ÖDA'daki meşelik alanlar kaçak yakacak odun kesimi nedeniyle azalmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur.

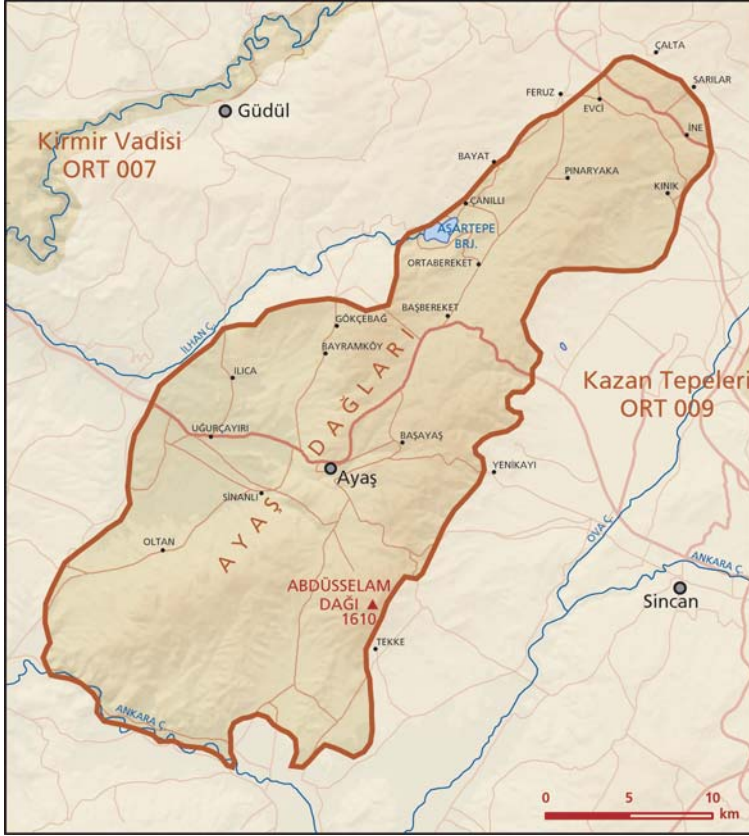

Karagözlü mavi kelebek (*Glaucopsyche alexis*) © Ahmet Baytaş

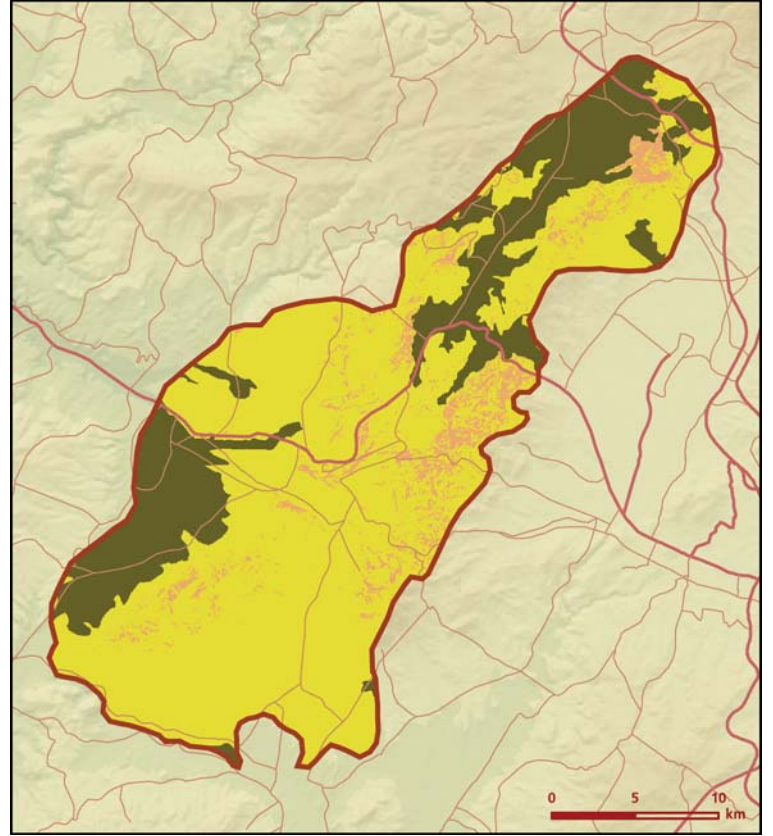
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Ankara Valiliği, Ankara İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Ayaş Kaymaklığı, Ayaş Belediyesi.

■ **Burcu Meltem Arık**

Ayas Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

Ayas Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Aethionema dumanii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Aethionema turcicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus densifolius ssp. ayashensis</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Astragalus turcicus</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Campanula damboldtiana</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Crepis purpurea</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
 <i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Neophron percnopterus</i> - Avrupa	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	B1, C1
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Polyommatus poseidon</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Tomares nogelli</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Kazan Tepeleri

ORT009

Acil
Gerileme (-1)

Campanula domboldiana © Mecit Vural

Yüzölçümü : 43943 ha
Boylam : 32,77°D
Enlem : 40,10°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 840 m - 1636 m
İl(ler) : Ankara
İlçe(ler) : Çubuk, Kazan, Keçiören, Yenimahalle

■ **Alanın Tanımı:** Ankara'nın etrafını saran çevre yolunun kuzeyinde yer alan ÖDA, Kazan ve Çubuk ilçeleri arasındaki tepelik bölgeyi içerir. Çubuk ve Ova Çayları alanı doğu ve batıdan sınırlar. Mire Dağı ve Keklikdorluğu Tepesi alanın en yüksek bölgeleridir.

■ **Habitatlar:** Alandaki ormanlar yoğun ağaç kesimi ve otlama faaliyetleri nedeniyle yok olma noktasına gelmiştir. Karaçam topluluklarına parçalar halinde rastlanır. Alan genel olarak dağ bozkırları ve yer yer çalı formundaki meşe topluluklarıyla kaplıdır.

■ **Türler:** Kazan Tepeleri, 11'i Türkiye'ye endemik olmak üzere 12 bitki taksonu için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunlar arasında yer alan *Campanula domboldiana* ciddi tehlike altındadır. türdür.

Kazan Tepeleri aynı zamanda kelebekler ve kuşlar açısından da önemlidir. Alanda güzel nazuğum (*Euphydryas orientalis*), yalancı apollo (*Archon apollinus*) ve Anadolu gelinciği (*Tomares nogelli*) gibi nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan kelebek türleri bulunur.

■ **Alan Kullanımı:** Bölgede otlama faaliyetleri yoğun olarak yapılmaktadır. ÖDA'da kuru ve sulu tarım alanları da bulunur. Ova Çay üzerinde taş ve kum ocakları yer alır. Ankara şehir merkezine çok yakın olmasından dolayı alanın güney kesimlerinde yapılaşma faaliyetleri devam etmektedir.

■ **Tehditler:** Alan Ankara şehri merkezine çok yakından olduğundan yakın gelecekte yapılaşma baskısı altında kalabilir. Gerek alanın güney bölgelerinde gerekse doğu bölgelerinde yoğun yapılaşma faaliyetleri devam etmektedir.

Aşırı otlama faaliyetleri nedeniyle alandaki bitki örtüsü yer yer zarar görmüştür ve genç ağaçlar büyümektedir. Öte yandan, kaçak ağaç kesim faaliyetleri bölgedeki son karaçam alanı ve diğer ağaçları tehdit etmektedir.

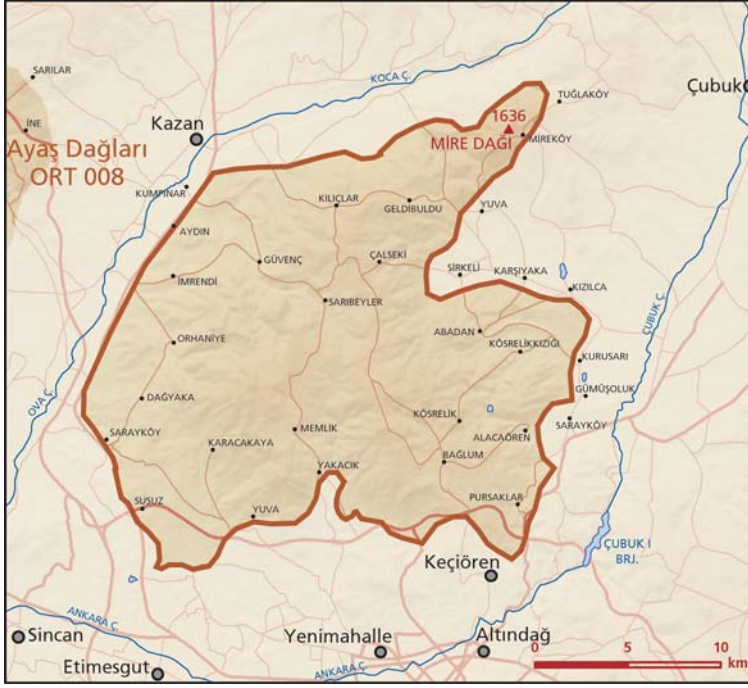
■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

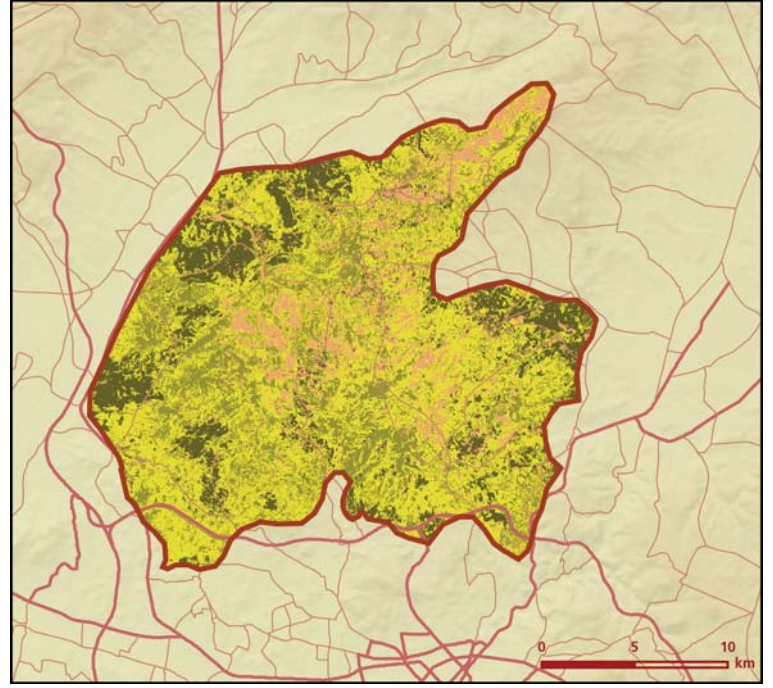
Kazan Tepeleri © Mecit Vural

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Ankara Valiliği; Ankara İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Kazan Kaymaklığı; Çubuk Kaymaklığı.

■ **Bahtiyar Kurt**

Kazan Tepeleri önemli doğa alanı topografya haritası

Kazan Tepeleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Asperula bormuelleri</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Astragalus densifolius ssp. ayashensis</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Campanula damboldtiana</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Centaurea paphlagonica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Cephalaria paphlagonica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Cousinia halyensis</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Crepis purpurea</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Hieracium paphlagonicum</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Sideritis galatica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Verbascum pseudovarians</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Coracias garrulus</i> - Avrupa	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
 <i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Euphydryas orientalis</i> - Anadolu	0	0	-	CR	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Tomares nogelli</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Sarayönü

ORT010

Yeterince Bilinmiyor
Aynı (0)

Toy (*Otis tarda*) © Franz Josef Kovacs

Yüzölçümü : 35349 ha
Boylam : 32,45°D
Enlem : 38,45°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1010 m - 1060 m
İl(ler) : Konya
İlçe(ler) : Sarayönü

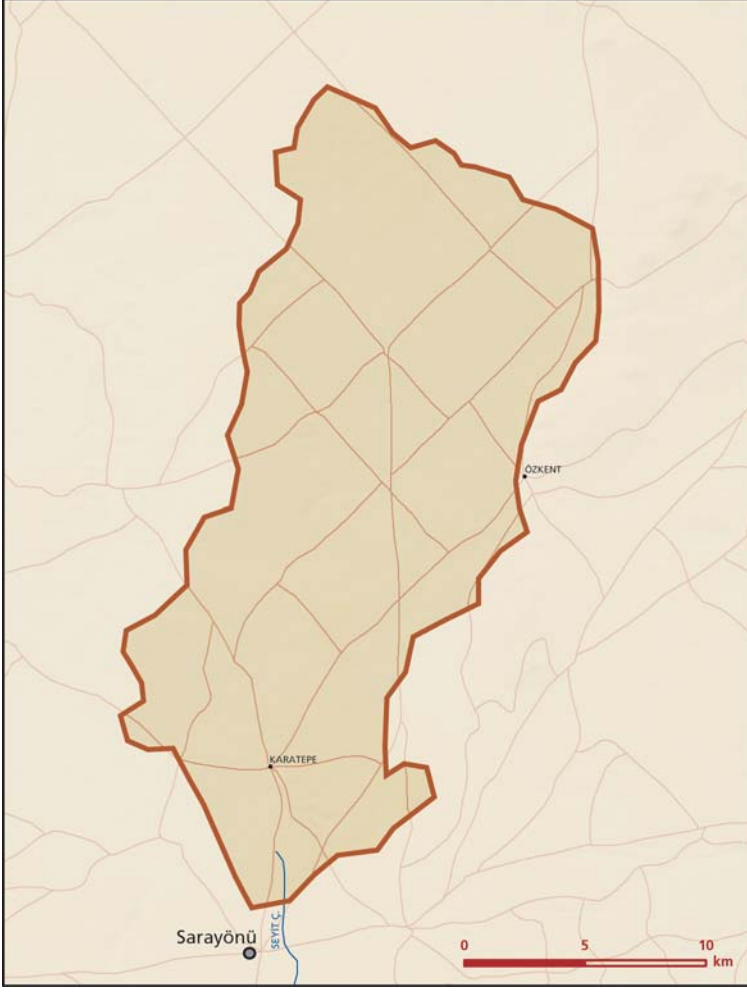
- **Alanın Tanımı**: ÖDA; Konya il merkezinin yaklaşık 50 kilometre kuzeyinde, Cihanbeyli Platosu'nun güney uzantısındaki düzlükler üzerinde yer alır. Kısmen kapalı bir havzanın içinde yer alan Sarayönü bölgesindeki bu düzlük üzerinde alçak dereler uzanır. Alan, Tarım Bakanlığı Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Gözlü İşletme Müdürlüğü (TİGEM)'ne bağlı üreme çiftliğini içine alır. ÖDA'nın kuzey yarısının neredeyse tamamı TİGEM arazisidir.
 - **Habitatlar**: Tarım alanları ve ova bozkırlarından oluşan ÖDA'da, yer yer derelerin oluşturduğu küçük göl, bataklık ve sazlıklar bulunur. Bazı akarsuların kenarında söğüt ve kavak başta olmak üzere ağaç toplulukları yer alır. Ayrıca küçük meyve bahçeleri bulunur.
 - **Türler**: Alanda toyun (*Otis tarda*) önemli sayılarda bulunduğu bilinmekle beraber türün alandaki durumu hakkında bugüne kadar ayrıntılı bir araştırma yapılmamıştır.
 - **Alan Kullanımı**: Alanda yoğun olarak kuru tarım yapılmaktadır. ÖDA'nın güney kesiminde ise sulu tarım yapılır. Alandaki Gözlü Tarım İşletmesi'nde buğday, arpa ve mercimek üretilmektedir.
 - **Tehditler**: Alanda tarım arazilerinin çokluğu ve tarımda kullanılan ilaçlar özellikle toy kuşu için tehdit oluşturmaktadır. Toy üzerindeki en ciddi diğer tehdit ise yasadışı avcılıktır.
 - **Koruma Çalışmaları**: Sarayönü Başak Ekolojik Yaşam Derneği, Birleşmiş Milletler Küresel Çevre Fonu Küçük Destek Programı desteğiyle, Sarayönü'nde "Toprak İçin Duyarlılık Projesi" isimli bir çalışma yürütmektedir. Demek, Doğa Derneği'nin de desteğiyle toy kuşlarının tanıtılması ve korunması için çalışmaktadır.
- Alanın kuzey kısmı, Tarım Bakanlığı Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü tarafından işletilmektedir. Bu durum toy kuşunun korunması açısından olumludur. Alandaki tarım faaliyetlerinin uzun vadede toy kuşunun üreme başarısını artıracak şekilde düzenlenmesi beklenmektedir.

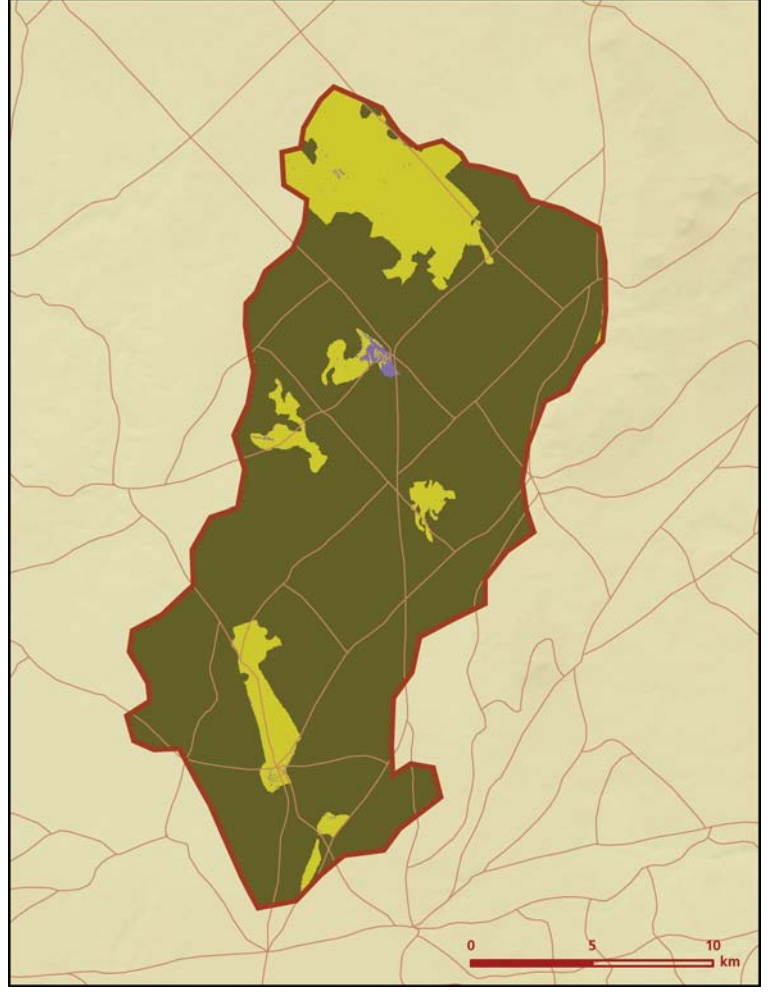
Tepeli toygar (*Galerida cristata*) © Murat Biricik

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Konya Valiliği; Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı; Selçuk Üniversitesi Sarayönü Meslek Yüksekokulu; Sarayönü Belediyesi; TİGEM Gözlü Tarım İşletme Müdürlüğü; Sarayönü Başak Ekolojik Yaşam Derneği; Doğa Derneği.

- **H. Çağlar İnce**

Sarayönü önemli doğa alanı topografya haritası

Sarayönü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Otis tarda</i> - Avrupa	0	0	VU	VU	40-60 Birey (1998 Üreme)	AI, BI, CI

Akyay Ovası

ORT011

Acil
Gerileme (-2)

Onosma halophilum © Erdogan Tekin

Yüzölçümü : 17435 ha
Boylam : 32,60°D
Enlem : 37,94°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1000 m - 1050 m
il(ler) : Konya
ilçe(ler) : Karatay, Selçuklu

- **Alanın Tanımı:** Konya il merkezinin hemen kuzeydoğusunda yer alır. Sığ ve tuzlu bir sulak alan olan Akyay Gölü ile göl etrafındaki geniş ova bozkır ve tuzcul bataklıklardan oluşur. Konya Kapalı Havzası'nın güneyindeki en iyi korunmuş tuzcul bozkır alanlarından biridir ve ÖDA'nın büyük çoğunluğunu bu tuzcul alanlar oluşturur.
- **Habitatlar:** Alanın büyük bölümü İç Anadolu Bölgesi'ne özgü tuzcul bozkırlarla kaplıdır. Alanın orta bölümünde küçük geçici bir tuzlu göl bulunur (Akyay Gölü). Akyay Ovası'nın geri kalan bölümünü ise yine İç Anadolu Bölgesi'ne özgü ova bozkırları oluşturur.
- **Türler:** Alanda sekiz endemik ve dünya ölçeğinde tehlike altındaki bitki türü ÖDA kriterlerini sağlar. Bunlar arasında yer alan *Campanula sorgerae*, *Asparagus lycanicus*, *Ferula halophila* ve *Silene salsuginea* ciddi derecede tehlike altında olan türlerdir.
Uzunbacak (*Himantopus himantopus*) alanda üreyen kuş türleri arasındadır.
Alanda ayrıca nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan Anadolu zıpzı (*Muschampia proteides*), Bavius (*Pseudophilotes bavius*) ile Himalaya mavi kelebeği (*Pseudophilotes vicrama*) adlı kelebek türleri bulunur.
- **Alan Kullanımı:** Alanın güneybatı sınırında Konya Organize Sanayi Bölgesi bulunur. Bunun yanında ova içerisinde ve etrafında yoğun tarım faaliyetleri yapılmaktadır. Alanda tahıl ürünleri ve şekerpancarı ekilmektedir.
- **Tehditler:** Alan üzerindeki en büyük tehdit organize sanayi bölgesidir. Konya ilinin büyümesiyle birlikte şehre oldukça yakın olan ÖDA plansız yapılaşma tehdidi ile de karşı karşıya kalmıştır. Şeker pancarı üretimi büyük miktarda su tüketimi nedeniyle doğal su rejimini olumsuz etkilemektedir.
Ova ve tuzcul bozkırlarda yer yer alanın yapısına uygun olmayan ağaçlandırma yapılmaktadır ve bu çalışmalar nadir ve endemik bitki türlerine zarar vermektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur.

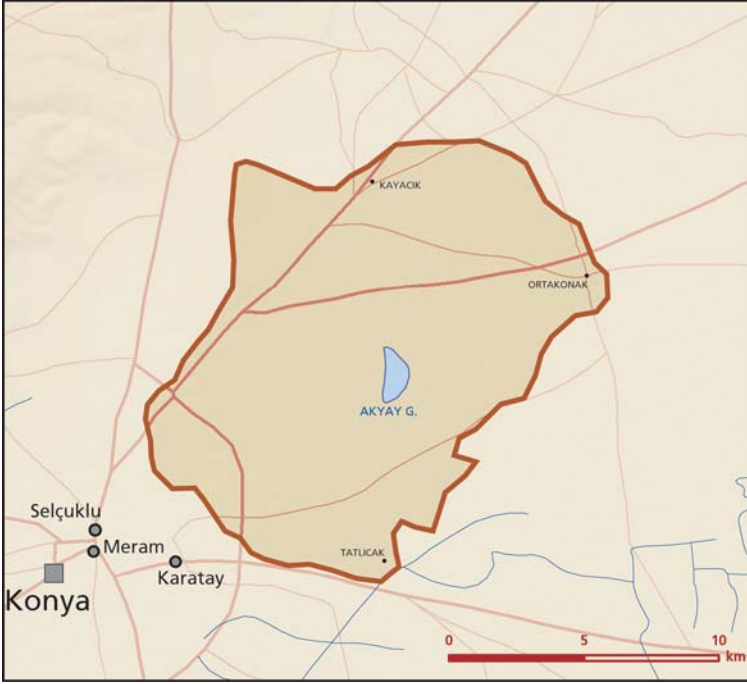

Tarla çintesi (*Miliaria calandra*) © Tamer Zeybek

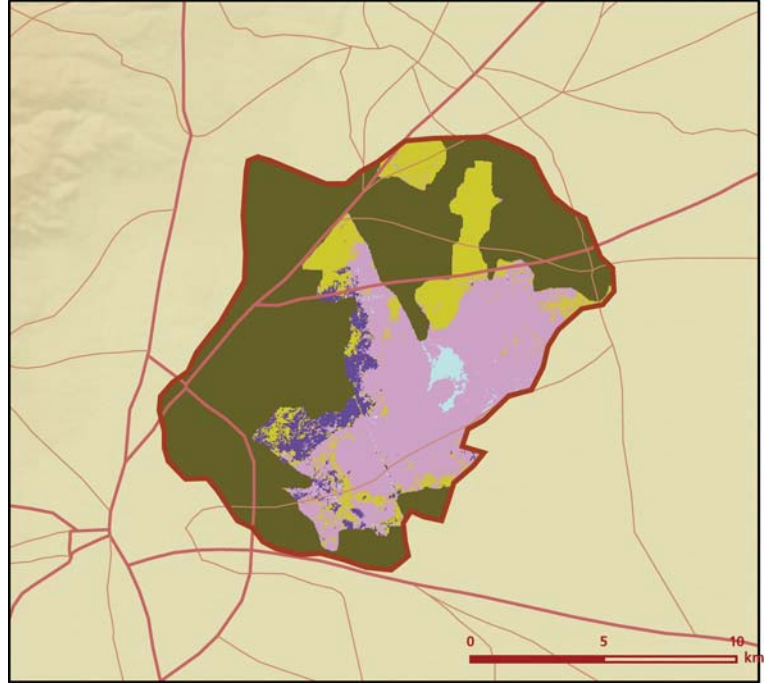
Yerel İlgili Sahipleri

Konya Valiliği; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Konya İl Tarım Müdürlüğü; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü.

Burcu Meltem Arık

Akyay Ovasi önemli doğa alanı topografya haritası

Akyay Ovasi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Allium vuralii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asparagus lycaonicus</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Campanula sorgerae</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Ferula halophila</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Onosma halophilum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Salvia halophila</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Silene salsuginea</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Sphaerophysa kotschyana</i>	I	0	-	VU	Var	A1
 <i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	310 Birey (1998 (Üreme))	C1
 <i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Saka (*Carduelis carduelis*) © Tamer Zeybek

Hodulbaba Dağı

ORT012

İzlenmesi Gerekli
İllerleme (+1)

Anadolu yaban koyunu (*Ovis orientalis anatolica*) © Aykut Ince

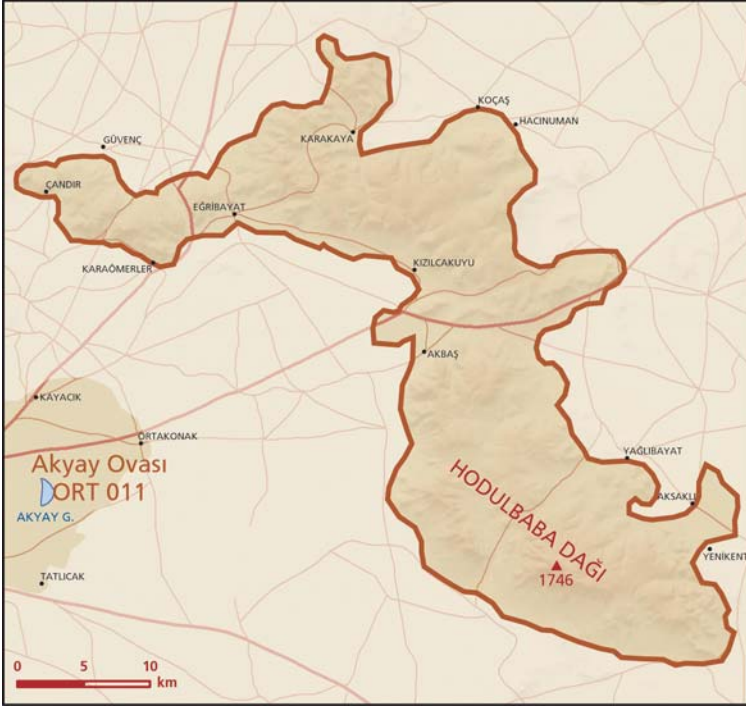
Yüzölçümü : 79589 ha
Boylam : 32,96°D
Enlem : 38,04°K
Yükseklik : 1000 m - 1746 m
İl(ler) : Konya
İlçe(ler) : Altınekin, Karatay, Selçuklu, Karapınar
Koruma Statüleri : Yaban hayatı geliştirme sahası

- **Alanın Tanımı:** Hodulbaba Dağı, Konya şehir merkezinin doğusunda bulunur. Tuz Gölü Havzası'nın güneybatı sınırını oluşturan dağlık bir alandır. Yaban hayatı açısından oldukça zengin olan Türkiye'nin en iyi korunmuş dağ bozkırları bulunur. Yabankoyununun Anadolu alttürünün (*Ovis orientalis anatolica*) dünyada yaşadığı tek noktadır. Bölgedeki koyunların bir kısmı 2005 yılında eski yaşam alanlarından biri olan Nallıhan ilçesine götürülmüştür.
- **Habitatlar:** Hodulbaba Dağı İç Anadolu Bölgesi'ne özgü dağ bozkırlarıyla kaplıdır. Alanın üst kesimlerinde bitki örtüsü daha zayıfken dağın eteklerinde iyi korunmuş yüksek dağ bozkırları uzanır. Vadi içlerinde yer yer küçük çalılıklar bulunur.
- **Türler:** ÖDA, bozkıra bağımlı kuş türleri açısından oldukça zengindir. Alanda kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*), bozkır kartalı (*Aquila nipalensis*), kızıl şahin (*Buteo rufinus*), çobanaldatan (*Caprimulgus europaeus*), büyük cılıbit (*Charadrius leschenaultii columbinus*), gökkuzgun (*Coracias garrulus*), kirazkuşu (*Emberiza hortulana*) ve bağirtlak (*Pterocles orientalis*) ürer. Hodulbaba Dağı, Anadolu yabankoyununun (*Ovis orientalis anatolica*) bulunduğu son doğal yayılış alanıdır. Burada yapılan üretme çalışmaları sonucunda yaban koyunlarının sayısı artmış ve bir kısmı Ankara Nallıhan'a transfer edilmiştir. Nesli tükenme tehlikesine girmiş olan koyunların sayısı koruma altına alındıktan sonra ikibini aşmıştır.
- **Alan Kullanımı:** Alanda başta koyun olmak üzere küçükbaş hayvancılık yapılır.
- **Tehditler:** Alan üzerinde bilinen bir tehdit bulunmamaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Av-Yaban Hayatı Dairesi Başkanlığı tarafından Anadolu yabankoyunlarının korunması çalışmaları başarılı bir şekilde yürütülmektedir.

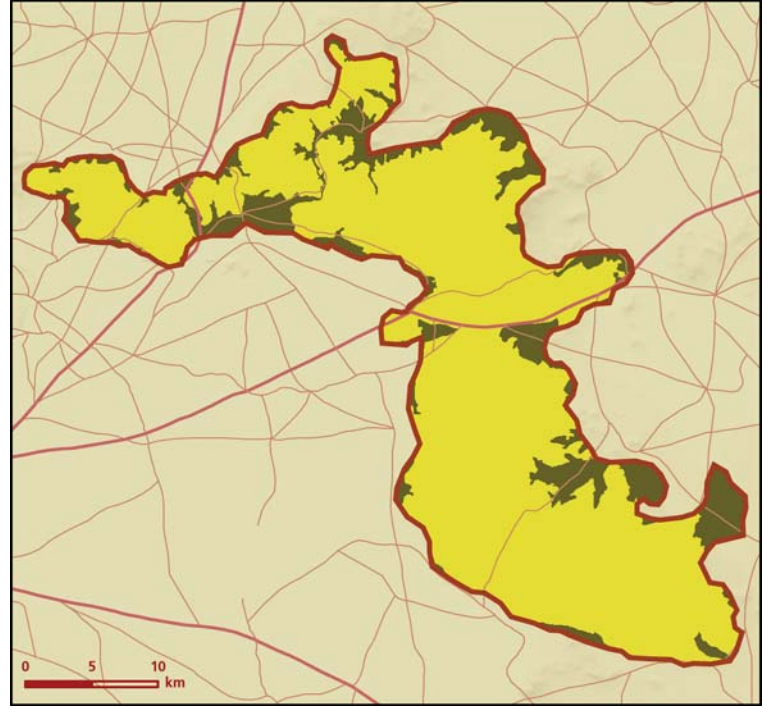

Anadolu yaban koyunu (*Ovis orientalis anatolica*) © Aykut Ince

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Konya Valiliği; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av-Yaban Hayatı Dairesi Başkanlığı.
- **Burcu Meltem Arık**

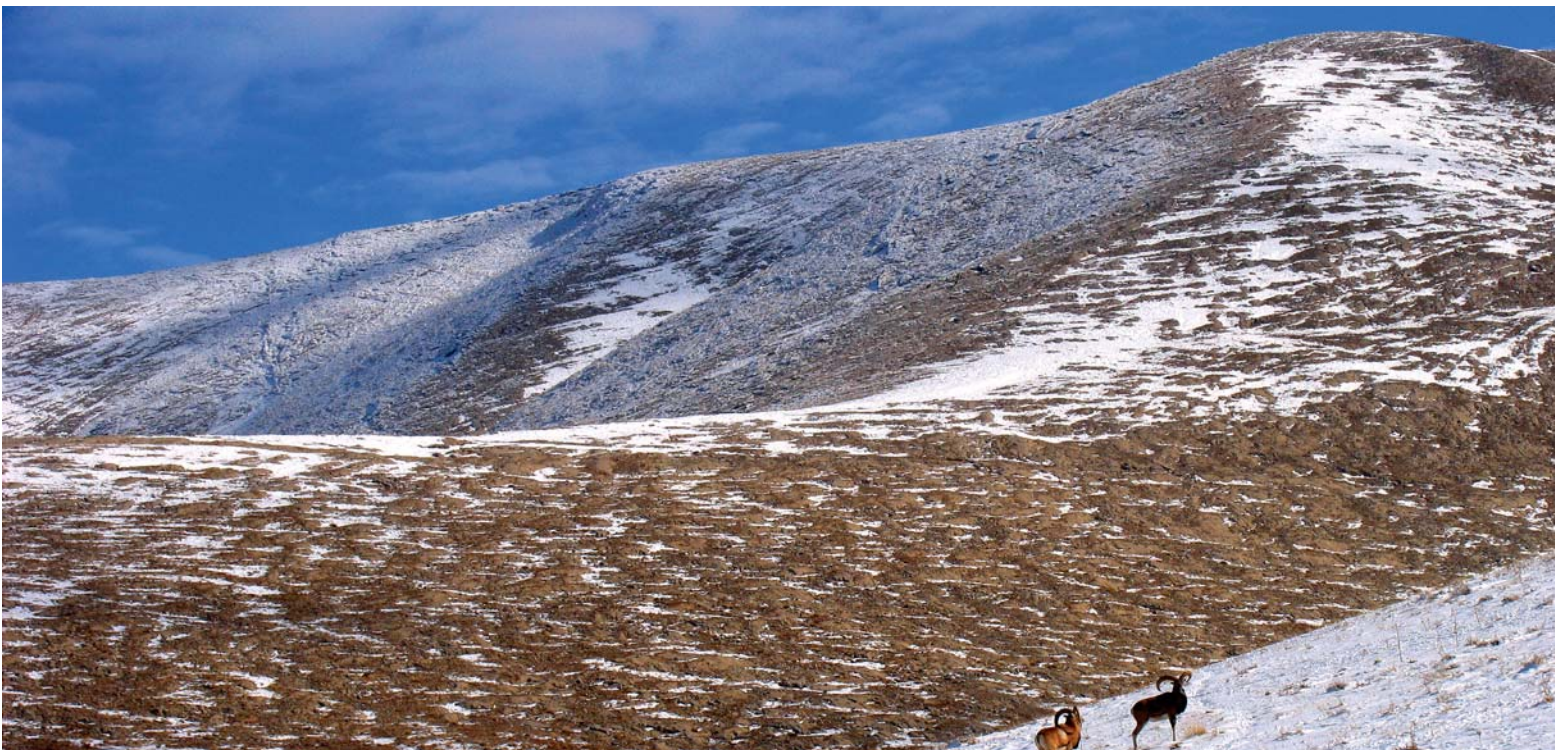

Hodulbaba Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

Hodulbaba Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	3 Çift (Üreme)	CI
<i>Aquila nipalensis - Avrupa</i>	0	0	LC	EN	1-2 Çift (1998 (Üreme)	BI, CI
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Yaygın (Üreme)	CI
<i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	10-30 Çift (1998 Üreme)	BI, CI
<i>Coracias garrulus - Avrupa</i>	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	BI, CI
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Pterocles orientalis</i>	0	0	LC	LC	250-300 Çift (Üreme)	CI
 <i>Ovis orientalis</i>	0	0	VU	-	2000 Birey	A1, A4, CI
<i>Ovis orientalis anatolica</i>	1	0	VU	(VU)	2000 Birey	BI, B2, CI

Hodulbaba Dağı © Ali İhsan Gökçen

Hotamış Sazlığı

ORT013

Restorasyon Aşaması
Gerileme (-3)

© Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 17406 ha
Boylam : 33,05°D
Enlem : 37,55°K
Yükseklik : 1000 m - 1220 m
İl(ler) : Konya, Karaman
İlçe(ler) : Karapınar, Çumra, Karaman merkez
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

■ **Alanın Tanımı:** ÖDA, Konya Kapalı Havzası'nın güneyinde bulunur ve güneyde Karadağ adlı volkanik dağ ile sınırlıdır. Hotamış, Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından yeraltı ve yerüstü kaynakları başka alanlara taşınmadan önce bölgedeki en büyük sazlık alanlardan biriydi. Bunun yanında ÖDA'nın güneyinde Süleymanhacı adlı küçük bir tuzlu su gölü bulunmaktaydı. Su rejimine müdahaleler sonucunda 1990'ların ortalarından itibaren hızla kuruyan alanın yalnız güney ucunda çok küçük bir sazlık alan kalmıştır. Hotamış'ın kuruması Türkiye'de pek çok suluğunun sayısında ciddi azalmaya neden olmuştur.

■ **Habitatlar:** Günümüzde kurumuş olan sazlık ve bataklık alanlardan geriye kalan göl tabanı üzerinde çıplak alanlar ve çorak bitki örtüsü uzanmaktadır. ÖDA'nın bir kısmı tarım alanlarına dönüştürülmüştür.

■ **Türler:** Alandaki birçok su kuşu az sayılarda da olsa 1998 yılına kadar üremeye devam etmiştir. Ancak günümüzde sulak alan önemli sayıda suluğunun üremesi için yeterli büyüklüğe sahip değildir. ÖDA, 1986 yılına kadar ak kuyruklu kızkuşunun (*Vanellus leucurus*) Türkiye'deki tek üreme alanıdır. Ancak sulak alanın küçülmesiyle pek çok su kuşu gibi bu tür de bölgeden silinmiştir.

ÖDA, kurutulmadan önce *Pseudophoxinus meandricus* isimli endemik içsu balığı için dünya ölçeğinde önemli bir alandır.

■ **Alan Kullanımı:** Saz kesimi alan kurumadan önce çevre köyler için önemli bir geçim kaynağı olmuştur. Bunun yanı sıra sınırlı ölçüde bir balıkçılık faaliyeti de yapılmıştır. Alanın çevresinde özellikle buğday ekilen tarım alanları ve otlatma yapılan geniş bozkırlar bulunmaktadır.

■ **Tehditler:** Artık tümüyle kurumuş ve restorasyon aşamasına gelmiş olan alan üzerindeki en büyük tehdit DSİ'nin Mavi Tünel Proje'nin bir uzantısı olarak bu alana inşa etmeyi planladığı toplama barajıdır. Bu proje gerçekleştirildiğinde alan doğal yapısını tümüyle yitirecek ve restorasyon ihtimali de ortadan kalkacaktır. Tarım alanlarının genişlemesi alandaki diğer bir tehdittir.

■ **Koruma Çalışmaları:** WWF-Türkiye tarafından 2004 yılında başlatılan "Konya Kapalı Havzası'nın

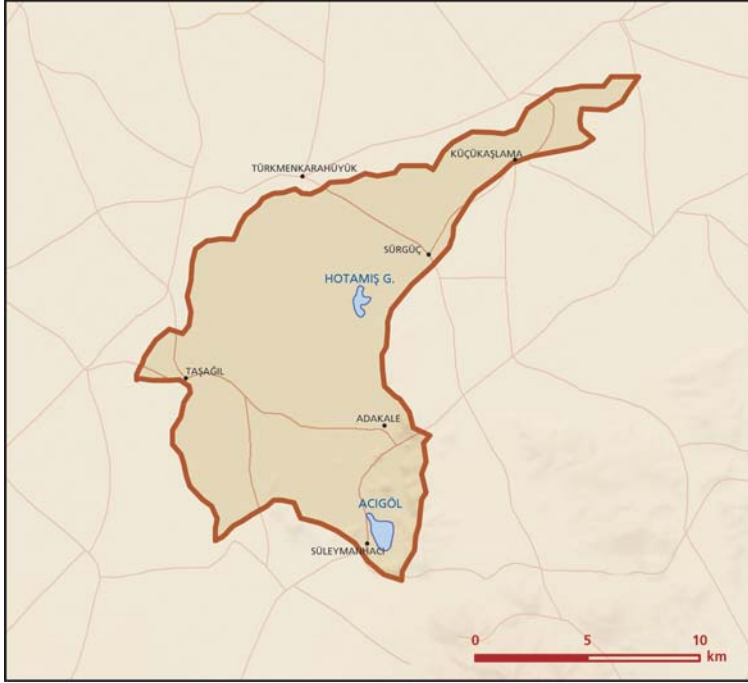
Akılcı Kullanımına Doğru" adlı çalışma 2006 yılı sonuna dek sürecektir. Alanda bilinen başka bir çalışma yoktur.

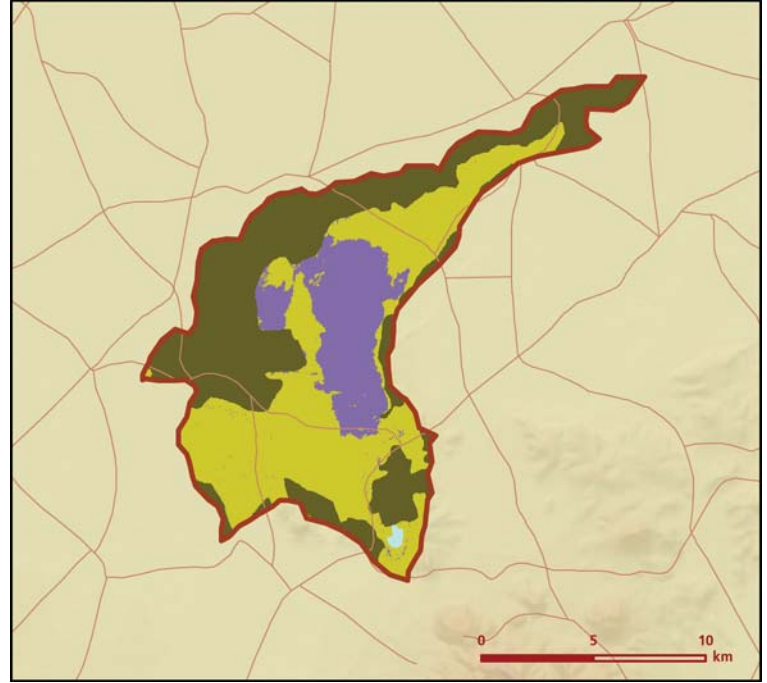
Kaşıkçı (*Platalea leucorodia*) © Tamer Zeybek

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Konya Valiliği; Karaman Valiliği; Çekirli Vakfı Konya Şubesi; Tema Vakfı Konya Şubesi; Konya İli Çevre Koruma Vakfı; WWF Türkiye.

■ **Murat Gülsaçan**

Hotamiş Sazlığı önemli doğa alanı topografya haritası

Hotamiş Sazlığı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Ardea purpurea</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	20-40 Çift (1991 Üreme)	C1
<i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	50-100 Çift (1994 Üreme)	C1
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	10-20 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Calandrella rufescens niethammeri</i>	1	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1
<i>Casmerodius albus</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	50 Çift (1991 Üreme)	C1
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	175 Çift (1991 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	100 Çift (1991 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	950 Birey (1985 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	30-90 Çift (1991 Üreme)	C1
<i>Marmonetta angustirostris</i> - D. Akdeniz	0	0	VU	VU	20 Çift (1991 Üreme)	A1, B1, B3, C1, C3
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	600 Birey (1992 Kışlama)	B3, C3
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	20-30 Çift (1991 Üreme)	C1
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	40 Çift (1991 Üreme)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	204 Birey (1995 Üreme sonrası)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
<i>Pelecanus crispus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	VU	LC	1-2 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	25 Çift (1991 Üreme)	C1
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	12 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Plegadis falcinellus</i> - Ön Asya	0	0	LC	LC	75 Çift (1991 Üreme)	C1
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	40 Çift (1991 Üreme)	B1, C1
 <i>Pseudophoxinus meandricus</i>	1	0	DD	DD	Var	A2, C1

Mogan Gölü

ORT014

Acil
Gerileme (-1)

Yanardöner (*Centaurea tchihatcheffii*) © Önder Erdem

Yüzölçümü : 15050 ha
Boylam : 39,43°D
Enlem : 32,46°K
Koruma Statüleri : Özel çevre koruma bölgesi

Yükseklik : 970 m - 1200 m
İl(ler) : Ankara
İlçe(ler) : Gölbaşı

■ **Alanın Tanımı:** Mogan Gölü, Ankara'nın 20 kilometre güneyinde Eymir Gölü'nün de dahil olduğu havzada yer alır. Başlangıçta bir akarsu vadisi iken derelerin getirdiği materyallerin Mogan çukurluğunun önünü doldurması sonucu oluşmuştur. Doğu, batı ve kuzey yönlerinde tepelerle çevrili havza, güneyde düz bir ova şeklinde uzanır ve bu düzlükte önemli bir sulakalan olan Çökek Bataklığı bulunur. Gölü besleyen ana yüzey suları Gölova, Yavrucak, Sukesen ve Başpınar dereleridir. Gölün en derin yeri yaklaşık iki buçuk metredir. Yağışların yoğun olduğu yıllarda meydana gelen taşkınları engellemek amacıyla, Mogan ile Eymir gölleri arasında 1972 yılında Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından bir regülatör inşa edilmiştir.

■ **Habitatlar:** ÖDA; açık göl alanı ve bunu çevreleyen sazlık, ıslak çayır, bozkır, kuru tarımsal alan ve koruluk/yapay ağaçlık alanlardan oluşur. Köklü su bitkilerinin yoğun olarak bulunduğu ve besince zengin bir sığ göldür. Son yıllarda ötrofikleşmekte olan gölün kıyıları yer yer taş ve kum zeminlidir. Genişliği 100 metreye varan sazlık alanlarda (gölün kuzey ucu, güneyi ve batısındaki küçük haliç) küçük göl aynası açıklıkları bulunur. Bu alanlar birçok ördek türü tarafından eşleşme döneminde kur gösterisi yapmak ve takip eden dönemde yavru yüzdürmek için kullanılır. Gölün güneyinde yaklaşık 750 hektar genişliğindeki Çökek ve Gölçük bataklıkları bulunur. Bu bataklıklar mevsimsel sulak çayırlar, küçük gölcükler, deltacıklar ve tarım alanlarından oluşur. Gölün güneyindeki tarıma uygun olmayan hidromorfik alüvyal topraklar, zengin sucul bitki örtüsü ve yaban hayatına ev sahipliği yapar.

■ **Türler:** Gölün batı kısmındaki Kalındil Burnu'nda ve güneyinde ÖDA'ya endemik yanardöner (*Centaurea tchihatcheffii*) bitkisi bulunur. Bu bitkinin en iyi topluluğu çam ağaçlandırmasının yapıldığı Süleyman Demirel Hatıra Ormanı içerisinde bulunur.

ÖDA, balıkçılar, yırtıcı ve ördek türleri için önemli bir üreme, konaklama ve kışlama alanıdır. Yaklaşık 200-300 bireylik bir küçük kerkenez (*Falco naumanni*) geceleme alanı, Gölbaşı ilçesinde göle yakın bir noktadadır. Diğer küçük koloniler ise Mogan-Eymir arasındaki köy evleri ile güneydeki Yavrucak köyünde bulunmaktadır. Dikkuyrukları (*Oxyura leucocephala*) sayısı 1995'ten bu yana artma eğilimi göstermiş ancak son yıllarda yapılan saz sökülümü ve

dolgu çalışmalarını nedeniyle türün alandaki varlığı tehlike altına girmiştir.

■ **Alan Kullanımı:** Gölün kuzey yarısı günübirlik tesislerle çevrilidir. Ticari balıkçılığın yasak olduğu gölde, kuş gözlemciliği, sportif balıkçılık, kürekçilik, yelkencilik ve doğa fotoğrafçılığı gibi faaliyetler yapılır. Göl kıyıları özellikle hafta sonlarında yoğun olarak piknik amaçlı kullanılmaktadır. Gölün güneyinde ve Çökek Bataklığı etrafında yoğun kuru tarım yapılır. Ayrıca, gölün bulunduğu havzada son yıllarda konutlaşma da hız kazanmıştır.

■ **Tehditler:** Gölün kuzey yarısı, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından rekreasyonel tesislerin yapımı amacıyla doldurulmakta, sazlık alanlar sökülerek yok edilmektedir.

Göl çevresindeki tesislerden gelen evsel ve endüstriyel atıklar ve tarım alanlarından gelen kimyasal gübre ve ilaçlar göle karışmaktadır. Bunun sonucunda, aşırı büyüyen azot ve fosfor yükü gölün ötrofikasyon seviyesini artırmaktadır.

Alanda son yıllarda sazlık yangınları artmıştır. Yasadışı avcılık günümüzde azalmakla birlikte nesli tehlike altındaki dikkuayruk, Macar ördeği (*Netta rufina*) ve pasbaş atka (*Aythya nyroca*) için ciddiyetini korumaktadır.

Son yıllarda yağışların azalması nedeniyle Mogan'dan Eymir'e olan su akışı azalmıştır ve göldeki su rejimini engelleyerek göldeki canlı türlerinin yaşamını tehdit etmektedir. Gölbaşı ilçesindeki küçük kerkenez kolonisi için önem taşıyan kavakların kesilmeye başlaması bu tür için bir risk oluşturmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, Mogan Gölü koruma kararları ve yönetim planı hazırlıklarına başlamıştır.

Doğa Derneği, 2004 ve 2005 yıllarında Mogan Gölü Platformu ile işbirliği içinde Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından alandaki sazlıkların kuşların üreme döneminde sökülmesine karşı çıkarak alandaki yanlış saz sökülümünü iki kez durdurmuştur.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, ÖÇKKB, çeşitli akademisyen ve sivil toplum örgütleriyle birlikte yanardönerler için bir eylem planı hazırlamaktadır.

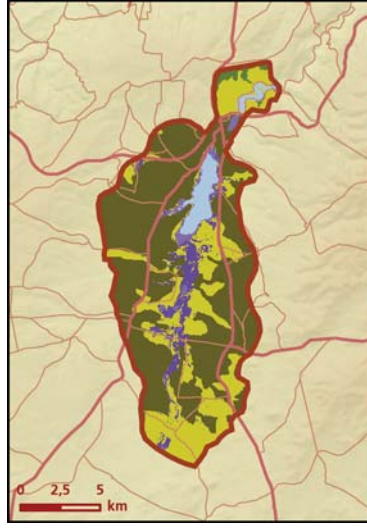
■ Yerel İlgili Sahipleri

Çevre ve Orman Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Doğa Koruma Daire Başkanlığı; Gölbaşı Belediyesi; Ankara Büyükşehir Belediyesi; Hacettepe Üniversitesi Biyoloji Bölümü; Orta Doğu Teknik Üniversitesi Biyoloji Bölümü; TMMOB Şehir Plancılar Odası; Doğa Derneği; Biyologlar Derneği; Gölbaşı Koruma Geliştirme ve Turizm Derneği; ODTÜ Kuş Gözlem Topluluğu; Mogan Gölü Platformu.

■ *Dicle Tuba Kılıç, Cem Orkun Kırac*

Mogan Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Mogan Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Mogan Gölü © Önder Erdem

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Centaurea tchihatcheffii</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Puccinellia anisoclada ssp. melderisiana</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
 <i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Ardea purpurea</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	3-5 Çift (Üreme)	C1
<i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	30-40 Çift (Üreme)	C1
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	74-200 Birey (Göç)	B1, C1
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	10-20 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Botaurus stellaris</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	1 Çift (Üreme)	C1
<i>Calandrella rufescens niethammeri</i>	I	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	10 Çift (Üreme)	C1
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	300 Birey (Göç)	A1, C1
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	25000-70100 Birey (1994 Göç)	B3, C3
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	10-30 Çift (Üreme)	C1
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	673 Birey (1993 Göç)	B3, C3
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	10-20 Çift (Üreme)	C1
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	3-4 Çift (Üreme)	A1, B1, C1
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1

Yanardöner (*Centaurea tchihatcheffii*) © Önder Erdem

Beynam Ormanı

ORT015
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Şah kartal (*Aquila heliaca*) © Akif Aykurt

Yüzölçümü : 5208 ha
Boylam : 32,91°D
Enlem : 39,66°K
Yükseklik : 1120 m - 1521 m
İl(ler) : Ankara
İlçe(ler) : Gölbaşı, Bala
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, muhafaza ormanı

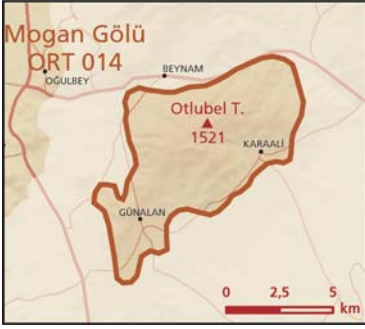
- **Alanın Tanımı:** Beynam Ormanı, Ankara il merkezine en yakın doğal orman alanıdır. Gölbaşı'ndan Kırşehir yönüne doğru gidildiğinde, Bala yolu üzerinde yer alır. Ankara'nın güneyindeki Kuyrukçu Dağı'nın kuzey yüzünde yer alan karaçam ve meşe ormanlarından oluşur. Alanda yer yer bodur bitki örtüsüne sahip açık alanlar ve yazın kuruyan vadiler bulunur. ÖDA içinde bulunan orman içi dinlenme tesisi yaz aylarında çok sayıda ziyaretçi almaktadır.
- **Habitatlar:** Beynam Ormanları, Ankara'nın güneyindeki dağ bozkırlarının arasında yer alan bir relik (kalıntı) karaçam ormanıdır. Orman çevresi eğimli kısımlarda meşe toplulukları ve dağ bozkırları; düz kısımlarda ise tarım alanlarıyla çevrilidir.
- **Türler:** ÖDA, nesli küresel ölçekte tehlike altında ve dar yayılışlı bir bitki türü olan *Paronychia angorensis* için önem taşır. Ormanda iki çift şah kartal (*Aquila heliaca*) üremektedir.
- **Alan Kullanımı:** Alan, Ankara'nın önemli mesire yerlerinden biridir. Alan çevresinde az miktarda otlama yapılmaktadır.
- **Tehditler:** ÖDA üzerinde bilinen bir tehdit bulunmamaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Beynam Ormanları Orman Bakanlığı'nca muhafaza ormanı olarak korunmaktadır. Ancak alandaki yaban hayatına yönelik bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

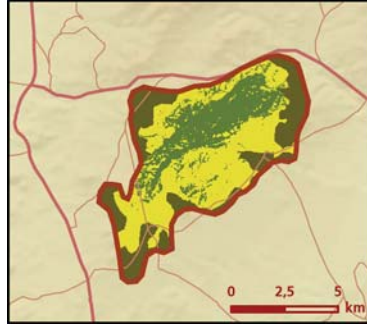
Küçük sinekkapan (*Ficedula parva*) © Özkan Üner

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Ankara Valiliği; Ankara İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü; Ankara Büyükşehir Belediyesi.

■ **Esra Per**

Beynam Ormanı önemli doğa alanı topografya haritası

Beynam Ormanı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Paronychia angorensis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Aquila heliaca</i>	0	0	VU	LC	2 Çift (Üreme)	CI
 <i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI

Sıvacı (*Sitta europea*) © Oya Gökçen, Muzaffer Gökçen

Yeşildere (İbrala Deresi)

ORT016

Çok Acil
Aynı (0)

İbrala Deresi © Füsün Sipahiler

Yüzölçümü : 6359 ha

Boylam : 33,05°D

Enlem : 37,01°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1035 m - 1730 m

İl(ler) : Karaman

İlçe(ler) : Karaman merkez, Ayrancı

- **Alanın Tanımı:** Yeşildere Önemli Doğa Alanı, Karaman il merkezinin yaklaşık 15 kilometre doğusunda başlayan, dar boğazlar ve kıvrımlar oluşturan bir vadidir. Vadiyi oluşturan Yeşildere, Toros Dağları'nın kuzey eteklerinden doğar. Derenin Karaman-Aksaray yoluyla keşiştiği yerde İbrala Barajı inşa edilmektedir.
- **Habitatlar:** ÖDA; nehir kıyısı bitki toplulukları, kavaklıklar ve tarım alanlarından oluşur. Yeşildere boyunca yer yer sazlık alanlar bulunur. Vadinin etrafı çok yüksek olmayan tepelik alanlarla çevrilidir.
- **Türler:** Yeşildere'de dünyada sadece bu ÖDA'da bulunan *Gobio hettitorum* adlı içsu balığı yaşamaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Bölgede kuru ve sululu tarım yapılır. Alanda hayvancılık önemli bir geçim kaynağıdır. Yeşildere'nin oluşturduğu vadi bölge halkının kullandığı mesire yeridir.
- **Tehtitler:** ÖDA üzerindeki en ciddi tehdit Yeşildere üzerine inşa edilen İbrala Barajı'dır. Baraj, 8700 hektar alanı sulamayı ve içme suyu temin etmeyi hedeflemektedir. Baraj yapımı sona erdiğinde deredeki endemik içsu balık türü yok olma tehlikesiyle karşı karşıya gelebilir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen belirli bir koruma çalışması yoktur.

İbrala Deresi © Füsün Sipahiler

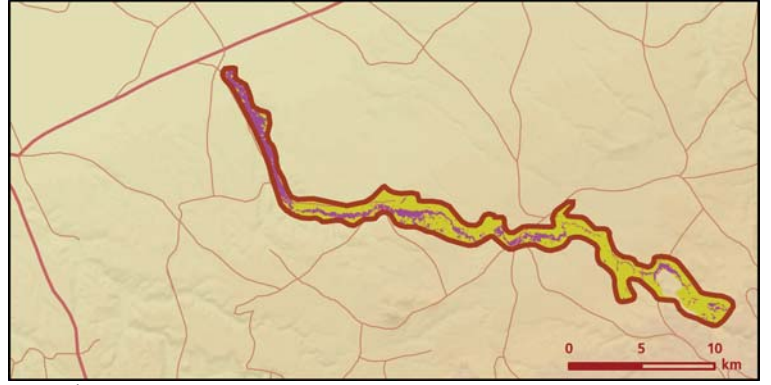
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Karaman Valiliği, Tarım ve Köyüleri Bakanlığı, Yeşildere Belediyesi, Taşkale Belediyesi.

■ **Burcu Meltem Arık**

Yeşildere (Ibrala Deresi) önemli doğa alanı topografya haritası

Yeşildere (Ibrala Deresi) önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Gobio hettorum</i>	I	I	VU	VU	Var	A1, A2, C1

Ibrala Deresi © Füsün Sipahiler

Çöl Gölü ve Çalıklüzü

ORT017
Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Gülen sumru (*Sterna nilotica*) © Soner Bekir - DoğaBel

Yüzölçümü : 42181 ha
Boylam : 32,86°D
Enlem : 39,32°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1055 m - 1736 m
İl(ler) : Ankara, Konya
İlçe(ler) : Gölbaşı, Bala, Haymana, Kulu

■ **Alanın Tanımı**: Çöl Gölü ve Çalıklüzü, Ankara ilinin güneyinde yer alan küçük bir kapalı havzayı oluşturur. Sığ ve tuzlu bir göl olan Çöl Gölü, Çalıklüzü Havzası'nın güney ucunda bulunan bir acı su gölüdür ve yaz aylarında büyük ölçüde kurur. Gölün kuzey ve güney sınırlarında tuzcul alanlar, ıslak çayırlar ve hasırotu (*Juncus*) yatakları bulunur. Alanın kuzey bölgesindeyse son derece iyi korunmuş ova bozkırları, daha kuzeydeki tepelerde ise kuru tarım alanları uzanır. Batıdaki tepeler seyrek otsu bitki örtüsünden oluşan meralarla kaplıdır.

■ **Habitatlar**: Çöl Gölü ve Çalıklüzü, ağırlıklı olarak İç Anadolu Bölgesi'ne özgü ova bozkırından oluşur. Alanın batısında bulunan yükseltilerde ise iyi dağ bozkırları uzanır. Alanın küçük bir bölümünü yazın tamamen kuruyan Çöl Gölü ve çevresindeki mevsimsel ıslak çayırlar oluşturur. Göl çevresine yakın alanlarda tuzcul çayırlar uzanır. ÖDA'nın kuzeyi büyük ölçüde tarım alanlarıyla kaplıdır.

■ **Türler**: *Onobrychis elata* ve *Puccinellia anisoclada* ssp. *melderisiana* Türkiye'ye endemik olup bu alanda ÖDA kriterlerini sağlayan bitki taksonlarıdır.

ÖDA, özellikle ilkbahar ve yaz aylarında kuşlar için büyük önem taşır. Çorak toygan (*Calandrella rufescens niethammeri*), büyük cılıbit (*Charadrius leschenaultii columbinus*), küçük kerkenez (*Falco naumanni*), tuma (*Grus grus*), gülen sumru (*Sterna nilotica*) ve sayıları gittikçe azalan toy (*Otis tarda*) gibi hassas türleri bir arada barındırır. Alan, üreyen kuşların yanı sıra flamingo (*Phoenicopterus roseus*) gibi yazın üreme süresince beslenmeye ve sakarca (*Anser albifrons*) gibi kışlamaya gelen kuş türlerini de barındırır. Sakarca alanda kışlamaya devam etse de eski yıllardaki kadar yüksek sayılarda görülmemektedir. ÖDA, su düzeyinin yüksek olduğu yıllarda dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*) ve angıt (*Tadorna ferruginea*) için üreme sonrasında büyük önem taşır. Gölün su düzeyinin çok düşük olduğu son yıllarda bu türlerin hemen tümü alandan kaybolmuştur.

San lekeli zıpzıp (*Thymelicus acteon*) alanda görülen ve nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan bir kelebek türüdür.

■ **Alan Kullanımı**: Alanda hayvancılık ve tarım yapılır. Alanın ova kesiminde büyükbaş hayvancılık

yaygın tepelerde daha çok koyun otlatılır. Bölgedeki köy nüfusunun azalması nedeniyle hayvancılık da azalmaktadır.

■ **Tehditler**: Alandaki su düzeyinin giderek düşmesiyle tarım alanları yoğunlaşmakta ve ÖDA'nın iç kesimlerine doğru ilerlemektedir.

Alanın kuzeyindeki oldukça büyük bir TRT vericisi nedeniyle başta toy olmak üzere çok sayıda kuş vericinin tellerine çarparak ölmektedir. ÖDA'nın orta bölümünde plansızca genişleyen bir tavuk çiftliği bulunmaktadır. Alanda yasadışı avcılık devam etmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları**: Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur.

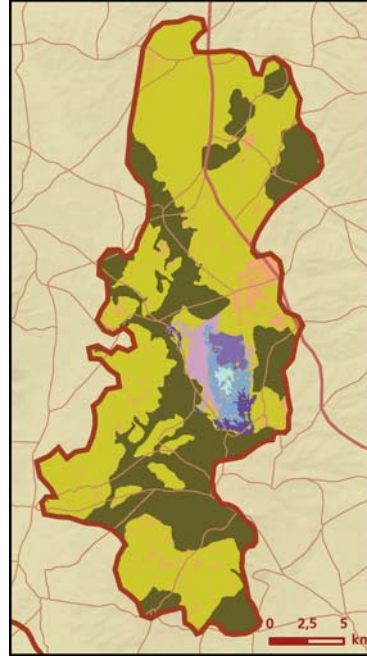
Çöl Gölü © Hillary Welch, Geoff Welch

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Ankara Valiliği; Konya Valiliği; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü; Doğa Derneği; ODTÜ Kuş Gözlem Topluluğu.

■ **Burcu Meltem Arık**

Çöl Gölü ve Çalıklüdü önemli doğa alanı topografya haritası

Çöl Gölü ve Çalıklüdü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Çöl Gölü © Tank Yurtgezer

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Onobrychis elata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Puccinellia anisoclada ssp. melderisiana</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
 <i>Anser albifrons</i> - Anadolu ve Güney Karadeniz	0	0	LC	LC	9365-14000 Birey (1970 Kışlama)	B3, C3
<i>Calandrella rufescens niethermeri</i>	I	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1
<i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	Var (1998 Üreme)	B1, C1
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	20 Çift (1998 Üreme)	A1, C1
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	2 Çift (2000 Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Otis tarda</i> - Avrupa	0	0	VU	VU	35-45 Birey (2000 Üreme)	A1, B1, C1
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	27 Birey (1991 Üreme sonrası)	A1, B1, C1
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	4000-8800 Birey (Yazlama)	A3, B3, C1, C3
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	20 Çift (1998 Üreme)	B1, C1
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	300-900 Birey (Üreme sonrası)	B3, C1, C3
 <i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Bozkır toygan (*Calandrella brachydactyla*) © Murat Bozdoğan

Uyuz Gölü

ORT018

İzlenmesi Gerekli
Gerileme (-1)

Uyuz Gölü © Cem Orkun Kırac

Yüzölçümü : 1077 ha
Boylam : 32,93°D
Enlem : 39,24°K
Yükseklik : 1160 m - 1260 m
İl(ler) : Konya
İlçe(ler) : Bala, Kulu
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

- **Alanın Tanımı:** Küçük bir tatlı su gölü olan Uyuz Gölü, Çöl Gölü'nün güney sınırında yer alır. Göl yeraltı suları ile beslenir ve güney ve batı kıyılarında geniş sazlıklar bulunur. Göl çevresinde bulunan buğday tarlaları yer yer göl kıyılanna kadar uzanır. Göl çevresindeki sazlıklar 2005 yılında tamamıyla yanmıştır.
- **Habitatlar:** ÖDA; göl aynası ve bu aynayı ince bir hat halinde çevreleyen sazlık alanlar ve tarım alanlarından oluşur.
- **Türler:** ÖDA; kuşlar için önemli bir üreme alanıdır. Nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan dikkuuyruk (*Oxyura leucocephala*) ÖDA'da önemli sayılarda üremektedir. Alan göç döneminde de çok türden su kuşuna ev sahipliği yapmaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Sulakalanda az miktarda saz kesimi, göl çevresindeki tarlalarda ise kuru tarım yapılır.
- **Tehditler:** Göl çevresindeki sazlıklar 2005 yılında tamamen yanmıştır. Nedeni bilinmeyen bu tür yangınlar hem üreyen hem de konaklayan kuşları tehdit etmektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Bilinen bir çalışma yoktur.

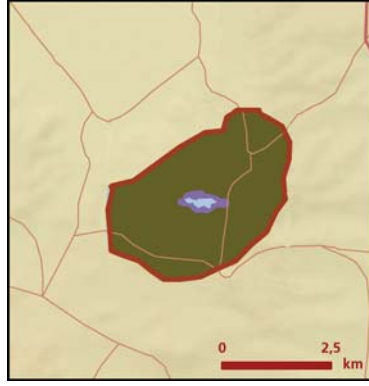

Çamurcun (*Anas crecca*) © Özden Sağlam

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Konya Valiliği; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.
- **Murat Gülsaçan**

Uyuz Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Uyuz Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Botaurus stellaris</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	1 Çift (Üreme)	CI
<i>Calandrella rufescens niethammeri</i>	1	0	LC	VU	Var (Üreme)	BI
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	10 Çift (1994 Üreme)	A1, BI, CI

Dere düdükkünü (*Actitis hypoleucos*) © Kazım Çapacı

Kozanlı Gökğöl

ORT019

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

© Mehmet Altuğ

Yüzölçümü : 3139 ha
Boylam : 32,84°D
Enlem : 39,01°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

Yükseklik : 980 m - 1030 m
İl(ler) : Konya
İlçe(ler) : Cihanbeyli, Kulu

■ **Alanın Tanımı:** Samsam Gölü'nün güneydoğusunda bulunan ÖDA, bir tatlı su gölü olan Gökğöl ve Kozanlı köyü ile Gökğöl arasında geniş sulak çayır ve bataklıklardan oluşur. Gökğöl, Samsam Gölü'nden çıkan drenaj kanalı ve yeraltı suları ile beslenir. Gölün fazla suları doğudaki çıktısı ve ince bir dere yoluyla Tuz Gölü'ne ulaşır. Bu çıktının önünde hayvan otlatma alanlarını artırmak için yapılmış bir set bulunur.

■ **Habitatlar:** Alanın büyük bir bölümünü göl yüzeyi ve onu çevreleyen geniş *Juncus* sp. çayırları ve bataklıklar oluşturur. Bu alanları kuru tarım alanları çevreler.

■ **Türler:** ÖDA; içsu balıkları ve suda yaşayan diğer canlılar için küresel ölçekte önem taşır. Dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*), pasbaş patka (*Aythya nyroca*), küçük kerkenez (*Falco naumanni*) ve gülen sumru (*Sterna nilotica*) ÖDA'da üreyen önemli kuş türleri arasında yer alır. Alanda üreyen ancak ÖDA kriterini sağlamayan türlerin arasında kara boyunlu batağan (*Podiceps nigricollis*) ve elmabaş patka (*Aythya ferina*) bulunur. Gökğöl, Tuz Gölü'ndeki flamingo (*Phoenicopterus ruber*) kolonileri için önemli bir beslenme alanıdır.

Nesli dünya ölçeğinde tehlikede ve dar yayılışlı olan *Pseudophoxinus anatolicus* ve *Pseudophoxinus crassus* balıkları bu alanda yaşar. *Cobitis (Bicanestrinia) everni* balık türü dünyada sadece Gökğöl'de yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Gökğöl ile Kozanlı köyü arasındaki otlaklarda yoğun olarak büyükbaş hayvan otlatılır. Kozanlı Belediyesi gölün doğu ucunda bir dinlenme tesisi kurmuştur. Diğer alanlarda ise tahıl ekilir.

■ **Tehditler:** Kirlilik ve aşırı otlatma ÖDA'daki en önemli sorunlardır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Bilinen bir çalışma yoktur.

Alaca balıkçıl (*Ardeola ralloides*) © Kazım Çapacı

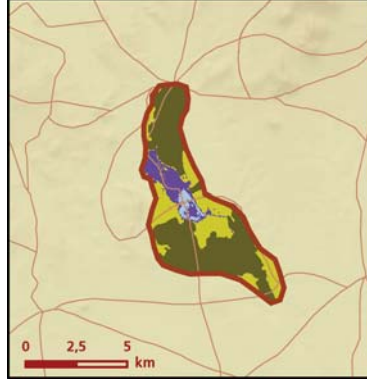
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Ankara Valiliği; Konya Valiliği; Ankara İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü.

■ **Murat Gülsaçan**

Kozanlı Gököl önemli doğa alanı topografya haritası

Kozanlı Gököl önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Çamurcun (*Anas crecca*) © Ali Atahan

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	10-15 Çift (Üreme)	CI
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	5-10 Çift (Üreme)	BI, CI
<i>Botaurus stellaris</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	2 Çift (Üreme)	CI
<i>Chlidonias hybrida</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	50 Çift (1998 Üreme)	CI
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	5 Çift (Üreme)	CI
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	15 Çift (Üreme)	A1, CI
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	10-20 Çift (Üreme)	CI
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	10 Çift (1997 Üreme)	A1, BI, CI
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	20-30 Çift (1998 Üreme)	BI, CI
 <i>Cobitis (Bicanestrinia) evreni</i>	I	I	-	-	Var	A2, CI
<i>Pseudophoxinus anatolicus</i>	I	0	EN	-	Var	A1, A2, CI
<i>Pseudophoxinus crassus</i>	I	0	DD	EN	Var	A1, A2, CI

İnsuyu Vadisi

ORT020

Yeterince Bilinmiyor
Aynı (0)

Küçük akbaba (*Neophron percnopterus*) © Aykut İnce

Yüzölçümü : 7523 ha

Boylam : 32,82°D

Enlem : 38,69°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 930 m - 1170 m

İl(ler) : Konya

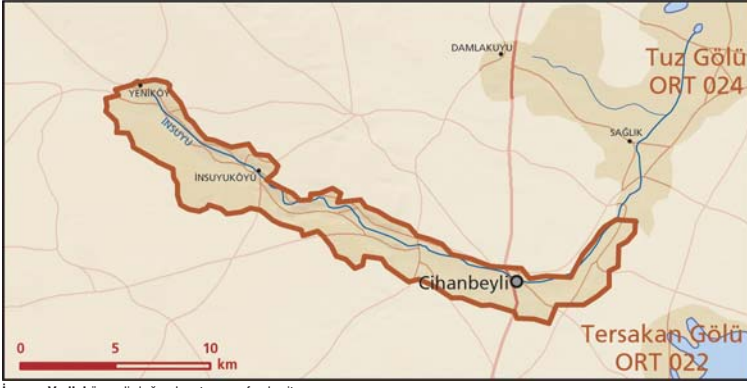
İlçe(ler) : Cihanbeyli

- **Alanın Tanımı:** Tuz Gölü'nün batı kıyısına dökülen ve doğubatu yönünde uzanan İnsuyu Deresi'nin oluşturduğu kurak vadi sistemidir. Kireçtaşından oluşan vadide yer yer sarp yarlar bulunur. Cihanbeyli ilçesi ÖDA'nın içinde yer alır. Vadi boyunca Cihanbeyli-Yunak karayolu uzanır.
- **Habitatlar:** Vadinin batı kısmı dardır ve İnsuyu köyü civarında dere menderesler oluşturmaya başlar. Dere boyunca doğal ağaçlıklar ve meyve bahçeleri uzanır. Vadinin üst kesimlerinde yer yer sarp kayalıklar ve yabancı badem çalılıkları bulunur. Alanın doğu ucunda ağırlıklı olarak tarım alanları ve ova bozkırları bulunmaktadır.
- **Türler:** Vadi, ülkemize endemik *Achillea sieheana* ve *Astragalus kirsehehircus* bitki türleri için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.
Bölge ülkemize endemik içsu balıkları açısından son derece zengindir. Alanda dört endemik içsu balığı bulunmaktadır. Bunlardan *Pseudophoxinus crassus* ve *Cobitis (Bicanestrina) tucica* nesli dünya ölçeğinde tehlikede olan türlerdir.
- **Alan Kullanımı:** Bölgede tarım ve hayvancılık yapılır. Özellikle Cihanbeyli bölgesinde yoğun olarak tarımsal faaliyetler yürütülmektedir. Ayrıca dere üzerinde bir balık çiftliği bulunmaktadır.
- **Tehditler:** Bilinen bir tehdit bulunmamaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

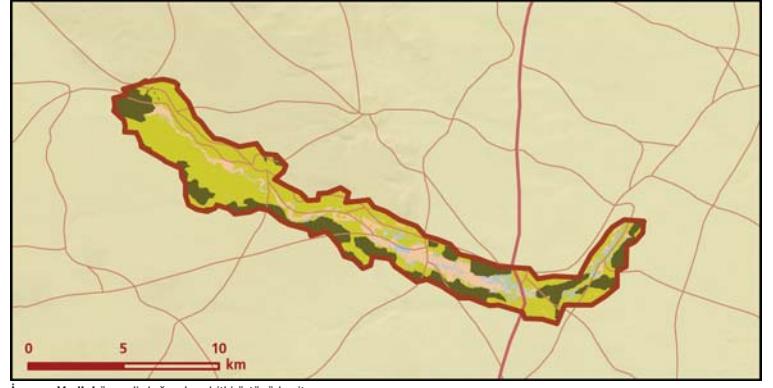
Yerel İlgili Sahipleri

Konya Valiliği; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Cihanbeyli Kaymakamlığı; Cihanbeyli İlçe Jandarma Komutanlığı.

Bahtiyar Kurt

Insuyu Vadisi önemli doğa alanı topografya haritası

Insuyu Vadisi önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Achillea sieheana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus kirsehehiricus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Aphanius anatoliae</i>	I	0	EN	DD	Var	A1, C1
<i>Aphanius anatoliae anatoliae</i>	I	0	EN	(EN)	Var	B1, C1
<i>Cobitis (Bicanestrinia) turcica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, C1
<i>Gobio gobio insuyanus</i>	I	0	LC	-	Var	B2, C1
<i>Pseudophoxinus crassus</i>	I	0	DD	EN	Var	A1, A2, C1

Ibibik (*Upupa epops*) © Ali Atahan

Bolluk Gölü

ORT021

Çok Acil
Gerileme (-2)

Akdeniz martısı (*Larus melanocephalus*), ince gagalı martı (*Larus genei*) © Cem Orkun Kırac

Yüzölçümü : 10517 ha
Boylam : 32,88°D
Enlem : 38,44°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, özel çevre koruma bölgesi

Yükseklik : 940 m - 990 m

İl(ler) : Konya

İlçe(ler) : Cihanbeyli, Altınekin

- **Alanın Tanımı:** Bolluk Gölü, Tuz Gölü'nün batısında yer alan uydu göllerden biridir. ÖDA aynı zamanda gölün güneyindeki küçük sığ göller ile bunlar arasındaki mevsimsel sulak çayırları ve bozkırları kapsar. Bolluk Gölü'nün suları sodyum sülfatça zengindir ve alan yakınından geçen Konya ana tahliye kanalından bir setle ayrılmıştır. Bu kanaldan göle zaman zaman su aktarılır.
- **Habitatlar:** ÖDA, sodyum sülfatça zengin Bolluk Gölü'nü ve güneye doğru uzanan bir göl zincirini içerir. Göller arasında nadir bitki türlerine ev sahipliği yapan tuzcul bozkırlar ve sulak çayırlar bulunur. Tuzcul alanların çevresi yavşan bozkırları ve az miktarda tarım alanıyla çevrilidir.
- **Türler:** Alan, bitki ve kuş türleri açısından çok zengin bir ÖDA'dır. Nesli tehlike altında olan ve dünyada dar bir bölgede yaşayan endemik bitki türlerini barındırır. Bunların arasında *Saponaria halophila* ve *Silene salsuginea* tehlike dereceleri en yüksek türlerdir. İncegagalı martı (*Larus genei*), Akdeniz martısı (*Larus melanocephalus*) ve gülen sumru (*Sterna nilotica*) göldeki adalarda önemli sayılarda kuluçkaya yatan martı ve sumru türleridir. ÖDA'da üreyen diğer önemli kuş türleri arasında büyük cılıbit (*Charadrius leschenaultii columbinus*), kaşıkçı (*Platalea leucorodia*), uzunbacak (*Himantopus himantopus*) ve kılıçgaga (*Recurvirostra avosetta*) bulunur.
- **Alan Kullanımı:** Bolluk Gölü'nde Alkim şirketinin sodyum sülfat ürettiği tuzlalar ve gölün kuzeyinde aynı şirketin Bolluk ve Tersakan'dan çıkan tuzları işlediği bir rafineri bulunmaktadır. Alan çevresinde kuru tarım, göl civarındaki tuzcul bozkırlarda ise küçükbaş hayvancılık yapılır.
- **Tehditler:** Kuzey Konya Havzası'ndaki genel su düşüşü nedeniyle Bolluk Gölü de son yıllarda tümüyle kurumaya başlamıştır. Yeraltından tarım amaçlı aşırı su çekimi gölün su rejimini olumsuz yönde etkilemekte ve gölün kurumasına neden olmaktadır. Çumra Ovası'nın fazla sularını ve Konya kentinin kanalizasyonunu taşıyan ana tahliye kanalından zaman zaman bir miktar su Bolluk Gölü'ne akıtılır. Kanaldan karışan sular ve tuz üretim tesisinden çıkan atık suların oluşturduğu kirli alan üzerindeki diğer bir tehdittir. Kanaldan göle akıtılan sular bir taraftan gölün doğal tuzluluk oranını düşürmekte, diğer taraftan ise

kimyasal kirliliğe neden olmaktadır.

- **Koruma Çalışmaları:** WWF-Türkiye tarafından 2004 yılında başlatılan "Konya Kapalı Havzası'nın Akılcı Kullanımına Doğru" adlı proje 2006 yılı içinde sonlanacaktır. Proje kapsamında Bolluk Gölü'nün de dahil olduğu Konya Kapalı Havzası'nın entegre yönetimi amaçlanmaktadır. Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından tüm özel çevre koruma alanını kapsayan "Koruma Alanları Sentezi" ve "Çevre Düzeni Planı Çalışmaları" yürütülmektedir. Kuş Araştırmaları Demeği, Çevre ve Orman Bakanlığıyla işbirliği dâhilinde 1997-2005 yılları arasında Akdeniz martısının izlenmesi ve halkalanması için uluslararası bir çalışma yürütmüştür.

Bolluk Gölü kıyısı © Cem Orkun Kırac

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma Daire Başkanlığı; Konya Valiliği; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Gölyazı ve Sağlık Köyü Kültür Çevre Yardımlaşma Dayanışma Demeği (GÖLSAĞ); Konya Çevre Koruma ve Araştırma Demeği (KONÇED); TEKEL Genel Müdürlüğü; WWF-Türkiye; Tema Vakfı Konya Şubesi; Çekil Vakfı Konya Şubesi; Doğa Demeği.

- **Murat Gülsağan**

Bolluk Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Bolluk Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Bolluk Gölü © Cem Orkun Kiraç

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Gladiolus halophilus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gypsophila oblancoolata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Hypericum salsugineum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Limonium anatolicum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Linum seljukorum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Salvia halophila</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Saponaria halophila</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Silene salsuginea</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Taraxacum mirabile</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum pyrroliforme</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	Var (1998 Üreme)	B1, C1
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	15-30 Çift (Üreme)	C1
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	30-79 Çift (Üreme)	C1
<i>Larus genei</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	840-1250 Çift (Üreme)	B3, C1, C3
<i>Larus melanocephalus</i>	0	0	LC	LC	1905-2250 Çift (Üreme)	C1
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	700-2700 Birey (Yazlama)	B3, C1, C3
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	45 Çift (Üreme)	B3, C1, C3
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	400 Birey (1994 Üreme sonrası)	B3, C1, C3
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	55 Çift (Üreme)	C1
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	317-400 Çift (Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	310-450 Birey (Üreme sonrası)	B3, C1, C3

Tersakan Gölü

ORT022

Çok Acil
Gerileme (-2)

Flamingo (*Phoenicopterus roseus*) © Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 11961 ha
Boylam : 33,05°D
Enlem : 38,58°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, özel çevre koruma alanı

Yükseklik : 920 m - 930 m
İl(ler) : Konya
İlçe(ler) : Cihanbeyli

■ **Alanın Tanımı:** Tuz Gölü'nün batısında yer alan ÖDA, Tersakan Gölü ve çevresindeki tuzcul subasar çayırları kapsar. Yeraltı suları ve yüzey akımlarıyla beslenen Tersakan Gölü'nün suları sodyum sülfatça zengindir. ÖDA, Yukarı Konya Kapalı Havzası (Tuz Gölü) sulak alan sisteminin bir parçasıdır. Tuz Gölü'yle hidrolojik açıdan ilişkili olan göl su seviyesinin çok yükseldiği zamanlarda Konya ana tahliye kanalı aracılığıyla sularını Tuz Gölü'ne boşaltır. İki göl birbirleriyle ornitolojik açıdan da ilişkilidir. Tersakan, Tuz Gölü'nde üreyen bazı kuş türleri için önemli bir beslenme alanıdır. Alanın batısında yer alan Konya ana tahliye kanalıyla göl arasında geniş çamur düzlükleri uzanır.

■ **Habitatlar:** ÖDA, tuzlu göl yüzeyi, tuzcul subasar çayırları ve bozkırlar, tarım alanları ve dar bir alanı kaplayan tatlı su bataklıklarından oluşur.

■ **Türler:** Bitki ve kuş türleri açısından önem taşıyan bir alandır. Alanda nesli tehlike altında olan dokuz bitki türü ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bir kuşkonmaz türü olan *Asparagus lycaonicus* ise dünyada yalnızca bu alanda yaşamaktadır.

ÖDA, flamingo (*Phoenicopterus ruber*) ve ince gagalı martı (*Larus genei*) için Tuz Gölü Havzası'ndaki temel beslenme alanıdır. Turna (*Grus grus*), kılıçgaga (*Recurvirostra avosetta*) ve büyük cılıbt (*Charadrius leschenaultii columbinus*) alanda önemli sayılarda ürer. Göl kış aylarında sakarcılar (*Anser albifrons*) için önemli bir geceleme yeridir.

■ **Alan Kullanımı:** Tersakan Gölü içindeki tuzlalarda Alkim şirketi tarafından sodyum sülfat üretimi yapılır. Doğu ve batıda bulunan tarım arazilerinde kuru tarım ve kimyon ekimi yapılır. Bunun yanında, ekim yapılmayan tarım alanları, bozkır ve çayırlarda ise koyun ve büyükbaş hayvan otlatılır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki en ciddi tehdit Konya Kapalı Havzası'ndan tarımsal amaçlı aşırı su çekimidir. Bu durum son yıllarda gölün su rejimini olumsuz yönde etkilemekte ve tümüyle kurumasına neden olmaktadır.

Konya ana tahliye kanalı da Tersakan Gölü için önemli bir tehdittir. Konya şehir merkezi başta olmak üzere çevredeki yerleşim birimlerinin evsel ve endüstriyel atık sularının yanı sıra

Konya Ovası'nın tarımsal kullanımdan dönen tarım ilaç ve gübreleriyle yoğun olarak kirlenmiş suları taşıyan ana tahliye kanalı, Tersakan da dahil olmak üzere Tuz Gölü Havzası'ndaki tüm göller için en önemli kirlenmedir. Kanaldan Tersakan'a giren sular aynı zamanda gölün tuzluluk oranını düşürmektedir.

Endemik ve tehlike altındaki türleri barındıran alanda yapılan tarımsal faaliyetler ve aşırı otlatma bitki örtüsünü olumsuz etkilemektedir. Alanda yasadışı avcılık sürmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** WWF-Türkiye tarafından 2004 yılında başlatılan "Konya Kapalı Havzası'nın Akılcı Kullanımına Doğru" adlı proje 2006 yılı içinde sonlanacaktır. Proje, Tersakan Gölü'nün de dahil olduğu Konya Kapalı Havzası'nın entegre yönetimini amaçlamaktadır. Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından tüm özel çevre koruma alanını kapsayan "Koruma Alanları Sentezi" ve "Çevre Düzeni Planı Çalışmaları" yürütülmektedir.

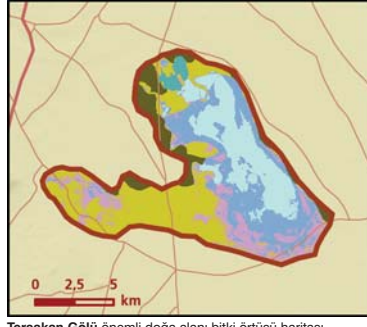
■ Yere İlgili Sahipleri

Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma Daire Başkanlığı; Konya Valiliği; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Gölyazı ve Sağlık Köyü Kültür Çevre Yardımlaşma Dayanışma Derneği (GÖLSAĞ); Konya Çevre Koruma ve Araştırma Derneği (KONÇED); TEKEL Genel Müdürlüğü; WWF-Türkiye; Tema Vakfı Konya Şubesi; Çekil Vakfı Konya Şubesi; Doğa Derneği.

■ *Esra Altundarak, Murat Gülsaçan*

Tersakan Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Tersakan Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Asparagus lycaonicus</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Gladiolus halophilus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gypsophila ob lanceolata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Hypericum salsugineum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Linum seljukorum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Salvia halophila</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Silene salsuginea</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Taraxacum mirabile</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum pyrrolifforme</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Anser albifrons</i> - Anadolu ve Güney Karadeniz	0	0	LC	LC	14700 Birey (1993 Kışlama)	B3, C3
<i>Calandrella rufescens niethammeri</i>	I	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1
<i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	30-40 Çift (Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	2 Çift (Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Larus genei</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	1800 Birey (Yazlama)	B3, C1, C3
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	4000-24000 Birey (Yazlama)	A3, B3, C1, C3
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	50 Çift (Üreme)	C1

Sodyumsülfat çıkarıcılar © Cüneyt Oğuztüzün

Kulu Gölü

ORT023

Çok Acil
Gerileme (-2)

Kulu Gölü - Kılıçgaga (*Recurvirostra avosetta*) © Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 2442 ha
Boylam : 33,13°D
Enlem : 39,08°K
Yükseklik : 965 m - 1000 m
İl(ler) : Konya
İlçe(ler) : Kulu
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, özel çevre koruma alanı

- **Alanın Tanımı:** Tuz Gölü'nün kuzeybatısında ve Kulu ilçe merkezinin beş kilometre doğusunda yer alır. ÖDA, hafif tuzlu sığ bir göl olan Kulu Gölü ile güneyindeki küçük bir tatlı su gölünden (Küçük Göl) ve bunların çevresindeki sulakalan ve bozkırlardan oluşur. Başlıca yüzey su girişi Kulu ilçe merkezinden geçerek göle batıdan bağlanan Kulu Deresi aracılığıyla olur, bunun dışında göle su sağlayan küçük pınarlar da vardır. Kıyı bitki örtüsü göle tatlı suyun girdiği noktalar dışında zayıftır. Küçük Göl'ün kıyısı yer yer sazlıklarla çevrilidir. Göldeki dokuz adadan bazılarında deniz kuşlarının önemli üreme kolonileri bulunur. Adaların çoğu ilkbaharda otlarla kaplanır. Göl çevresinde sulak çayırlar ve yavşan bozkırları uzanır.
- **Habitatlar:** Alan, hafif tuzlu büyük bir göl ile onunla bağlantılı ve sazlıklarla çevrili tatlı bir gölden oluşur. Göllerin etrafında Orta Anadolu ova bozkırları ve kuru tarım alanları bulunur. Göl çevresinde özellikle derelerin göl ile buluştuğu noktalarda ince bir hat halinde sulak çayırlar görülür.
- **Türler:** ÖDA, sığınları için hem üreme hem de göç döneminde büyük önem taşır. Göldeki adalarda martı ve sumrular kalabalık koloniler oluştururken, ördekler genelde güneydeki tatlı su bölümünde kuluçkaya yatar. Kulu Gölü, nesli dünya ölçeğinde tehlike altındaki dikkuynukların (*Oxyura leucocephala*) Türkiye'deki en önemli üreme alanlarından biridir. Alanda üreyen ancak ÖDA kriterini sağlamayan kuşlar arasında kaşıkçı (*Platalea leucorodia*), bataklık kırlangıcı (*Glareola pratincola*) ve karabaş martı (*Larus ridibundus*) bulunur. Alan, göç dönemlerinde kıyı kuşları için de önemli bir konaklama bölgesidir.
- **Alan Kullanımı:** Göl çevresindeki bozkırlarda ve ıslak çayırlarda otlatma yapılır. ÖDA'da yer yer kuru tarım alanları bulunur. Kulu Gölü Ankara'daki kuş gözlemcileri tarafından yoğun olarak ziyaret edilir.
- **Tehditler:** Alan üzerindeki en önemli tehdit, alanın su seviyesindeki düşüştür. Konya Kapalı Havzası'nın yeraltı ve yerüstü kaynaklarının aşın tüketimi son yıllarda Kulu Gölü'nü de etkilemeye başlamıştır. 2006 yılında yoğun kar yağışına rağmen Kulu Gölü de neredeyse tümüyle kurumıştır. Su seviyesinin düşmesi sonucunda adalarla kara birbirine bağlanmıştır ve adalarda

üreyen kuşların üreme başarıları olumsuz etkilenmiştir.

Diğer önemli bir tehdit, Kulu Deresi aracılığıyla göle ulaşan atık suların ve çöplerin yol açtığı kirliliktir. Küçük Göl çevresi özel çevre koruma alanı ve sit alanı olmasına karşın kaçak yapılaşma sürmektedir. Gölde kaçak avcılık da devam etmektedir.

- **Koruma Çalışmaları:** Alanın tanınması için Kulu Belediyesi tarafından bir festival düzenlenmektedir. WWF-Türkiye tarafından 2004 yılında başlatılan "Konya Kapalı Havzası'nın Akılcı Kullanımına Doğru" adlı proje 2006 yılı içinde sonlanacaktır. Proje, Kulu Gölü'nün de dahil olduğu Konya Kapalı Havzası'nın entegre yönetimini amaçlamaktadır. Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından tüm özel çevre koruma alanını kapsayan "Koruma Alanları Sentezi" ve "Çevre Düzeni Planı Çalışmaları" yürütülmektedir.

Kulu Gölü © Cüneyt Oğuztüzün

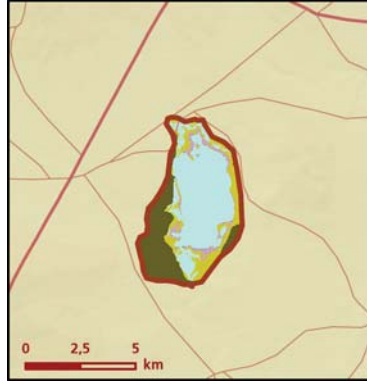
Yerel İlgili Sahipleri

Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma Daire Başkanlığı; Konya Valiliği; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Gölyaz ve Sağlık Köyü Kültür Çevre Yardımlaşma Dayanışma Derneği (GÖLSAĞ); Konya Çevre Koruma ve Araştırma Derneği (KONÇED); WWF-Türkiye; Tema Vakfı Konya Şubesi; Çekül Vakfı Konya Şubesi; Doğa Derneği.

Murat Gülsaçan

Kulu Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Kulu Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Anser albifrons</i> - Anadolu ve Güney Karadeniz	0	0	LC	LC	9718 Birey (1992 Kışlama)	B3, C3
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	2 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Calandrella rufescens niethermeri</i>	1	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1
<i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	Var (1998 Üreme)	B1, C1
<i>Cygnus cygnus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	135 Birey (1998 Kışlama)	C1
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	10-20 Çift (Üreme)	C1
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	100-300 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	60-100 Çift (Üreme)	C1
<i>Larus genei</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	325-575 Çift (Üreme)	C1, C3
<i>Larus melanocephalus</i>	0	0	LC	LC	490-1190 Çift (Üreme)	C1
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	200-290 Birey (Kışlama)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	20-30 Çift (Üreme)	A1, B1, B3, C1, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	140-200 Birey (Üreme sonrası)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	1000-4600 Birey (Yazlama)	B3, C1, C3
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	5 Çift (Üreme)	C1
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	250 Çift (Üreme)	B3, C1, C3
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	171-473 Çift (Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	500 Birey (Üreme dışı)	B1, B3, C1, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	2000-3000 Birey (Üreme sonrası)	A3, B3, C1, C3

Kara kızılback (Tringa erythropus) © Tamer Zeybek

Tuz Gölü

ORT024

Çok Acil
Gerileme (-2)

Tuz Gölü © Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 533565 ha	Yükseklik : 900 m - 1398 m
Boylam : 33,45°D	İl(ler) : Ankara, Aksaray, Konya
Enlem : 38,64°K	İlçe(ler) : Şerefli Koçhisar, Kulu, Cihanbeyli, Ağaçören, Aksaray, Eskil, Altınekin, Karatay
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, özel çevre koruma alanı	

■ **Alanın Tanımı:** Ankara, Aksaray ve Konya il sınırında kuzeygüney doğrultusunda uzanan göl çok büyük bir tuzlu su kütlesi oluşturur. Tuz Gölü Avrupa'nın en büyük tuzlu gölü, Türkiye'nin ise Van Gölü'nden sonra ikinci en büyük gölüdür. ÖDA, Tuz Gölü'nün yanı sıra etrafındaki sulak çayırları ve özellikle güney ve batıda geniş alanlar tuzcul bozkırları da içine alır. Konya Kapalı Havzası'nın kuzeydeki alt havzasının merkezinde yer alan göl, Tetis Denizi'nden kopan bir iç denizin günümüze kadar ulaşmış son kalıntısıdır.

■ **Habitatlar:** Tuz Gölü, ülkemizde bozulmadan bu güne kadar ulaşabilmiş ova bozkırlarının en güzel örneklerini barındırır. Kalın tuz tabakalarıyla kaplı göle en yakın kuşaktaki bitki örtüsü *Salicornia europaea* ve *Halocnemum strobilaceum* topluluklarından oluşur. Bunu izleyen topraktaki tuz seviyesine göre sırasıyla *Frankenia hirsuta*, *Limonium iconicum* ve *Artemisia santonicum* topluluklarına rastlanır. Sonuncu bozkır kuşağında ise daha çok yavşanlar (*Artemisia santonicum*) baskındır. Tuzcul bozkırlar, gölün güneyinde pınarların yoğunlaştığı bölgede sulak çayırlara dönüşür. Bu çayırlar *Juncus heldreichianus*, *Phlaris arundinacea*, *Elymus elongatus* ssp. *ponticus*, *Cladium mariscus* bitki topluluklarından oluşur. Konya tahliye kanalı boyunca ve göle ulaştığı noktada gür sazlık alanlar bulunur. Alan içinde yer yer giderek genişlemekte olan sulu ve kuru tarım alanları da bulunur.

■ **Türler:** Tuzun ve kuraklığın hâkim olduğu zor koşullara uyum sağlamış doğal bozkır bitkileri, Tuz Gölü'ndeki nadir türlerin başında gelmektedir. Alan, bozkır bitkileri için Türkiye'deki en önemli alandır. *Astragalus demirizii*, *Centaurea halophila*, *Kalidiopsis wagenitzii*, *Senecio salsuginea* (yayın aşamasında) ve *Frankenia halophila* (yayın aşamasında) adlı bitki türlerinin yanı sıra Anadolu tarlafaresinin (*Microtus anatolicus*) de dünyada yaşadığı bilinen tek alan burasıdır.

Alan, üreme, göç ve kışlama dönemlerinde farklı çok sayıda kuş türüne ev sahipliği yapar ve Türkiye'de çok az noktada üreyen bazı kuş türleri düzenli olarak burada yuva kurar. Gölün güneyindeki çamur adacıklı flamingoların (*Phoenicopterus roseus*) dünyadaki en büyük doğal üreme kolonilerinden birini barındırır. Ayrıca gölün kuzeyindeki kayalık adalarda Van Gölü martısı (*Larus armenicus*), ince gagalı martı (*Larus genei*) ve yırtıcı kuşlar üremektedir. Sonbahar

aylarında binlerce turna (*Grus grus*), kış aylarında ise çok sayıda kaz alanda geceler. Tuz Gölü bozkırları nesli dünya ölçeğinde tehlikedeki toyun (*Otis tarda*) Orta Anadolu'daki en önemli yaşam alanıdır. Aynı zamanda, suçulluğunun (*Gallinago gallinago*) Türkiye'deki tek üreme popülasyonunu barındırır ancak tür ÖDA kriterlerini sağlamamaktadır.

Alanda ayrıca ülkemize endemik ve dar yayılışlı Doğramacı tarlafaresi (*Microtus dogramacii*) ile nesli dünya ölçeğinde tehlike altındaki *Pseudophoxinus crassus* adlı içsubalığı yaşamaktadır. ■ **Alan Kullanımı:** Türkiye'nin tuz ihtiyacının yansından fazlası ÖDA'daki üç tuzla (Kaldırım, Kayacık ve Yavşan tuzlaları) ve ikincil tuz endüstrisi ile gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Alkim Sodyum Sülfat tesisleri de alanda bulunmaktadır.

Alanda başta şeker pancarı olmak üzere sulu tarım yapılmaktadır. Su bulunamayan alanlarda tahil ekimi yapılır. Küçükbaş hayvancılık bölge için çok önemli bir gelir kaynağıdır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki en ciddi tehdit su seviyesindeki düşüştür. Aşırı ve plansız yeraltı suyu kullanımı Konya Kapalı Havzası ölçeğinde yeraltı su seviyesini yılda ortalama 50 santimetre düşürmektedir. Bu durumun sonucunda göl son yıllarda yaz başında kurumaktadır ve alandaki pınarlar ve sulak çayırlar neredeyse tümüyle kaybolmuştur.

BOTAŞ'ın Tuz Gölü'nün güneyinde planladığı doğal gaz depolama projesi, evsel, endüstriyel ve tarımsal atıkların oluşturduğu kirlilik, tarım baskısıyla doğal bozkırların yok olması, aşırı otlama ve yeni tuz sahaları açılması alandaki diğer tehditlerdir.

■ **Koruma Çalışmaları:** WWF Türkiye, "Konya Kapalı Havzası'nın Akılcı Kullanımına Doğru Projesi" ile entegre havza yönetimi yaklaşımının uygulanabilmesi için çalışmaktadır.

Özel Çevre Koruma Kurumu, Özel Çevre Koruma Alanı'nda koruma alanları sentezi ve çevre düzeni çalışmaları yürütülmektedir.

Doğa Derneği, flamingo popülasyonunun izlenmesi için 2003 yılından bu yana düzenli olarak havadan sayım yapmaktadır. Dernek, Çevre ve Orman Bakanlığı ile toy (*Otis tarda*) için bir ulusal eylem planı hazırlamıştır.

Wageningen Üniversitesi, bir araştırma projesi uygulamış ve alanın Türkiye ekonomisine yılda yaklaşık 5 milyon ABD doları katkı koyduğu anlaşılmıştır.

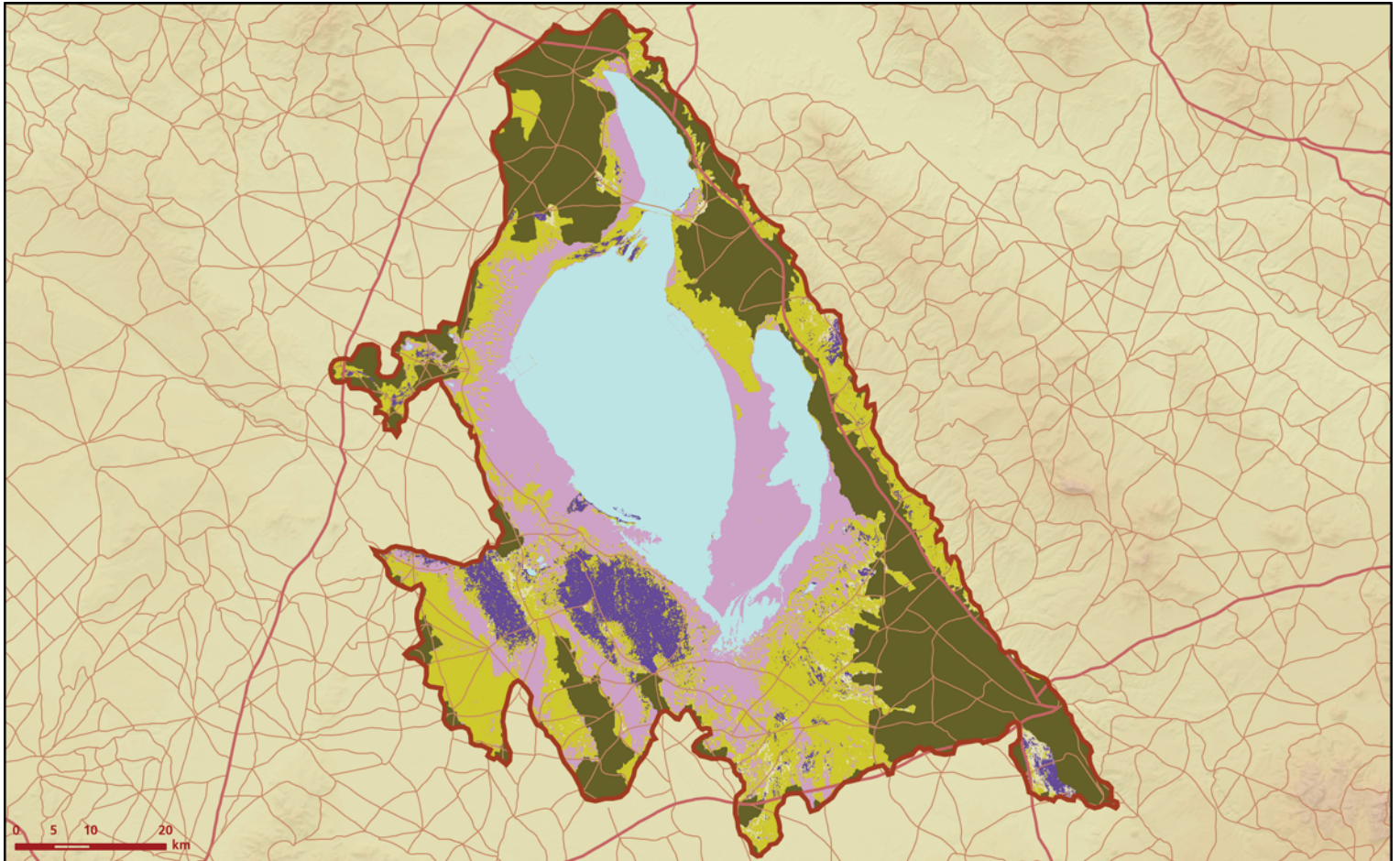
■ Yerel İlgili Sahipleri

Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma Daire Başkanlığı; Aksaray Valiliği; Konya Valiliği; Aksaray İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Aksaray İl Çevre Koruma Vakfı; Aksaray Doğay Sevenler Derneği; Gölyaz ve Sağlık Köyü Kültür Çevre Yardımlaşma Dayanışma Derneği (GÖLSAĞ); Konya Çevre Koruma ve Araştırma Derneği (KONCED); TEKEK Genel Müdürlüğü; WWF-Türkiye; Tema Vakfı Konya Şubesi; Çekül Vakfı Konya Şubesi; Doğa Derneği.

■ **Esra Başak, Çağrı Deniz Eryılmaz**

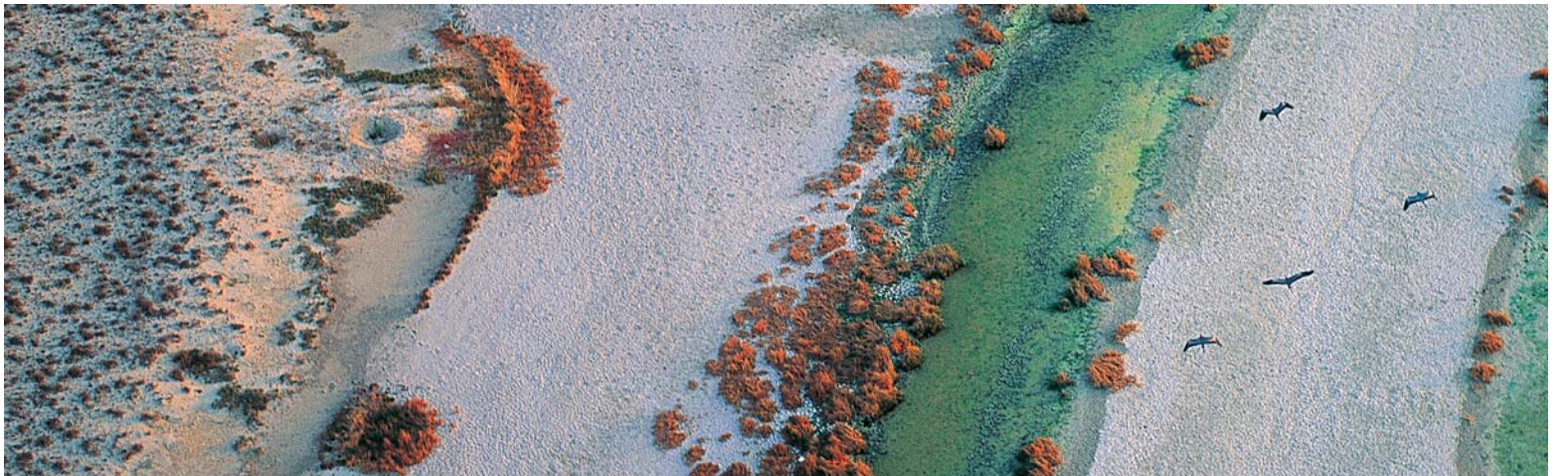
Tuz Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Tuz Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Achillea sieheana</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Allium sieheanum</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Allium vuralii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus brevidentatus</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus demirizii</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus ovalis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Bellevalia crassa</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea halophila</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cyathobasis fruticulosa</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Erysimum torulosum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ferula halophila</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Gladiolus halophilus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gypsophila oblanceolata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Iris sprengeri</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Kalidiopsis wagenitzii</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lepidium caespitosum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Limonium anatolicum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Limonium iconicum</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Limonium tamaricoides</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Linum seljukorum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Onobrychis paucijuga</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Onosma halophilum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Petrosimonia nigdeensis</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Puccinellia bulbosa ssp. caesarea</i>	1	0	-	CR	Var	B1, B2
<i>Salsola anatolica</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Salvia halophila</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Saponaria halophila</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Scorzonera hieracifolia</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Silene salsuginea</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Sphaerophysa kotschyana</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Taraxacum mirabile</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Thesium scabriflorum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Verbascum helianthemoides</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum pumilum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum pyroliforme</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Anas crecca</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	13000-57000 Birey (Göç)	A3, B3, C3
<i>Anser albifrons</i> - Anadolu ve Güney Karadeniz	0	0	LC	LC	6618-57000 Birey (Kışlama)	A3, B3, C3
<i>Anser anser</i> - Karadeniz ve Türkiye	0	0	LC	LC	400-1400 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Yaygın (Üreme)	C1
<i>Aquila heliaca</i>	0	0	VU	LC	2 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Aquila nipalensis</i> - Avrupa	0	0	LC	EN	1-2 Çift (1998 Üreme)	B1, C1
<i>Asio flammeus</i>	0	0	LC	LC	1-3 Çift (Üreme)	C1
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	5-10 Çift (1998 Üreme)	B1, C1
<i>Branta ruficollis</i>	0	0	VU	VU	118 Birey (Kışlama)	A1, B1, C1
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1, C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Var (Üreme)	CI
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Calandrella rufescens niethammeri</i>	1	0	LC	VU	Var (Üreme)	BI
<i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	400-800 Çift (Üreme)	B3, CI, C3
<i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	100-120 Çift (Üreme)	BI, B3, CI, C3
<i>Charadrius morinellus</i> - Sibirya	0	0	LC	LC	800-1000 Birey (Göç)	B3, CI, C3
<i>Circus macrourus</i> - Anadolu	0	0	NT	(CR)	1-2 Çift (1998 Üreme)	BI, CI
<i>Circus pygargus</i>	0	0	LC	LC	40 Çift (Üreme)	CI
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	100 Çift (Üreme)	A1, CI
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	200-300 Çift (1998 Üreme)	B3, CI, C3
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	15-20 Çift (1998 Üreme)	BI, B3, CI, C3
<i>Grus grus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	4000-8000 Birey (Göç)	A3, B3, CI, C3
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	50-80 Çift (Üreme)	CI
<i>Larus armenicus</i>	0	0	LC	LC	450-600 Çift (Üreme)	A3, B3, C3
<i>Larus genei</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	50-60 Çift (Üreme)	CI
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Otis tarda</i> - Avrupa	0	0	VU	VU	83-110 Birey (2000 Üreme)	A1, BI, CI
<i>Pelecanus onocrotalus</i> - Avrupa ve Ön Asya	0	0	LC	LC	2-3 Çift (1998 Üreme)	CI
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	14000 Çift (1998 Üreme)	A3, B3, CI, C3
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	5 Çift (Üreme)	CI
<i>Pterocles orientalis</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	150 Çift (Üreme)	CI
<i>Sterna caspia</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	3-5 Çift (1998 Üreme)	CI
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	350-2160 Birey (Üreme sonrası)	A3, B3, CI, C3
<i>Tadorna tadorna</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	820-1240 Birey (Göç)	B3, C3
<i>Tetrax tetrax</i> - Anadolu	0	0	NT	(CR)	20 Çift (1998 Üreme)	BI, CI
 <i>Microtus anatolicus</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2, A4, CI
<i>Microtus dogramacii</i>	1	0	-	LC	Var	A2, CI
<i>Myotis blythii</i>	0	0	LC	LC	Var	CI
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	0	0	NT	NT	Var	CI
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	CI
 <i>Pseudophoxinus crassus</i>	1	0	DD	EN	Var	A1, A2, CI
 <i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI

Eşmekaya Sazlığı

ORT025

Restorasyon Aşaması
Gerileme (-3)

Eşmekaya Sazlığı 2001 © Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 7939 ha
Boylam : 33,48°D
Enlem : 38,23°K
Yükseklik : 950 m - 1010 m
İl(ler) : Aksaray
İlçe(ler) : Eskişehir
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, özel çevre koruma bölgesi

■ **Alanın Tanımı:** Eşmekaya Sazlığı, Tuz Gölü'nün güneyinde yer alır. Bir zamanlar Türkiye'nin en önemli sulakalanlarından biri olan ÖDA, yeraltı sulanının yanlış kullanımı nedeniyle artık tümüyle kurumuş ve restorasyon aşamasına gelmiştir. ÖDA, su kaynaklarını yitirmeden önce su kalitesi yüksek bir tatlısu gölü olan Eşmekaya Gölü, bunun çevresindeki birkaç küçük göl (Turna Gölü, Sütlüklü Göl, Akgöl ve Bezirci Gölü) ve çok sayıda pınarın beslediği bataklık, sazlık ve meralardan oluşmaktaydı. Alanın ortasından Aksaray – Konya yolu geçmektedir.

■ **Habitatlar:** Küçük tatlı ve tuzlu su gölleri ve pınarlar, bataklık ve meralardan oluşan alan kuruduktan sonra bitki örtüsünü büyük ölçüde kaybetmeye başlamıştır. ÖDA'nın güneyindeki bataklıklar 1990'ların sonlarına kadar *Juncus heldreichianus*'un baskın olduğu geniş sulak çayırlara ev sahipliği yapmaktaydı.

■ **Türler:** Alan, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan endemik *Gladiolus halophilus* isimli bitki türü için önem taşır.

Su kuşları için önemli bir yeme alanı olan ÖDA, günümüzde büyük ölçüde kurumuştur ve kuş popülasyonlarını neredeyse tümüyle kaybetmiştir.

Alan kuş türlerinin yanı sıra nesli dünya ölçeğinde tehlikedeki *Aphanius anatoliae* ve dar yayılışlı olan *Aphanius danfordii* adlı içsu balıkları için önemlidir. Bu türlerin alandaki son durumu hakkında çalışmalar yapılması gerekmektedir.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda büyükbaş hayvancılık ve tarım yapılmaktadır. Bir zamanlar elma bahçeleri ile bilinen Eşmekaya'da gölün kuruması ile bahçeler büyük zarar görmüştür.

■ **Tehditler:** Devlet Su İşleri (DSİ) 1995 yılında sulama amacıyla Eşmekaya Sazlıkların'nın baraj gölüne dönüştürülmesi yönünde çalışmalara başlamış, ancak bu çalışma hem yasadışı olduğundan hem de yeraltı sulanının çekilmesi nedeniyle yarım kalmıştır. Bu süreçte sulakalan büyük ölçüde zarar görmüş ve alanın doğusunda çok sayıda yarasanın kullandığı mağaraların dokusu bozulmuştur. Kültür Bakanlığı'nın DSİ aleyhinde açtığı davayı kazanması sonucunda mahkeme alanın eski haline getirilmesine karar vermiş, ancak ne DSİ, ne de müteahhit firma bu kararı uygulamıştır. Alan bugün tümüyle kurumuş ve restorasyon aşamasına gelmiştir

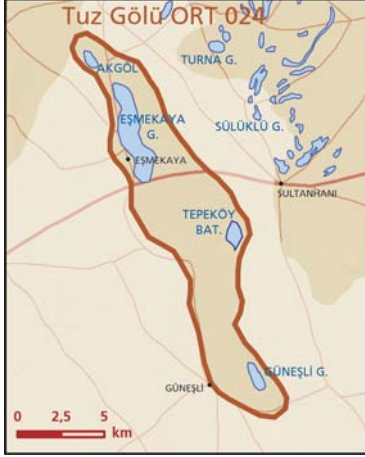
■ **Koruma Çalışmaları:** Sazlıklar WWF Türkiye'nin Konya Havzası Projesi kapsamında çalışılmaktadır.

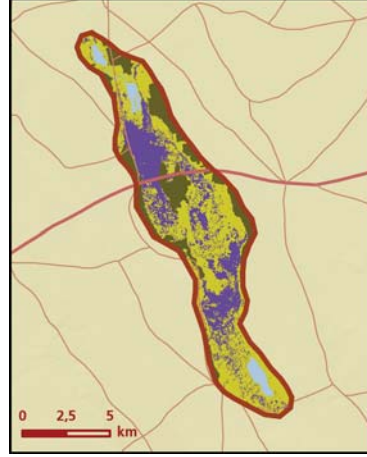
Aphanius danfordii © Murat Bozdoğan

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Doğa Koruma Daire Başkanlığı; Aksaray Valiliği; Aksaray İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Aksaray İl Çevre Koruma Vakfı; Aksaray Doğayı Sevenler Derneği; WWF-Türkiye; Doğa Derneği.

■ **Murat Gülsaçan**

Eşmekaya Sazlığı önemli doğa alanı topografya haritası

Eşmekaya Sazlığı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Eşmekaya Sazlığı 1997 © Cüneyt Oğuztüzün

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Gladiolus halophilus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Anser albifrons</i> - Anadolu ve Güney Karadeniz	0	0	LC	LC	19400 Birey (1993 Kışlama)	B3, C3
<i>Ardea purpurea</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	2-3 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	5-10 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Asio flammeus</i>	0	0	LC	LC	3 Çift (Üreme)	C1
<i>Botaurus stellaris</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	2 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Calandrella rufescens niethermeri</i>	I	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1
<i>Chlidonias hybrida</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	30-40 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	9550 Birey (1994 Göç)	A3, B3, C1, C3
<i>Circus macrourus</i> - Anadolu	0	0	NT	(CR)	1 Çift (1998 Üreme)	B1, C1
<i>Circus pygargus</i>	0	0	LC	LC	15 Çift (Üreme)	C1
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	Var (Üreme)	A1, C1
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	150 Çift (1998 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	6 Çift (1994 Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	10 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	345 Birey (1996 Kışlama)	B3, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	2 Çift (1998 Üreme)	A1, B1, C1
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	50-70 Çift (1998 Üreme)	B1, C1
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	5-10 Çift (1994 Üreme)	B1, C1
 <i>Aphanius anatoliae</i>	I	0	EN	DD	Var	A1, C1
<i>Aphanius anatoliae anatoliae</i>	I	0	EN	(EN)	Var	B1, C1
<i>Aphanius danfordii</i>	I	0	-	(EN)	Var	A1, A2, C1
 <i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	C1

Obruk Yaylası

ORT026

Çok Acil
Gerileme (-1)

© Hakan Öge

Yüzölçümü : 27538 ha
Boylam : 33,44°D
Enlem : 37,92°K
Yükseklik : 990 m - 1110 m
İl(ler) : Konya
İlçe(ler) : Eskil, Karatay, Emirgazi, Karapınar
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, özel çevre koruma bölgesi

■ **Alanın Tanımı:** Obruk Yaylası, Konya Kapalı Havzası'nın orta bölümünde yer alan ve güneydeki Konya Ovası ile Tuz Gölü Havzası'nı birbirinden ayıran karstik platodur. Aşırı geçirgen karstik yapısı nedeniyle yeraltından akan suların bu yapıyı erittiği yerlerde obruk adı verilen çöküntüler yer alır. ÖDA'da irili ufaklı çok sayıda kuru veya sulu obruk vardır. Meyil, Kızören ve Çıralı bunların en büyüklerindedir. Obruksların etrafındaki dik yarlar yırtıcı kuşlar için çok önemli üreme alanlarıdır. Obruk göllerindeki su düzeyi Konya Kapalı Havzası'nın güneyinden Tuz Gölü'ne doğru akan yeraltı sularının bir aynasıdır. Son yıllarda bu havzadaki yeraltı suları şekerpancarı tarımı nedeniyle hızla azaldığından obruk gölleri de kuruma tehlikesi ile karşı karşıya gelmiştir.

■ **Habitatlar:** Obruk Yaylası neredeyse tümüyle yavşan bozkırları ile kaplıdır. Bunun dışında kuru tarım alanları ve sulu veya kuru obruklar bulunur.

■ **Türler:** ÖDA, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında ve dar yayılışlı olan *Scorzonera boissieri* adlı endemik bitki türü için önemlidir.

Özellikle büyük obrukların kenarındaki dik yarlar kuşlar için önemli bir bannak ve yuvalama alanı oluşturur. Alanda aynı zamanda çok sayıda bozkır türü yuva kurar. Bu türler arasında kır incirkuşu (*Anthus campestris*), kocagöz (*Burhinus oedicephalus*), kızıl şahin (*Buteo rufinus*), bozkır toygan (*Calandrella brachydactyla*), büyük cılıbit (*Charadrius leschenaultii columbinus*), boğmaklı toygan (*Melanocorypha calandra*) ve bağirtlak (*Pterocles orientalis*) bulunur.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda ağırlıklı olarak hayvancılık ve daha az oranda tarım yapılmaktadır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki en ciddi tehdit su rejimine yapılan yoğun müdahalelerdir. Özellikle Güney Konya Kapalı Havzası'nda yeraltı suları aşırı kullanılmakta ve bu da bölgedeki göllerin susuz kalmasına neden olmaktadır.

Bunun yanı sıra bölgedeki yavşan bozkırlarında aşırı otlatma baskısı vardır. Bu durum alandaki bozkır canlılarının yaşamını olumsuz etkilemektedir.

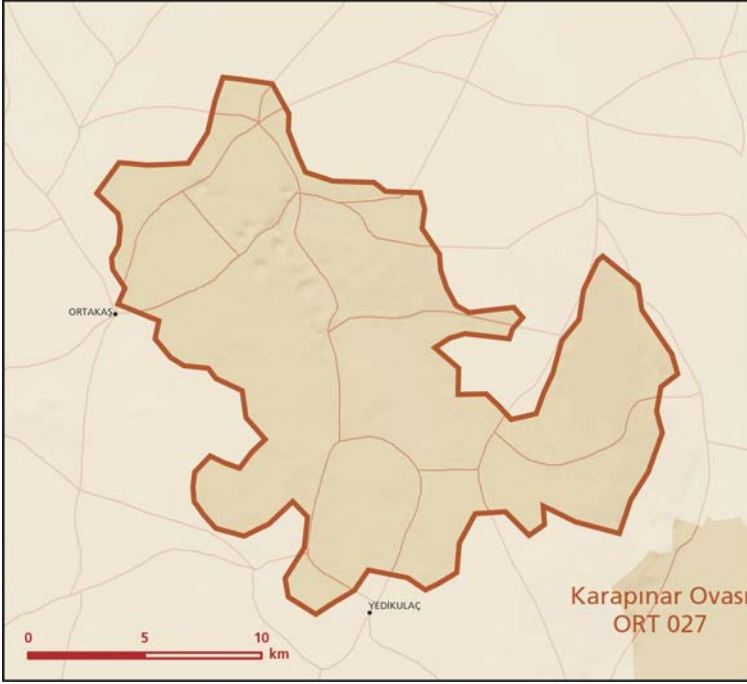
■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur.

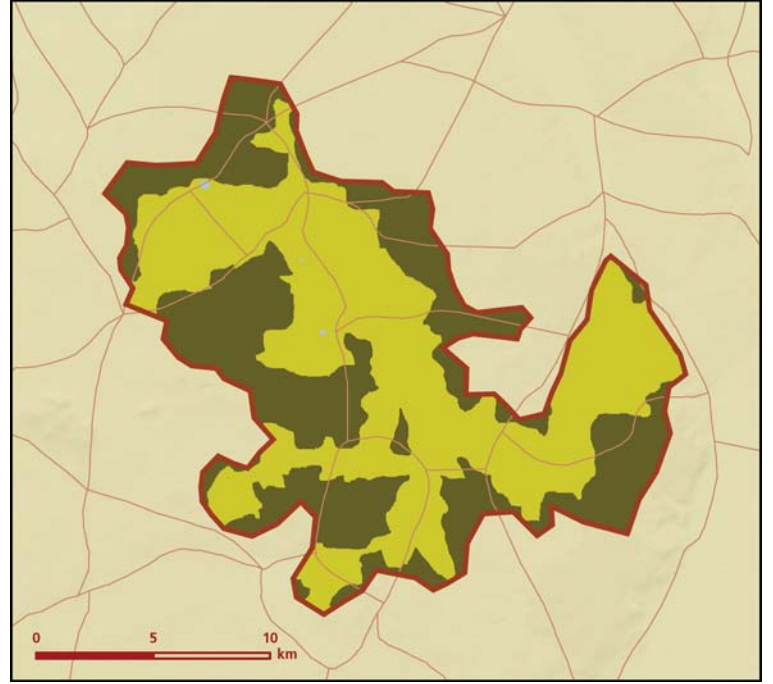
Ak sırtlı kuyrukkakan (*Oenanthe finschii*) © Özkan Üner

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Konya Valiliği, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü.

■ **Burcu Meltem Arık**

Obruk Yaylası önemli doğa alanı topografya haritası

Obruk Yaylası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Scorzonera boissieri</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Burchinus oedicnemus - Doğu Avrupa</i>	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1, CI
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	60-90 Çift (Üreme)	CI
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	20-40 Çift (1998 Üreme)	B1, B3, CI, C3
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Pterocles orientalis</i>	0	0	LC	LC	250-350 Çift (1998 Üreme)	CI

Kızören Obrukları © Cüneyt Oğuztüzün

Karapınar Ovası

ORT027

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

Meke Gölü © Hakan Öge

Yüzölçümü : 28386 ha
Boylam : 33,63°D
Enlem : 37,76°K
Yükseklik : 980 m - 1300 m
İl(ler) : Konya
İlçe(ler) : Karapınar
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, özel çevre koruma bölgesi

■ **Alanın Tanımı:** ÖDA, Konya Kapalı Havzası'nın güneyinde yer alır. Çorak bir ova içinde, sığ tuzlu bir göl kalıntısının çevresindeki çamur düzlükleri ve tuzlu çayırları kapsar. ÖDA'nın su kaynağı, alanın doğusunda bulunan Karacadağ'dan gelen yüzey akıntılardır. Ramsar alanı statüsüyle korunan Meke Maarı ve yakınındaki Krater Gölü de ÖDA'nın içinde yer alır. Göl çevresindeki tuzcul çayırlar kışın bataklığa dönüşürken yazın tamamen kurur.

■ **Habitatlar:** Alan büyük ölçüde Orta Anadolu tuzcul bozkırlarından oluşur. Alanda biri volkanik kökenli olmak üzere iki göl bulunmaktadır.

■ **Türler:** Alan endemik ve dar yayılışlı bitki türleri ile nesli tehlike altında olan kuş türleri için önem taşır. ÖDA, geven (*Astragalus*) türleri açısından zengindir. Alandaki 17 endemik bitki türü ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. *Astragalus gigantostegius* bitkisinin dünyada yaşadığı bilinen tek alan burasıdır.

ÖDA, bölgesel ölçekte tehlike altındaki büyük cılıbtın (*Charadrius leschenaultii columbinus*) büyük bir üreme nüfusunu barındırır. Konya Havzası'nda pek çok tuzcul alanda olduğu gibi Karapınar'da da çorak toygarının (*Calandrella rufescens niethammeri*) ülkemize endemik olan bir alttürü bulunur. Alan geçmiş yıllarda çok sayıda sukuşuna ev sahipliği yapmışsa da su düzeyinin düşmesi nedeniyle bu özelliğini artık kaybetmiştir.

■ **Alan Kullanımı:** Alan yoğun olarak otlatma için kullanılır.

■ **Tehditler:** Aşırı otlatma alandaki bitki türlerini tehdit etmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Çevre ve Orman Bakanlığı Sulak Alanlar Şubesi'nin girişimleriyle ÖDA içindeki Meke Maarı 2005 yılında Ramsar alanı ilan edilmiştir.

Tema Vakfı, alandaki erozyonla mücadele etmek amacıyla Karapınar'daki Apak ve Vahap Obası köylerinde kuru tarım ve mera ıslahı odaklı bir kırsal kalkınma projesi yürütmektedir.

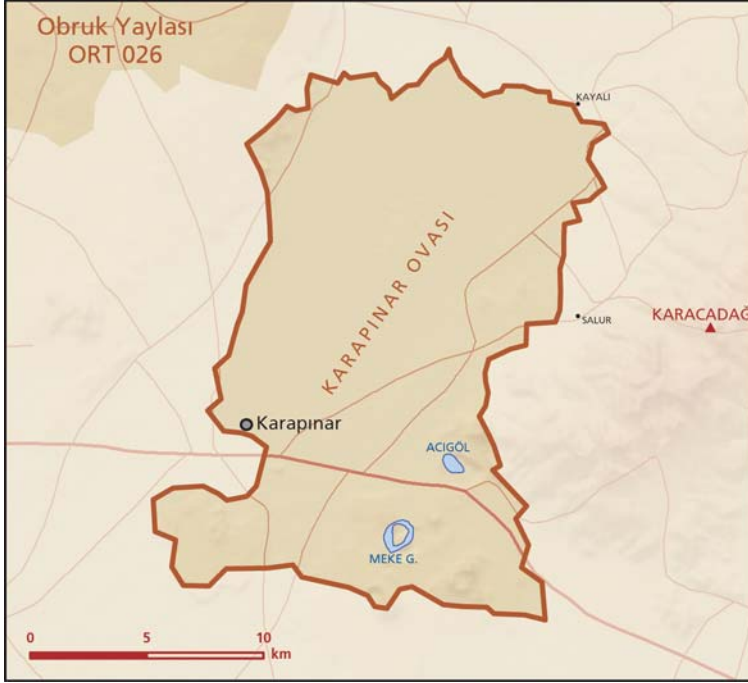

Sakarca (*Anser albifrons*) © Özkan Üner

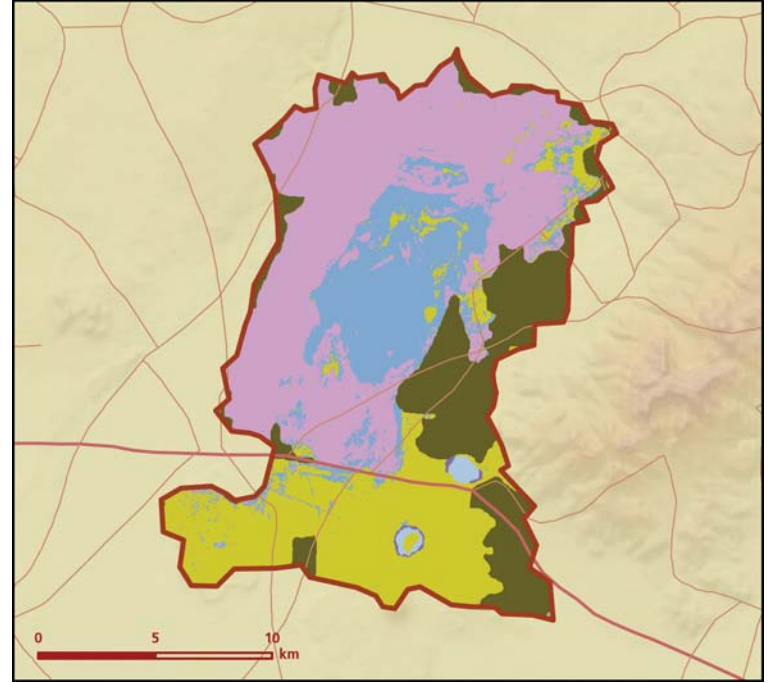
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Konya Valiliği; Karapınar Kaymakamlığı; Karapınar Belediyesi; Çekil Vakfı Konya Şubesi; Tema Vakfı Konya Şubesi; Konya İli Çevre Koruma Vakfı; Çevre ve Orman Bakanlığı Sulak Alanlar Şubesi.

■ **Murat Gülsaçan**

Karapınar Ovası önemli doğa alanı topografya haritası

Karapınar Ovası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Acantholimon halophilum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Allium sieheanum</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Allium vuralii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus cicerellus</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus gigantostegius</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus victoriae</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Campanula antalyensis</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Caragana leiocalycina</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Delphinium cinereum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gladiolus halophilus</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gladiolus humilis</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lepidium caespitosum</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Limonium lilacinum</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Onobrychis paucijuga</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Sphaerophysa kotschyana</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Trigonella isthmocarpa</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Verbascum pyroliforme</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Anser albifrons</i> - Anadolu ve Güney Karadeniz	0	0	LC	LC	14000 Birey (1987 Kışlama)	B3, C3
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	30-40 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Calandrella rufescens niethammeri</i>	I	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1
<i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	30-90 Çift (1998 Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	15 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	477-900 Birey (1996 Kışlama)	B3, C1, C3
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
 <i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1

Ereğli Ovası

ORT028

Restorasyon Aşaması
Gerileme (-3)

Ereğli Sazlığı 1998 © Cüneyt Oğuztüzün

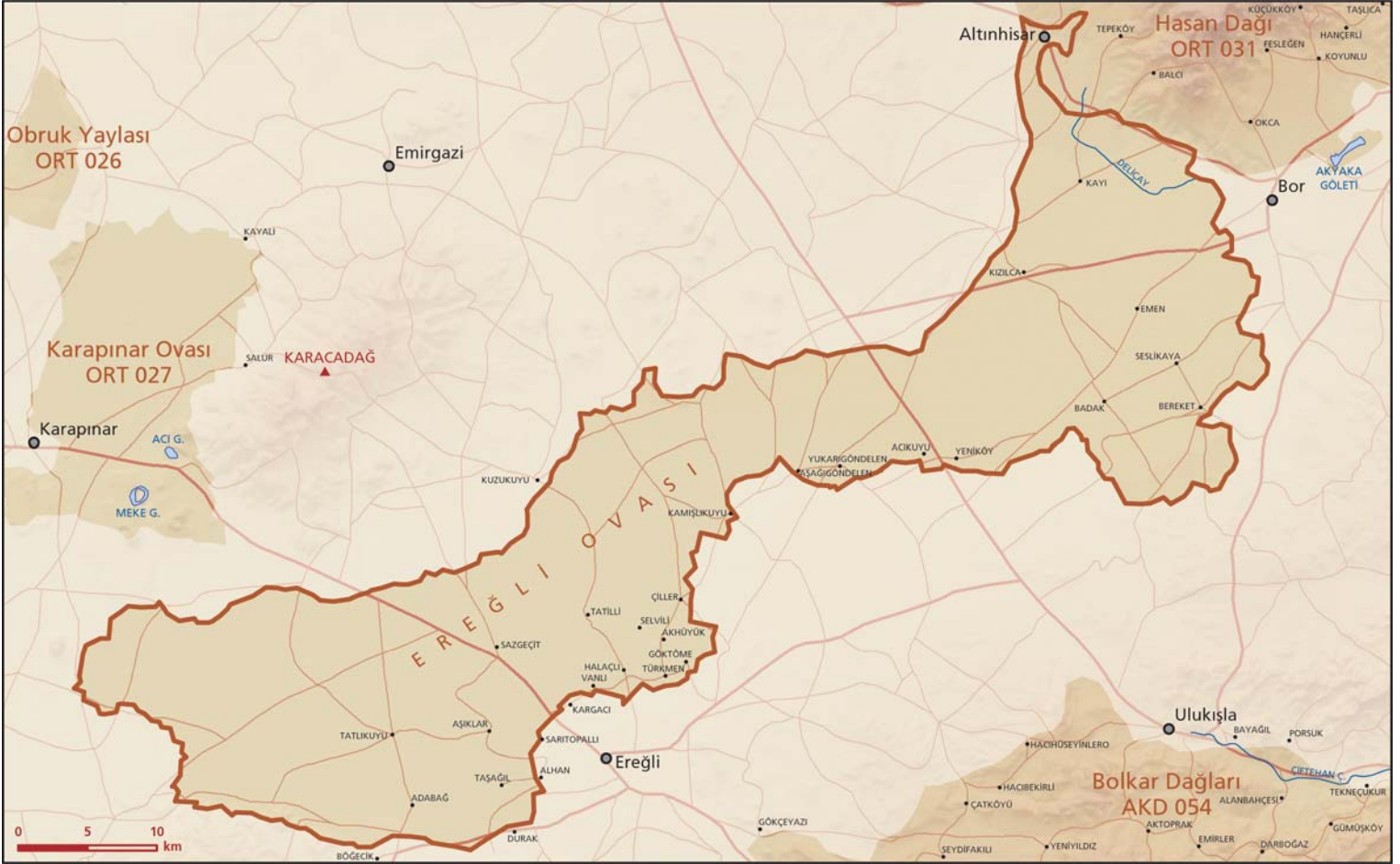
Yüzölçümü : 137020 ha
Boylam : 34,11°D
Enlem : 37,69°K
Yükseklik : 1000 m - 1430 m
İl(ler) : Konya, Niğde, Karaman
İlçe(ler) : Bor, Karapınar, Ereğli, Ayrancı
Koruma Statüleri : Tabiatı koruma alanı, doğal sit alanı

- **Alanın Tanımı:** İç Anadolu'nun güneydoğusunda, Bolkar Dağları'nın kuzeyinde yer alan geniş bir ovadır. Alanda, sığ bataklıklar, sazlıklar, tatlı su gölleri ve büyük kısmı tuzlu olmak üzere geniş ova bozkırları bulunur. ÖDA'nın batısındaki Akgöl 1990'ların ikinci yarısından bu yana büyük ölçüde kurumuştur. Doğuya doğru özellikle Zengen bölgesinde nadir bitkiler açısından zengin, geniş ve el değmemiş ova bozkırları uzanır. Ova içinde bir zamanlar Orta Anadolu'nun en büyük sazlıkları bulunurken, günümüzde Devlet Su İşleri'nin (DSİ) yapmış olduğu barajlar ve yasadışı yeraltı suyu kullanımı nedeniyle bu alanlar neredeyse tamamen yok olmuştur.
- **Habitatlar:** ÖDA'nın sulakalan bölgesi; göller, sazlık ve bataklık alanlardan oluşmaktadır. Geri kalan bölge ise tuzcul ova bozkırları ve yavşan düzlüklerinden oluşur.
- **Türler:** Alandaki bozkırlar birçok nesli tehlikede olan ve dar yayılışlı endemik bitki türünü barındırır. *Chrysocamela elliptica* içlerinde en nadir ve hassas durumda olanıdır. ÖDA yıllarca yerli ve yabancı kuş gözlemcilerin ve araştırmacıların ilgi odağı olmuş ve bu nedenle sulakalan ekosistemine ilişkin birçok kuş verisi toplanmıştır. Alanda hala ürettiği bilinen kuşların başında küçük kerkenez (*Falco naumanni*), dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*), uzunbacak (*Himantopus himantopus*) ve başka birçok sokuşu bulunmaktadır. Bunun yanında alanda pek çok kuşun nesli tükenmiştir veya sayıca büyük azalmalar göstermiştir. Ereğli Sazlıkları kuşların yanı sıra içsu balıkları açısından da önemlidir ve beş balık türü için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Tek nokta endemiği olan *Barbatula eregliensis* balık türünün dünya dağılımı Ereğli Sazlıkları'yla sınırlıdır. Kuruma nedeniyle türün alanda tamamen tükendiği sanılmaktadır. Tür hakkında detaylı araştırma çalışmaları yapılmalıdır.
- **Alan Kullanımı:** ÖDA'da yoğun olarak hayvancılık yapılır. Sazlık alanlarda büyükbaş, diğer alanlarda ise küçükbaş hayvancılık ana geçim kaynağıdır. Alanda kuru tarım faaliyetleri de kısmi olarak gerçekleştirilmektedir. ÖDA'nın hemen dışındaki alanlarda meyvecilik başta olmak üzere yoğun olarak sulu tarım yapılmaktadır. Gölde bir zamanlar yoğun olarak yapılan sazçılık günümüzde az miktarda devam etmektedir.
- **Tehditler:** Geçmiş dönemde alanı besleyen akarsular üzerine kurulan barajlar ve yeraltı sularının

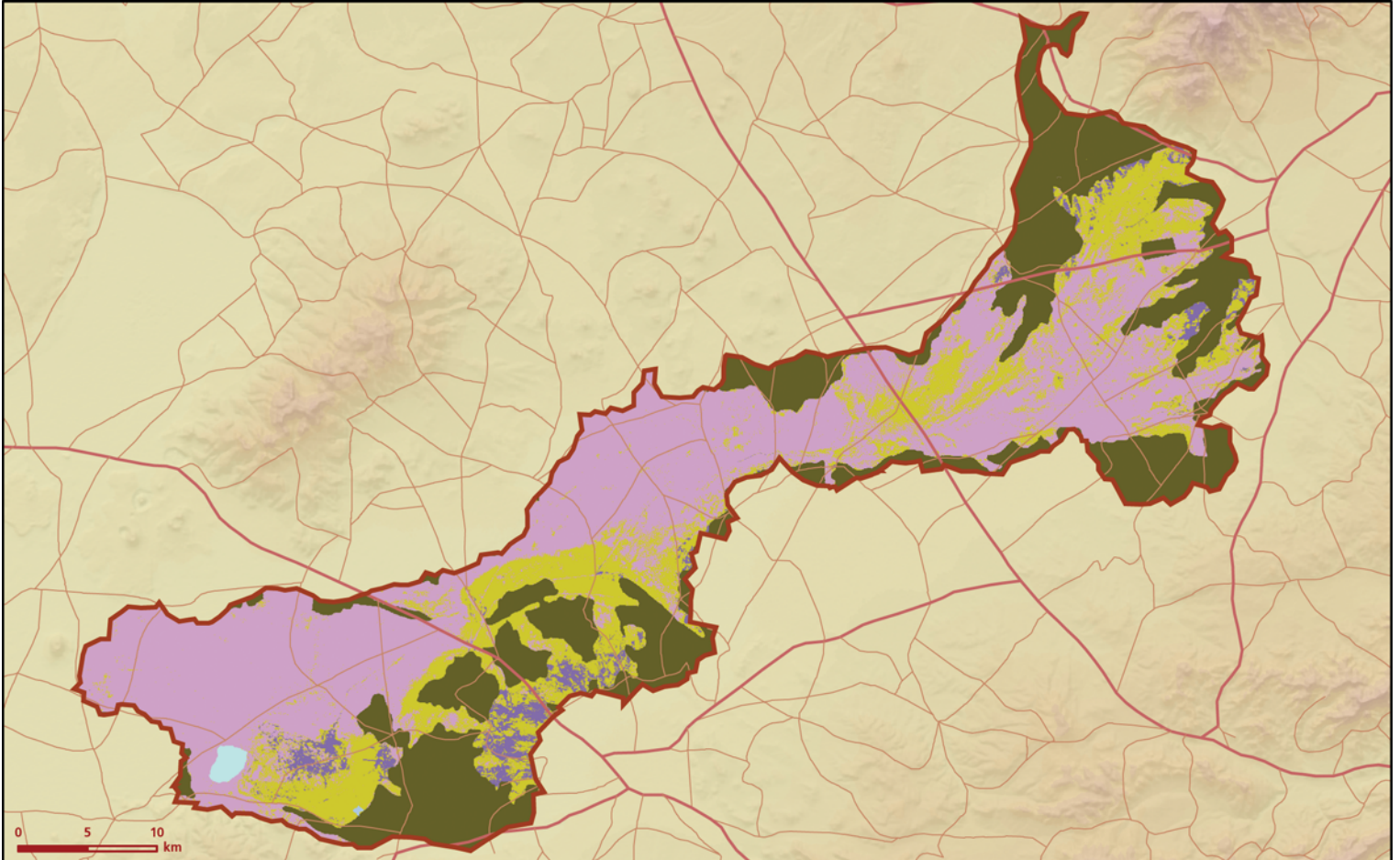
- aşırı kullanımı nedeniyle alanda ciddi bir kuruma meydana gelmiştir. Bir zamanlar ülkemizin en geniş ve verimli sazlıklarından biri olan Ereğli Sazlıkları'nın büyük kısmı yok olmuştur. Tarım için yeterli su bulunmamasına rağmen bozkırların sürülerek tarıma açılması alanı tehdit eden bir başka unsurdur. Evsel ve sanayi atıkları sazlıkların kirlenmesine neden olmakla birlikte alanın tek yüzey su kaynağıdır. Aşırı otlama alandaki bitki türleri için önemli bir tehdittir ve yeraltı sularının da azalmasıyla birlikte bölgede rüzgar erozyonu oluşmaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Ereğli Sazlık ve Çevresini Koruma ve Güzelleştirme Derneği, Kuş Araştırmaları Derneği ile birlikte Birleşmiş Milletler Küresel Çevre Fonu Küçük Destek Programı kapsamında alanda çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Alanda kuş araştırmaları ve suyun kullanımıyla ilgili bilinçlendirme çalışmaları yapılmıştır. Ereğli'deki Doğa Derneği üyeleri sazlık alanda düzenli olarak kuş sayımı yapmakta ve alanın restorasyonu için diğer taraflarla birlikte çalışmaktadır. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen GEF II projesi kapsamında Ereğli Sazlıkları yaygınlaştırma alanlarından biri olarak belirlenmiştir.

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Konya Valiliği; Karaman Valiliği; Niğde Valiliği; Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Karaman İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Niğde İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Ereğli Sazlık ve Çevresini Koruma ve Güzelleştirme Derneği; Kuş Araştırmaları Derneği; Doğa Derneği Ereğli üyeleri (Nihal Süllü ve Ömer Süllü).

■ **Bahtiyar Kurt**

Ereğli Ovası önemli doğa alanı topografya haritası

Ereğli Ovası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Astragalus geocyamus</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Chrysocamela elliptica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ferula parva</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gypsophila oblancoolata</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Limonium iconicum</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Scorzonera hieracifolia</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Sphaerophysa kotschyana</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Verbascum pyroliforme</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Ardea purpurea</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	50-60 Çift (1994 Üreme)	C1
<i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	30-60 Çift (1994 Üreme)	C1
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	10 Çift (1991 Üreme)	B1, C1
<i>Botaurus stellaris</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	5 Çift (1994 Üreme)	C1
<i>Burchinus oedincnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	10-30 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Calandrella rufescens niethermeri</i>	I	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1
<i>Casmerodius albus</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	5 Çift (1994 Üreme)	C1
<i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	120-150 Çift (1998 Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	30 Çift (Üreme)	C1
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	35-40 Çift (1994 Üreme)	C1
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	30-35 Çift (Üreme)	A1, C1
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	50 Çift (1991 Üreme)	C1
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	253 Birey (1992 Kışlama)	B1, B3, C1, C3
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	2-3 Çift (1990 Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	200-250 Çift (1991 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	100-150 Çift (1994 Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Larus genei</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	2-3 Çift (1994 Üreme)	C1
<i>Marmonetta angustirostris</i> - D. Akdeniz	0	0	VU	VU	5 Çift (1993 Üreme)	A1, B1, B3, C1, C3
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	300-500 Çift (1993 Üreme)	B3, C3
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	20 Çift (1994 Üreme)	C1
<i>Otis tarda</i> - Avrupa	0	0	VU	VU	Var (2004 Kışlama)	A1, B1, C1
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	494 Birey (1994 Kışlama)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	20-25 Çift (1998 Üreme)	A1, B1, B3, C1, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	50 Çift (1996 Üreme)	A1, B1, B3, C1, C3
<i>Pelecanus crispus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	VU	LC	2-3 Çift (1991 Üreme)	C1
<i>Pelecanus crispus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	VU	LC	38-62 Birey (1991 Yazlama)	A1, B3, C1, C3
<i>Pelecanus onocrotalus</i> - Avrupa ve Ön Asya	0	0	LC	LC	525-1000 Birey (Göç)	B3, C1, C3
<i>Pelecanus onocrotalus</i> - Avrupa ve Ön Asya	0	0	LC	LC	15-20 Çift (1993 Üreme)	C1
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	20-40 Çift (1998 Üreme)	C1
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	500-600 Çift (1991 Üreme)	A3, B3, C1, C3
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	300 Çift (1993 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	170-1500 Birey (Yazlama)	B3, C1, C3
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	10-20 Çift (1998 Üreme)	C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	250 Birey (1991 Yazlama)	B3, C1, C3
<i>Plegadis falcinellus</i> - Ön Asya	0	0	LC	LC	50 Çift (1994 Üreme)	C1
<i>Pterocles orientalis</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	75-80 Çift (Üreme)	C1
<i>Sterna albifrons</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	60 Çift (1991 Üreme)	C1
<i>Sterna hirundo</i> - Güney Avrupa	0	0	LC	LC	60 Çift (Üreme)	C1
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	460-3016 Birey (Kışlama)	A3, B3, C1, C3
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	20-40 Çift (1991 Üreme)	B1, C1
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	C1
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
<i>Emys orbicularis luteofusca</i>	1	0	NT	NT	Var	B2, C1
 <i>Aphanius danfordii</i>	1	0	-	(EN)	Var	A1, A2, C1
<i>Barbatula eregliensis</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2, C1
<i>Cobitis (Bicanestrinia) turcica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, C1
<i>Hemigrammocapoeta kemali</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2, C1
<i>Pseudophoxinus anatolicus</i>	1	0	EN	-	Var	A1, A2, C1
 <i>Polyommatus poseidon</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Aphanius danfordii © Murat Bozdoğan

Hirfanlı Barajı

ORT029

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Akdeniz martısı (*Larus melanocephalus*) © Tamer Zeybek

Yüzölçümü : 68896 ha

Boylam : 33,72°D

Enlem : 39,12°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 790 m - 1040 m

İl(ler) : Ankara, Kırşehir, Aksaray

İlçe(ler) : Bala, Evren, Kırşehir, Karaman, Şereflikoçhisar, Sarıyahşi

- **Alanın Tanımı**: ÖDA, Kızılırmak Nehri üzerine inşa edilmiş olan Hirfanlı Baraj Gölü ve çevresindeki tarım alanlarından oluşur. Hirfanlı, Türkiye'nin en büyük barajlarından biridir. Baraj gölü içinde çok sayıda küçük ada bulunur. Su seviyesinin düştüğü zamanlarda gölün çevresinde çamur düzlükleri ve geçici sulak çayırlar oluşur. Barajda önemli miktarlarda balık yaşamaktadır.
- **Habitatlar**: Alanın büyük bir kısmını göl yüzeyi oluşturur. Gölde küçük adalar yer alır. Göl çevresi kuru tarım alanları ve parçalanmış Orta Anadolu ova ve dağ bozkırları ile çevrilidir.
- **Türler**: ÖDA kış aylarında donmadığından yüksek sayılarda su kuşu barındırır. Alanda kışlayan kuş türleri arasında nesli dünya ölçeğinde tehlikedeki dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*) da yer alır. Göldeki adalarda sumru türleri ve Akdeniz martısı (*Larus melanocephalus*) az sayılarda kuluçkaya yatar.
- **Alan Kullanımı**: Taşkın kontrolü ve elektrik üretimi için inşa edilen baraj, sulama amacıyla da kullanılmaktadır. Gölde balıkçılık önemli bir geçim kaynağıdır. Çevredeki kuru tarım arazilerinde genellikle tahıl ekimi yapılır.
- **Tehditler**: Baraj gölü, Kayseri ve Kırşehir'den gelen atık sularla kirlenmektedir. Alanda kaçak avcılık yapılmaktadır.
- **Koruma Çalışmaları**: Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur. Ancak baraj bölgesi olduğundan kısmen korunmaktadır.

Hirfanlı Barajı © Emin Yoğurtçuoğlu

■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Aksaray Valiliği; Aksaray İl Çevre Koruma Vakfı; Aksaray Doğay Sevenler Derneği; Şereflî Kochisar Ağaçlandıırma Ve Yeşillendirme Derneği.

■ **Murat Gülsaçan**

Hirfanlı Barajı önemli doğa alanı topografya haritası

Hirfanlı Barajı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Aythya ferina</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	9915-13430 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Aythya fuligula</i> - O. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	2170-14550 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Cygnus columbianus</i> - Hazar	0	0	LC	(VU)	36 Birey (2005 Kışlama)	B1, B3, C1, C3
<i>Fulica atra</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	21207-68350 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Larus melanocephalus</i>	0	0	LC	LC	30 Çift (Üreme)	C1
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	596-3560 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	25-122 Birey (Kışlama)	A1, A3, B1, B3, C1, C3
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	357 Birey (Kışlama)	C1
<i>Sterna albifrons</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	50-100 Çift (Üreme)	C1
<i>Sterna hirundo</i> - Güney Avrupa	0	0	LC	LC	50-100 Çift (Üreme)	C1
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	10-20 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	850-2070 Birey (Göç)	A3, B3, C1, C3

Macar ördekleri (*Netta rufina*) © Mehmet Altuğ

Leylek (*Ciconia ciconia*) © Ali İhsan Gökçen

Çankırı Jipsli Tepeleri

ORT030

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Çankırı Jipsli Tepeleri © Mecit Vural

Yüzölçümü : 125052 ha

Boylam : 33,69°D

Enlem : 40,53°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 545 m - 1790 m

İl(ler) : Çankırı, Ankara

İlçe(ler) : Çankırı merkez, Yapraklı, Korgun, Eldivan, Şababanözü, Kızılırmak, Kalecik

■ **Alanın Tanımı:** ÖDA, Çankırı ili çevresindeki jips (alçıtaşı) formasyonlarını içerir. Çankırı il merkezi ve Kızılırmak'ın kollarından biri olan Acıçay'ın havzasının büyük kısmını içine alır. Tepelik alanların dik yamaçlarında şiddetli erozyon görülmekle birlikte vadi içlerinde jips formasyonlarını seven pek çok endemik bitki türü bulunmaktadır. Balıbağı köyü civarında bulunan tuz mağarası Türkiye'nin en büyük kayatuzu rezervine sahiptir.

■ **Habitatlar:** Bozkır ve mezotrofik mera habitatlarının baskın olduğu alanda çalı ve küçük ağaçlara da rastlanır. Alanın güneydoğusu ve Çankırı çevresinde tarım alanları bulunmaktadır.

■ **Türler:** Alan, nadir ve dar yayılışlı bitki türleri açısından zengindir. Küresel ölçekte nesli tehlikede olan ve jips formasyonlarını seven endemik türler bulunur. ÖDA kriterlerini sağlayan onbeş bitki türünün beşi tüm dünyada yalnızca burada yaşamaktadır; *Allium eldivanense*, *Alyssum nezaketiae*, *Gypsophila germanicopolitana*, *Helianthemum germanicopolitanum* ve *Tanacetum germanicopolitanum*.

Gökkuzgun (*Coracias garrulus*) ve küçük akbaba (*Neophron percnopterus*) gibi önemli kuş türleri de alanda üremektedir.

Kelebekler açısından da önemli olan ÖDA, güzel nazuğum (*Euphydryas orientalis*) ve Anadolu gelinciğinin (*Tomares nogelli*) yaşadığı nadir alanlardan biridir.

■ **Alan Kullanımı:** Çankırı çevresi ve Kızılırmak ilçesinin kuzey bölümü (ÖDA'nın güneydoğusu) tarımsal faaliyetler için kullanılmaktadır.

Çankırı'nın 20 km kadar doğusunda bulunan Balıbağı köyü mevkiinde dünyanın en büyük kayatuzu rezervlerinden biri yer almaktadır. 8 kilometre uzunluğundaki tuz mağarası içinde otobüslerle dahi gezmek mümkün olduğundan mağarayı turizme açma çalışmaları yapılmaktadır. Uzun süre Tekel tarafından işletilen mağara 2004'ten beri özel sektör tarafından işletilmektedir.

■ **Tehditler:** Bölgede bulunan tarım alanlarının genişlemesi endemik bitki türleri için başlıca tehdittir. Devlet Su İşleri (DSİ), alanın güneyindeki uygun alanları sulama açmayı planlamaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

Salvia cryptantha © Mecit Vural

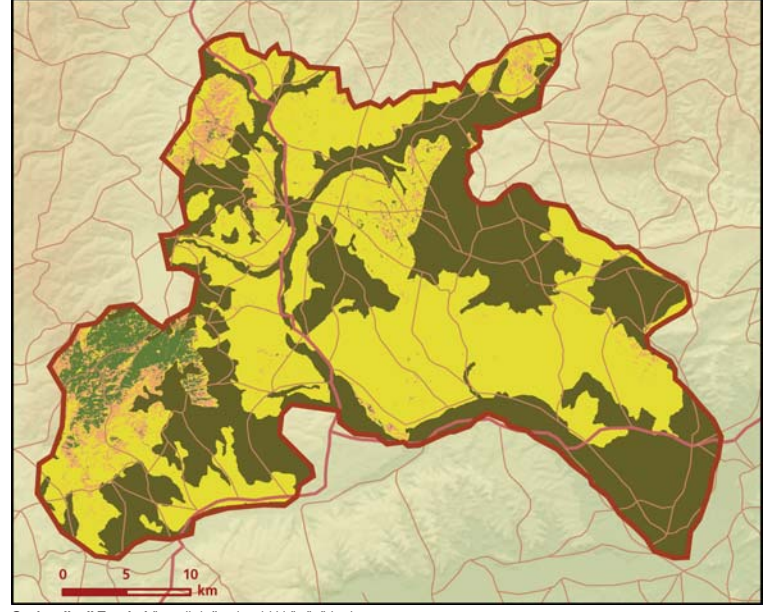
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Çankırı Valiliği; Çankırı İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Çankırı İl Tarım Müdürlüğü; Çankırı Belediye Başkanlığı.

■ **Murat Ataoğlu**

Çankırı Gipsli Tepeleri önemli doğa alanı topografya haritası

Çankırı Gipsli Tepeleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Achillea gypsicola</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Allium eldivanense</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Alyssum nezaketiae</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus listoniae</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gypsophila germanicopolitana</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Gypsophila parva</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Gypsophila simonii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Helianthemum germanicopolitanum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Onobrychis germanicopolitanum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Onobrychis ornata</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Oxytropis fominii</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Paracaryum paphlagonicum</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Paronychia galatica</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Reseda germanicopolitana</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Tanacetum germanicopolitanum</i>	I	I	-	CR	Var	A1, A2
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Coracias garrulus</i> - Avrupa	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Neophron percnopterus</i> - Avrupa	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Euphrydas orientalis</i> - Anadolu	0	0	-	CR	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Tomares nogelli</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Hasan Dağı

ORT031

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Hasan Dağı © Aykut Ince

Yüzölçümü : 199181 ha

Yükseklik : 970 m - 3268 m

Boylam : 34,39°D

İl(ler) : Aksaray, Niğde

Enlem : 38,14°K

İlçe(ler) : Aksaray merkez, Gülağaç, Derinkuyu, Çiftlik, Güzelyurt, Niğde merkez, Altunhisar, Emirgazi, Bor

Koruma Statüleri : Özel çevre koruma bölgesi

■ **Alanın Tanımı:** Hasan Dağı ÖDA'sı, Aksaray ve Niğde arasında yer alır. Büyük ve Küçük Hasan Dağı ile Melendiz Dağı'nı, kuzey bölümünde ise Melendiz Çayı'nın vadisini içine alır. Hasan Dağı, 3268 m'lik yüksekliğiyle İç Anadolu Bölgesi'nin Erciyes Dağı'ndan sonraki ikinci en yüksek dağdır. Orta Anadolu'daki diğer sönmüş volkanlara göre daha genç olan Hasan Dağı tipik bir volkan dağı formunu korumaktadır.

Aksaray'ın Güzelyurt ilçesindeki Ihlara da ÖDA'nın içinde kalmaktadır. Çoğunlukla tüf ve ignimbrit katmanları üzerinde akan Melendiz Çayı'nın bazalt katmanları içinden geçerken oluşturduğu vadi, kaya duvarlarına oyularak yapılmış tarihi kiliseler nedeniyle bir cazibe merkezi haline gelmiştir. 18 kilometre uzunluğa sahip vadinin yüksekliği yer yer 100-150 metreyi bulmaktadır. Ihlara'dan başlayıp Selime'ye kadar devam eden Ihlara Vadisi, aradaki Yaprakhisar ve Belisırma yörelerini de içine kapsayacak şekilde 1990 yılında özel çevre koruma bölgesi ilan edilmiştir.

■ **Habitatlar:** Alanda birbirinden kopuk meşe toplulukları ve volkanik kayalarla örten cılız dağ bozkırları bulunmaktadır. ÖDA, çevresine oranla çok daha yoğun orman örtüsü barındırmaktadır.

■ **Türler:** *Astragalus simonii*, *Astragalus victoricae* ve *Trigonella isthmocarpa* ÖDA'da bulunan ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan bitki türleridir.

Plecotus macrobullaris macrobullaris, alandaki alpin bölgelerde yaşayan önemli bir yarasadır. Alanda bulunan bir diğer yaras türü ise büyük nalburunluyarasadır (*Rhinolophus ferrumequinum*).

Melendiz Çayı, ülkemize endemik *Capoeta pestai* iştü balığı için küresel ölçekte önem taşır. Hasan Dağı, kuzböceklerinden *Coenagrion ornatum* türüne de ev sahipliği yapar.

■ **Alan Kullanımı:** Ihlara Vadisi, Kapadokya'yı görmeye gelenlerin ilk durağı olarak her yıl çok sayıda yerli ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmektedir.

Alanda Hasan Dağı ve Melendiz Dağı'nın volkanik aktiviteleri sonucu oluşmuş ponz, perlit, diatomit ve kaolen yatakları bulunmaktadır. Özellikle ponz yatakları yoğun olarak işletilmektedir. Özellikle Melendiz Çayı boyunca ve Çiftlik ilçesi etrafındaki düzlük alanlarda tarımsal faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Alanda yer yer bağcılık yapılır.

■ **Tehditler:** Alan üzerinde bilinen bir tehdit yoktur.

■ **Koruma Çalışmaları:** Ihlara Vadisi, 1990 yılından beri özel çevre koruma bölgesidir. Alanda bilinen bir koruma çalışması yoktur.

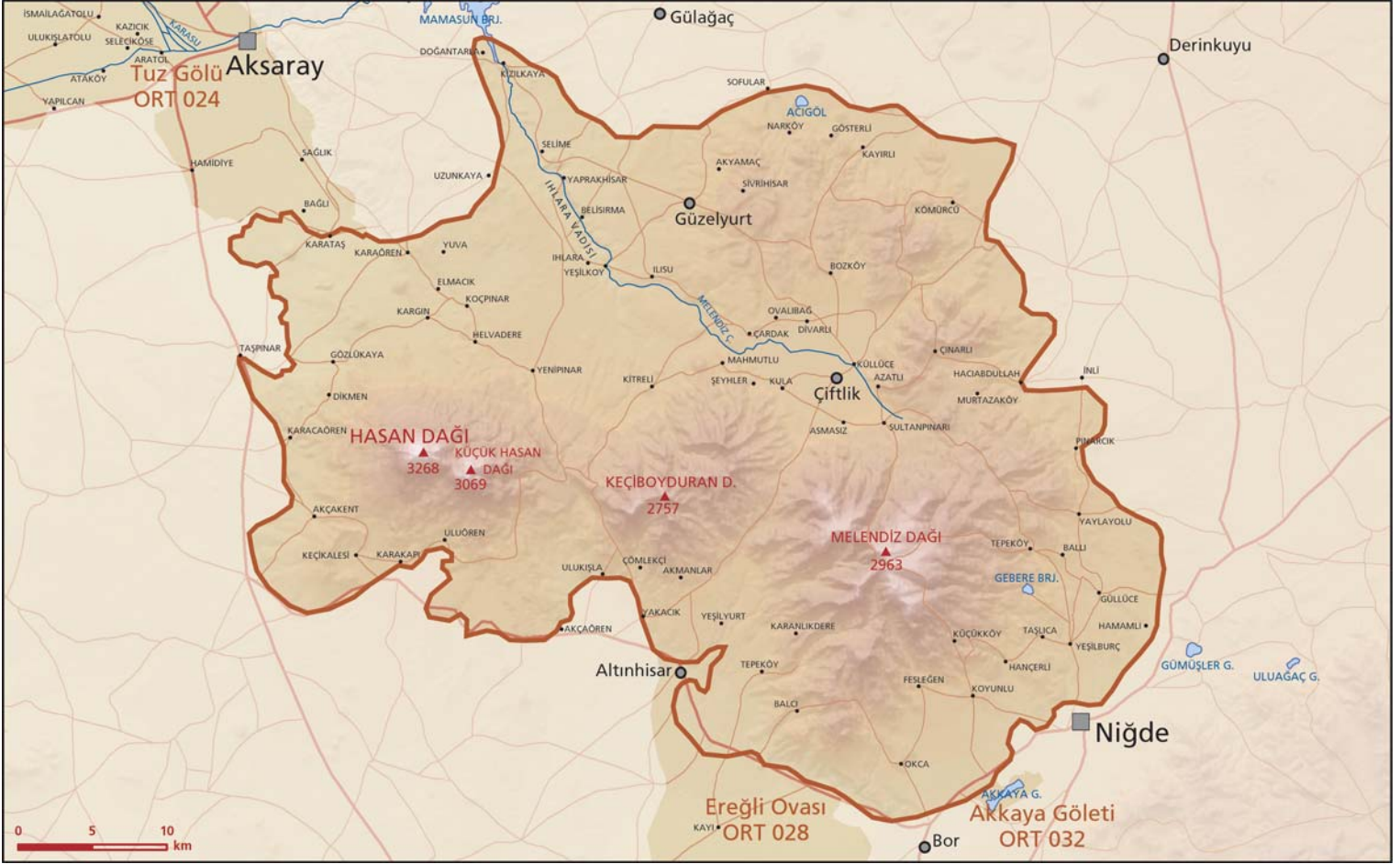

Gobio gobicus © Ahmet Karataş

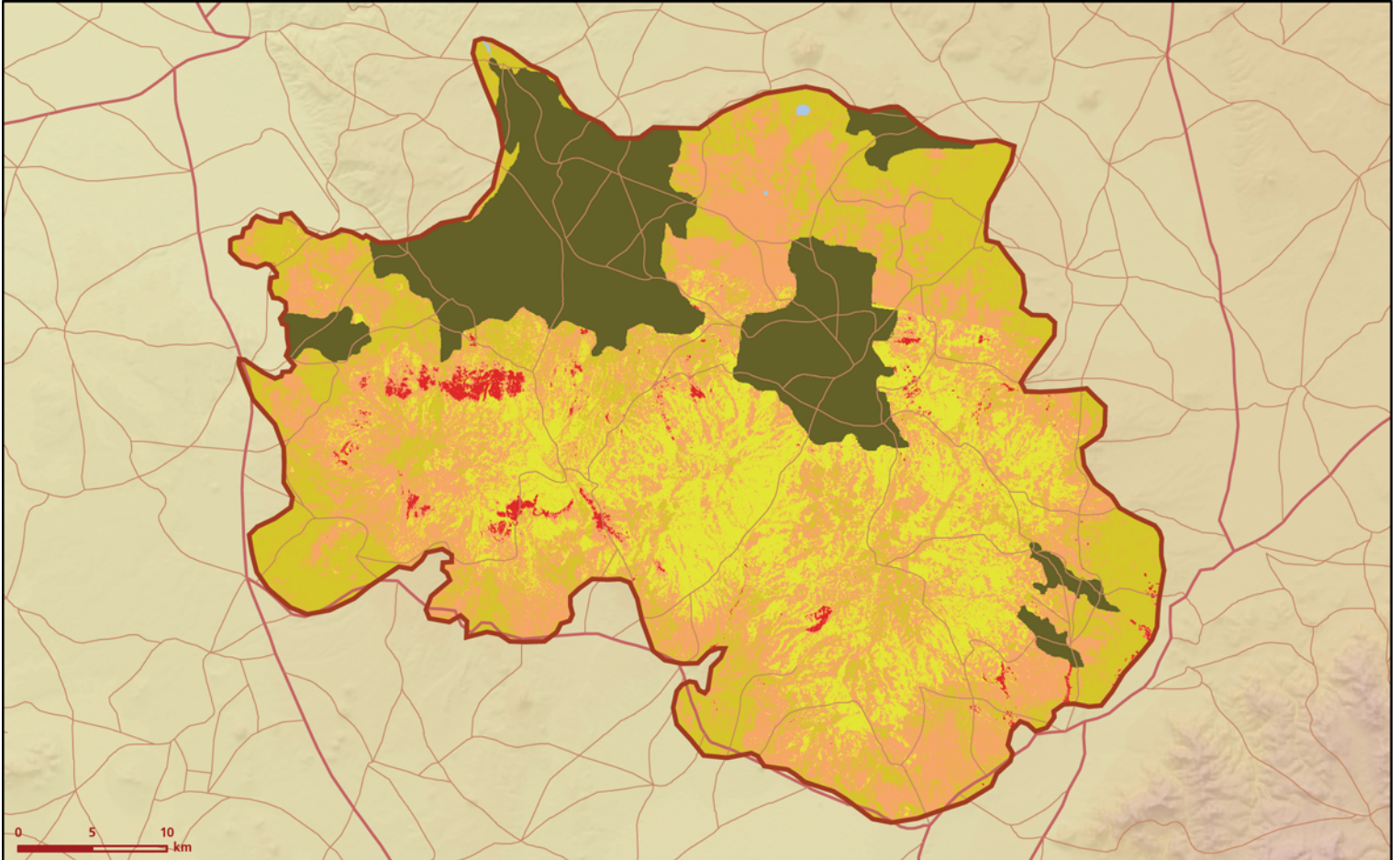
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Aksaray Valiliği; Aksaray İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Niğde İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Özel Çevre Koruma Kurumu.

■ **Murat Ataol**

Hasan Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

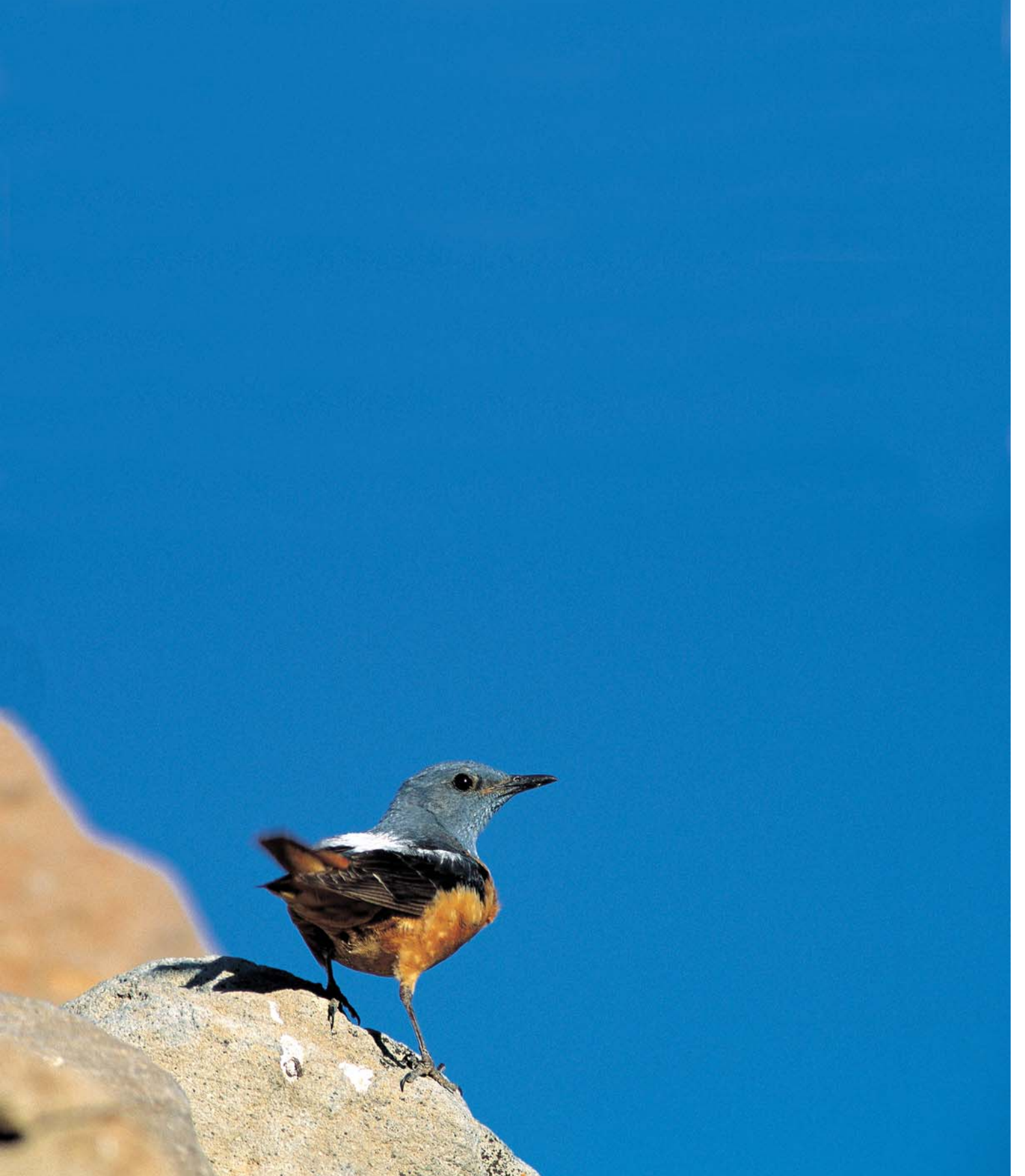

Hasan Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Astragalus simonii</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus victoriae</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Trigonella isthmocarpa</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Coracias garrulus</i> - Avrupa	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Falco biarmicus</i> - Avrupa ve Anadolu	0	0	LC	VU	1 Çift (Üreme)	C1
 <i>Plecotus macrobullaris macrobullaris</i>	0	0	-	NT	Var	B3, C1
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	0	0	NT	NT	Var	C1
 <i>Capoeta pestai</i>	1	0	NT	CR	Var	A1, A2, C1
<i>Gobio gobio gymnostethus</i>	1	0	LC	-	Var	B2, C1
 <i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	C1

Hasan Dağı © Ali İhsan Gökçen

Taşkızılı (*Monticola saxatilis*) © Murat Bozdoğan

Akkaya Göleti

ORT032
İzlenmesi Gerekli
Gerileme (-1)

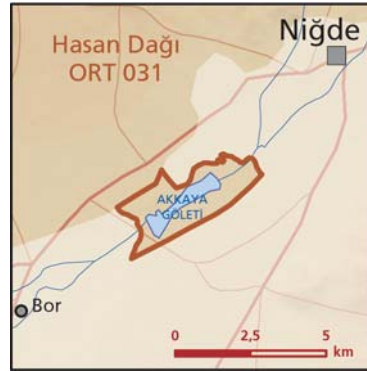

Tepeli pelikan (*Pelecanus crispus*) © Tamer Zeybek

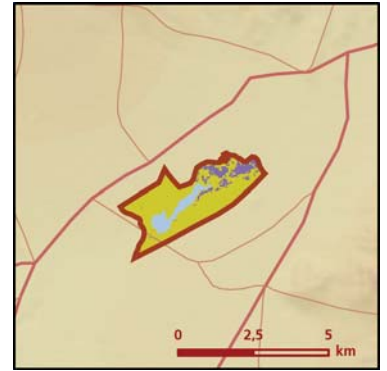
Yüzölçümü : 705 ha
Boylam : 34,62°D
Enlem : 37,93°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1180 m - 1210 m
İl(ler) : Niğde
İlçe(ler) : Niğde merkez

- **Alanın Tanımı:** Hasan Dağı'nın güneyinde Niğde Üniversitesi yerleşkesi içinde yer alır. Alanın kuzeyinden Niğde-Bor anayolu geçer. Etrafı bozkırlarla çevrili gölün yakınlarında yaygın olarak otlatma yapılır. Göletin doğu kısmında sazlık alanlar bulunur. Göleti Hasan Dağı'ndan doğan Kadar Deresi beslemektedir.
- **Habitatlar:** ÖDA; yapay bir sığ baraj gölü olan Akkaya Göleti, göleti çevreleyen ova bozkırları ve Kadar Deresi'nin göle girdiği kısımda oluşan sazlık alanlardan oluşur.
- **Türler:** Alan nesli küresel ölçekte tehlike altında olan dikkuşrukları (*Oxyura leucocephala*) önemli üreme ve konaklama alanlarından biridir. Gölet aynı zamanda göç döneminde çeşitli kıyı kuşu ve ördek türlerini barındırır. ÖDA kriterlerini sağlamamakla birlikte (*Pelecanus crispus*) alanda düzenli olarak görülmektedir. Ülkemize endemik ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan *Pseudophoxinus anatolicus* adlı içsu balığı gölün dünya ölçeğinde önemli olmasına neden olan diğer bir türdür. ÖDA, aynı zamanda *Coenagrion ornatum* isimli kuzböceğinin Orta Anadolu'daki önemli yaşam alanlarından biridir.
- **Alan Kullanımı:** Göletin etrafında küçükbaş hayvan otlatılmaktadır.
- **Tehditler:** Niğde Üniversitesi, göl kıyısına üniversite alanındaki toprakları yığarak göl kıyısının doğal çizgisini değiştirmektedir. Bu durum, özellikle kıyı çizgisinde uzanan çayırları yok etmekte ve bu alanların bozkır geçişini bozmaktadır. Kıyıdağı sazlıklar ve çayırlar üzerindeki aşırı otlatma baskısı kuş nüfusunu olumsuz yönde etkilemektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alan, Niğde Üniversitesi Biyoloji Bölümü tarafından düzenli olarak araştırılmakta ve üniversitede bir kuş gözlem topluluğu kurulmaktadır.

Akkaya Göleti önemli doğa alanı topografya haritası

Akkaya Göleti önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

- **Yeri İlgili Sahipleri**
Niğde Valiliği; Niğde Üniversitesi Biyoloji Bölümü.
- **Dicle Tuba Kılıç, Ahmet Karataş**

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	3-5 Çift (Üreme)	A1, B1, C1
 <i>Pseudophoxinus anatolicus</i>	1	0	EN	-	Var	A1, A2, C1
 <i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	C1

Pseudophoxinus anatolicus © Ahmet Karatas

Seyfe Gölü

ORT033

Restorasyon Aşaması
Gerileme (-3)

© Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 46359 ha | **Yükseklik :** 1120 m - 1200 m
Boylam : 34,45°D | **İl(ler) :** Kırşehir
Enlem : 39,27°K | **İlçe(ler) :** Boztepe, Kozaklı, Mucur, Hacıbektas
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, Ramsar alanı, tabiatı koruma alanı

■ **Alanın Tanımı:** ÖDA, Kırşehir il merkezinin kuzeydoğusundaki siğ tuzlu bir göl olan Seyfe Gölü ile çevresindeki sulakalan ve bozkırlardan oluşur. Malya yarı kapalı havzasının güney ucunda yer alır. Alanın doğusundaki tuzlu bataklıklar kuşlar için önemli bir beslenme ve üreme alanıdır. Ayrıca Seyfe Gölü içindeki adacıklar da kuşlar tarafından üreme alanı olarak kullanılır. Alanın kuzey bölümünde geniş bozkırlar ve tarım alanları uzanır. Alan su rejimine yapılan müdahaleler nedeniyle son yıllarda tümüyle kurumuştur.

■ **Habitatlar:** Alanda siğ tuzlu bir göl ve gölü çevreleyen sulak çayırlar bulunur. Sulakalanın etrafında tuzcul bozkırlar ve yer yer kuru tarım alanları bulunur.

■ **Türler:** Alandaki bozkırlar bitki türleri için önem taşır. *Centaurea pergamacea* ve *Lepidium caespitosum* alanda yaşayan ve nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan türlerdir.

ÖDA çok yakın zamana kadar kuşlar için önemli bir üreme, göç ve kışlama alanıydı. Ancak son yıllarda alanın kuruması sonucunda bu türlerin hemen hemen tümü ortadan kalkmıştır.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda hububat, ayçiçeği, şekerpancarı ve baklagil tarımı yapılmakta, alan içindeki meralarda ise hayvancılık yapılmaktadır.

■ **Tehditler:** ÖDA üzerindeki en büyük tehdit DSİ tarafından su rejime yapılan müdahalelerdir. Orta Anadolu'daki pek çok sulakalan gibi Seyfe Gölü de kuruma noktasına gelmiştir. Gölün kuzeyindeki bozkırlar bir drenaj kanalıyla gölden ayrılmıştır, bu alanlar yıkanıp tuzdan arındırılarak tarıma açılmak istenmektedir.

DSİ, 1990 yılında göldeki kurutma projesini "Seyfe Gölü Ekoloji Koruma Projesi" olarak değiştirmiştir. Bu proje ile gölün çevresindeki doğal bozkırlar, kuşların ürettiği doğal üreme adacıkları ve bataklıklar yok olacak, dolayısıyla sulakalan sistemi bozulacaktır. Proje sonucunda kaybedilen bu alanların tarım alanına dönüştürülmesi hedeflenmektedir.

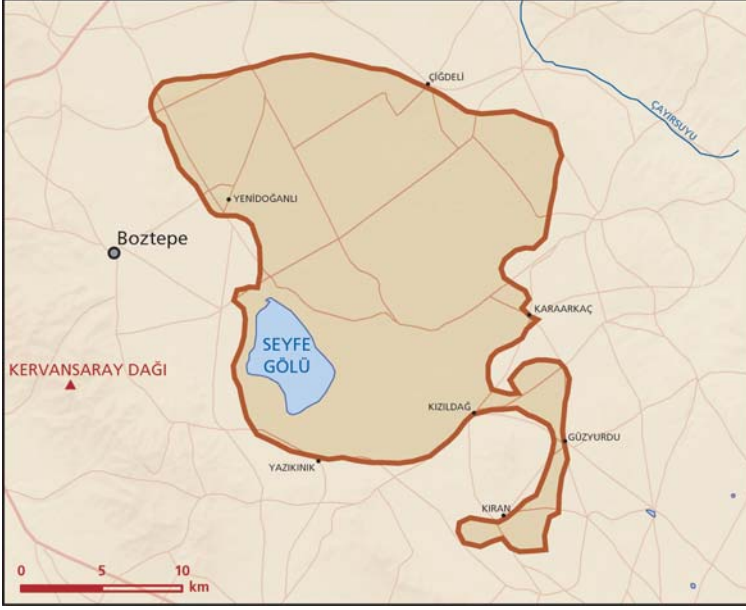
■ **Koruma Çalışmaları:** Ulusal Sulak Alanlar Komisyonu alanın eski haline getirilmesi için bir dizi karar almış olsa da bu kararlar bugüne kadar uygulanamamıştır.

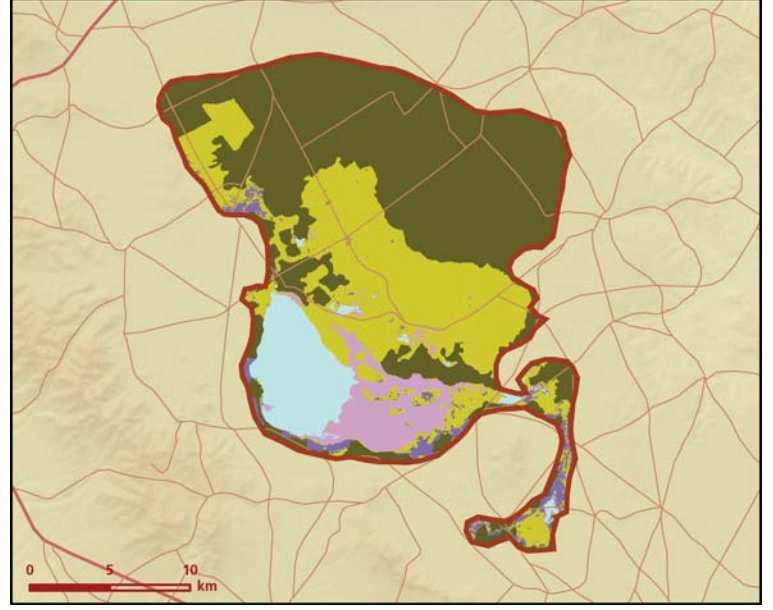
Seyfe Gölü © Nusret Eren, Nurdan Eren

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Kırşehir Valiliği; Kırşehir İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Devlet Su İşleri (DSİ).

■ **Murat Gülsaçan**

Seyfe Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Seyfe Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Centaurea pergamacea</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Lepidium caespitosum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
 <i>Anser albifrons</i> - Anadolu ve Güney Karadeniz	0	0	LC	LC	3250-7200 Birey (Kışlama)	B3, C3
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Burchinus oediconemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	Nadir (Üreme)	B1, C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Calandrella rufescens niethammeri</i>	1	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	100 Çift (1997 Üreme)	C1
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	Var (Yazlama)	A1, C1
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	30 Çift (1997 Üreme)	C1
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Larus melanocephalus</i>	0	0	LC	LC	500 Çift (1996 Üreme)	C1
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Otis tarda</i> - Avrupa	0	0	VU	VU	30 Birey (Üreme)	A1, B1, C1
<i>Pelecanus onocrotalus</i> - Avrupa ve Ön Asya	0	0	LC	LC	100 Çift (1996 Üreme)	C1
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	1200 Çift (1992 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	5490-16000 Birey (Üreme sonrası)	A3, B3, C1, C3
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	50 Çift (1996 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	500 Çift (1996 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Sterna albifrons</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	500 Çift (1996 Üreme)	B3, C1, C3
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	500 Çift (1996 Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	421-978 Birey (1996 Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	10 Çift (1995 Üreme)	B1, C1
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-		C1

Toy (*Otis tarda*) © Franz Josef Kovacs

Yüzölçümü : 32812 ha

Boylam : 34,98°D

Enlem : 39,46°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 910 m - 1350 m

İl(ler) : Yozgat

İlçe(ler) : Yozgat merkez, Sarıkaya, Şefaattli, Boğazlıyan, Yenifakılı

- **Alanın Tanımı:** Yenipazar Önemli Doğa Alanı, Yozgat'ın güneyinde yer alır. Şefaattli ilçesinin doğusunda, Sarıkaya'nın batısında kalan ova aynı zamanda Yozgat – Boğazlıyan karayoluyla keşirir. Özdere ve onun birleştiği Kamak Çayı ÖDA'nın içinden geçer.
- **Habitatlar:** Bölge genel olarak kuru tarım alanları ve mera olarak kullanılan bozkırlardan oluşur. Özdere ve Kamak Çayı civarında sulu tarım alanları bulunur.
- **Türler:** Ülkemizde korumada öncelikli kuş türlerinden biri olan toy kuşları (*Otis tarda*) alanda ürer. Bölgede toy kuşları üzerinde yeterince çalışma yapılmamakla birlikte alanda 20 çift kadar üredikleri tahmin edilmektedir. Toy kuşlarının yanı sıra nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan küçük kerkenez (*Falco naumanni*) de alana ÖDA statüsünü kazandırmaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Bölgede özellikle kuru tarım faaliyetleri yürütülmektedir. Bununla birlikte bazı köylerde sulu tarım da gelişmiştir. Bölgede büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık oldukça yaygındır.
- **Tehditler:** Bölgede bilinen bir tehdit bulunmamakla birlikte alandaki tarım faaliyetlerinin toy kuşlarıyla başlıca bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli girişimler hayata geçirilmeli ve orta vadede uygulanmalıdır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

Kızıl şahin (*Buteo rufinus*) © Kazım Çapacı

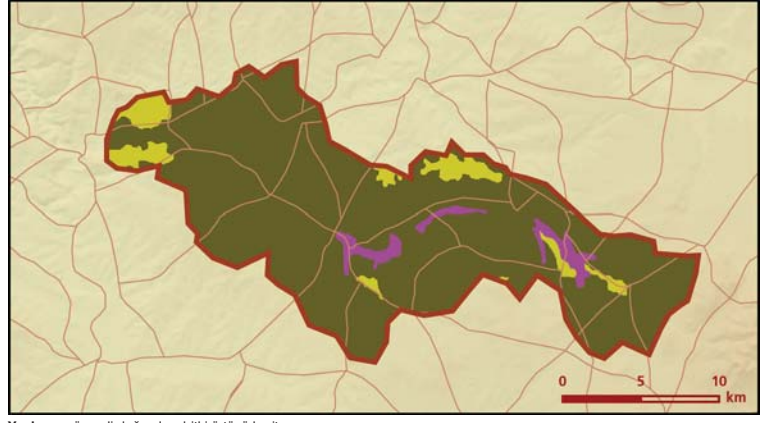
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Yozgat Valiliği; Yozgat İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Şefaattli Kaymakamlığı; Sarıkaya Kaymakamlığı; Boğazlıyan Kaymakamlığı; Yozgat İl Jandarma Komutanlığı.

■ **Bahtiyar Kurt**

Yenipazar önemli doğa alanı topografya haritası

Yenipazar önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Var (Üreme)	CI
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	Var (Üreme)	A1, CI
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Otis tarda</i> - Avrupa	0	0	VU	VU	32-44 Birey (Üreme)	A1, B1, CI

Küçük kerkenez (*Falco naumanni*) © Kazım Çapacı

Göreme

ORT035

Koruma Bağımlı
Gerileme (-1)

Kızılcukur © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 6871 ha
Boylam : 34,86°D
Enlem : 38,65°K
Koruma Statüleri : Milli park

Yükseklik : 935 m - 1320 m
İl(ler) : Nevşehir
İlçe(ler) : Nevşehir merkez, Avanos, Ürgüp

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, Nevşehir ilinde, Avanos – Ürgüp – Üçhisar üçgeni içerisinde yer alır. Güneyde Nevşehir-Ürgüp karayolu alanın içinden geçer. Kapadokya bölgesine özgü peribacaları bu alan içinde bulunur. Hasan Dağı ve Erciyes Dağı'nın tüfleri yer yer 100 metreyi bulan bir birikim oluşturmuş, tüflerin üzeri ise daha sert volkanik malzemelerle (ignimbirit ve lavlar) kaplanmıştır. Her iki katmanın su ve rüzgârla aşınması sonrasında daha sert volkanik malzemeler tuf katmanı üzerinde şapka şeklinde kalarak dünyada benzeri nadir görülen peribacalarını meydana getirmişlerdir. Alanın önemli bir kısmı 1986'dan beri milli park statüsüne sahiptir.
- **Habitatlar:** Kapadokya'ya özgü bolca aşınmış bozkırlarla kaplı ÖDA, çıplak tepeler, kurak vadiler ve bunların arasında kalan meralardan oluşan bir mozaik görünümündedir. Avanos'a yakın olan kuzey kısımları ve vadi içleri tarım alanları ile kaplıdır.
- **Türler:** Alanda nadir ve dar yayılışlı çok sayıda endemik bitki taksonu bulunur ve bu türlerin on yedi tanesi ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.
Bozkır kuşları için önemli olan ÖDA'da, küçük akbaba (*Neophron percnopterus*) ve gökkuzgun (*Coracias garrulus*) üremektedir. ÖDA aynı zamanda nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan dört kelebek türünün önemli bir yayılış alanıdır.
- **Alan Kullanımı:** ÖDA'nın kuzey bölümü tarımsal faaliyetler için kullanılmaktadır. Peribacalarının ve bu özel oluşumlar içinde tarihi dini mekânlann varlığı, alanı önemli bir turizm merkezi haline getirmiştir. ÖDA'yı her yıl 1 buçuk – 2 milyon arasında yerli ve yabancı turist ziyaret etmektedir.
- **Tehditler:** Bölgenin kuzey kesimini kaplayan tarım alanları sürekli genişleyerek doğal bozkır alanlarını daraltmaktadır.
- **Koruma Çalışmaları:** Alan, 1986 yılından beri milli park statüsüne sahiptir.

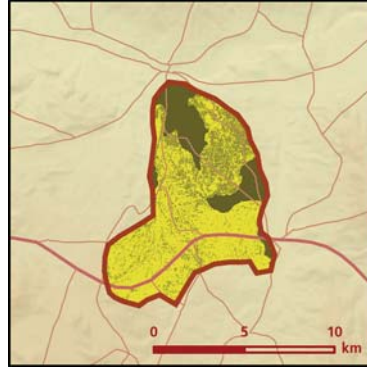
Hedysarum cappadocicum © Mecit Vural

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü; Nevşehir Valiliği; Nevşehir İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Nevşehir Belediye Başkanlığı; Avanos Belediye Başkanlığı; Ürgüp Belediye Başkanlığı

■ **Murat Ataol**

Göreme önemli doğa alanı topografya haritası

Göreme önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Gökkuzgun (*Coracias garrulus*) © Soner Bekir

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Acantholimon kotschyi</i> ssp. <i>laxispicatum</i>	1	0	-	VU	Var	BI
<i>Acantholimon saxifragiforme</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Alkanna cappadocica</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Astragalus albertshoferi</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus elatus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus karputanus</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Astragalus talasseus</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Camelina stiefelhagenii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ferula halophila</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Linaria genistifolia</i> ssp. <i>polyclada</i>	1	0	-	NT	Var	B2
<i>Matthiola anchoniifolia</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Onobrychis elata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Onobrychis paucijuga</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Onobrychis podperae</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Paronychia condensata</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Silene splendens</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Thesium scabriflorum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Calandrella rufescens niethammeri</i>	1	0	LC	VU	Var (Üreme)	BI
<i>Coracias garrulus</i> - Avrupa	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	BI, CI
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Neophron percnopterus</i> - Avrupa	0	0	LC	EN	10-15 Çift (Üreme)	BI, CI
<i>Glaucopteryx alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Polyommatus poseidon</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	BI
<i>Tomares nogelli</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI

Sultansazlığı

ORT036

Restorasyon Aşaması
Gerileme (-3)

Yay Gölü © Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 44674 ha
Boylam : 35,26°D
Enlem : 38,34°K
Yükseklik : 1070 m - 1260 m
İl(ler) : Kayseri
İlçe(ler) : Yahyalı, Yeşilhisar, Develi, İncesu
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, tabiatı koruma alanı, Ramsar alanı, yaban hayatı koruma sahası

■ **Alanın Tanımı:** Sultansazlığı, Develi Kapalı Havzası'nın merkezinde bulunur. Sultansazlığı'nın kuzeydoğusu Erciyes Dağı tarafından sınırlandırılmıştır. ÖDA tatlı, tuzlu, hafif tuzlu göller ile geniş bataklık ve bozkır ekosistemlerinden oluşan bir mozaığı içerir. Yay Gölü ve yazın büyük ölçüde kuruyan Çöl Gölü alandaki başlıca göllerdir. Sultansazlığı'nın güneyinde bulunan Güney Sazlığı 3300 hektardır ve içinde küçük göl aynaları bulundurulur. Bunlardan en önemlileri Sarp, Eğri ve Camız gölleridir. Sultansazlığı'nın kuzeyinde geçmişte 1900 hektarlık bir alan kaplayan ancak günümüzde büyük ölçüde tahribe uğramış olan Kepir Sazlıkları vardır. Sulakalanın yüzölçümü su seviyelerine bağlı olarak değişir ancak son yıllarda su kaynaklarının aşırı kullanımı nedeniyle sazlık tümüyle kurudur. Sultansazlığı doğal halinde Yahyalı, Develi, Ağcaşar ve Yeşilhisar dereleri, Soysallı, Çayırözü ve Yerköy pınarları ile yeraltı suyundan beslenmektedir. Alanın yoğun saz ve bitki örtüsüyle kaplı olması, besin maddesi bakımından oldukça zengin tatlı su ekosistemini içermesi ve tatlı su ekosistemi ile ilişkili tuzlu su ekosisteminin varlığı; farklı ekolojik istekleri olan değişik türde ve çok sayıda kuşun bir arada bulunması için uygun ortamlar oluşturmuştur.

■ **Habitatlar:** Sultansazlığı tatlı ve tuzlu su ekosistemleri, geniş sazlık ve bataklık alanlar, bu alanları çevreleyen çayır ve bozkırlar gibi değişik karakterdeki habitatlardan oluşmaktadır.

Yarı kurak iklim karakterine sahip olan bölgenin sulakalan rejimi dışında kalan dış çevresinde ova bozkırları uzanır. Bu bozkırların önemli bir kısmı tuzcul karakterdedir. Çöl Gölü'nün doğusunda, Yay Gölü çevresinde bataklık bitkileri geniş yer tutmaktadır. Tuzlu göller, denizbörülcesi (*Salicornia*) bozkırlarıyla çevrilidir. Güneydeki bataklıklar saz (*Phragmites*), hasirotu (*Typha*), kofa (*Juncus*) ve kındıradan oluşan bitki örtüsüyle kaplıdır.

■ **Türler:** Alan nesli tehlike altında olan ve dünyadaki yaşam alanı sınırlı çeşitli bitki türlerini barındırır. 15 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunlardan *Poa speluncarum* ve *Puccinellia bulbosa* ssp. *caesarea* en hassas taksonlardır.

Bir zamanlar yüksek sayılarda birçok sükusunun kuluçkaya yattığı alan, bugün büyük ölçüde kurumuş ve tüm kuşların sayısında büyük bir düşüş olmuştur. ÖDA'daki dereler dünyada dar bir alanda bulunan *Aphanius danfordii* adlı balık türü için önemlidir.

■ **Alan Kullanımı:** Sulakalan sisteminin zarar görmediği yıllarda yörenin önemli bir geçim kaynağı olan sazlar ihraç edilir ya da yöre halkı tarafından hayvan yemi ve dam malzemesi olarak

kullanılırdı. 1995 yılında Sindelhöyük kasabasında saz bağlama ve depolama tesisi kurulmuştur. Miktar azalmış olmakla birlikte ağustos-eylül aylarında *Phragmites australis* ve *Thypha* cinsine ait türler kesilmektedir.

Kurutulmadan önce her yıl çok sayıda doğasever kuş gözlemcisi, bilim adamı ve araştırmacı alanı ziyaret etmekteydi.

Günümüzde yöre halkının en önemli geçim kaynağı tarımdır. Sulama yapılan alanlarda daha çok ayçiçeği ve şekerpancarı yetiştirilir. Sulu tarıma geçişle birlikte sebze tarımı ve meyvecilik de yaygınlaşmıştır.

Yörede hayvancılık halkın ikincil geçim kaynağıdır. Alanda yer alan meraların büyük bir kısmı tarım açılmış, bir kısmının ise yanlış tarımsal kullanım nedeniyle doğal yapısı bozulmuştur. Bataklık alanda büyükbaş hayvanlar otlarken etrafındaki çayırıklarda küçükbaş hayvancılık yapılır.

■ **Tehditler:** Bir zamanlar dünyanın en önemli sulakalanları arasında yer alan Sultansazlığı, Devlet Su İşleri'nin (DSİ) alandaki su rejimine yaptığı müdahaleler sonucunda büyük oranda zarar görmüştür. Alandaki su kaynakları üzerine yapılan barajlar ve aşırı yeraltı suyu kullanımına neden olan sulu tarım faaliyetleri sonucunda alana çok az miktarda su ulaşmaktadır.

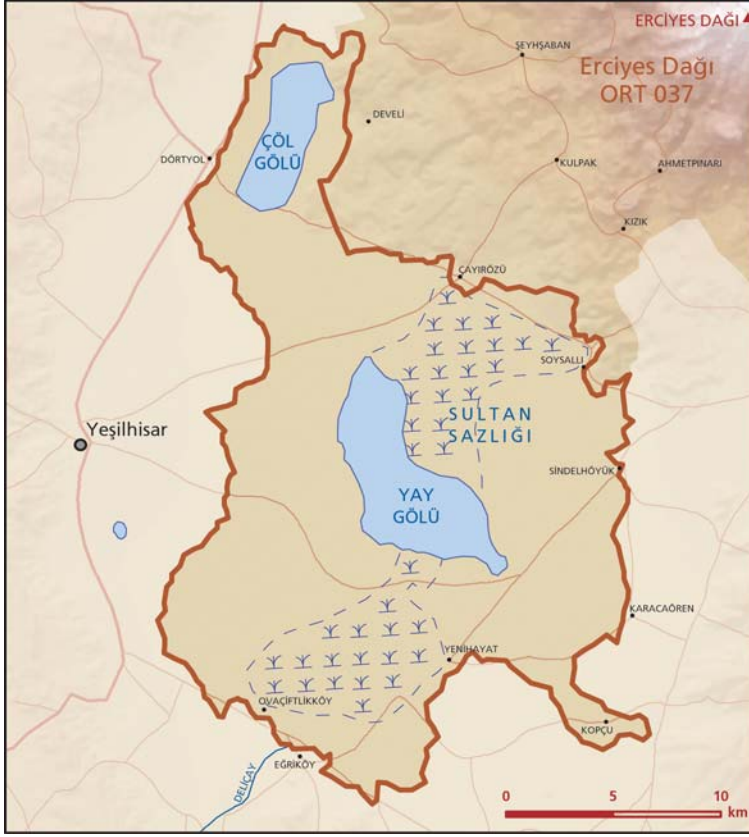
ÖDA aynı zamanda su kirliliğinden önemli derecede etkilenmiştir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Çevre ve Orman Bakanlığı, Sultansazlığı'nın korunması ve bölge halkının ekonomik çıkarları ile arazi kullanım dengesinin kurulması amacıyla saha için 1994 yılında bir master plan yaptırmıştır. Bunun yanında 2000 yılından bu yana Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen GEF II Projesi kapsamında alanın yönetim planı hazırlanmıştır ve bu plan 2006 yılında tamamlanmıştır.

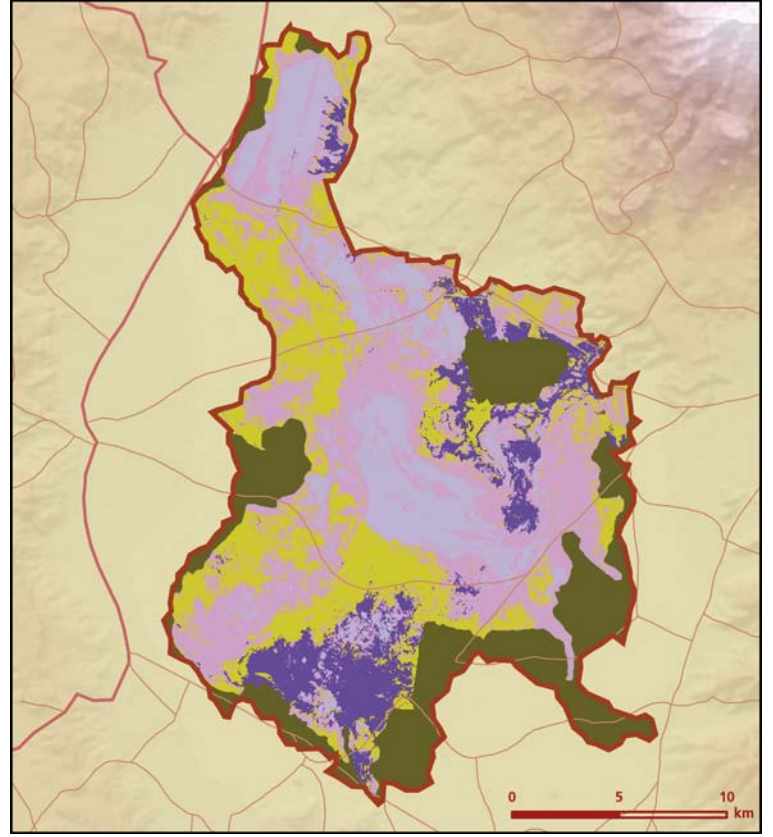
DSİ tarafından 1970'li yıllarda alanın tamamının drene edilerek kurutulması planlanmıştır. Ardından gönüllü kuruluşlar ile kamu kuruluşlarının çabaları sonucunda proje revize edilmiş ve Yay Gölü'ndeki su kotununun 1070,80 metredede tutulması kararla bağlanarak, alanın kurutulması önlenmiştir. Ancak hem sivil toplum hem de kamunun koruma çalışmaları ve kararları göz ardı edilerek Sultansazlığı kendisini besleyen dereler üzerindeki baraj inşaatları nedeniyle dolaylı olarak kurutulmuştur. Ulusal Sulak Alanlar Komisyonu alanın eski haline getirilmesi için bir dizi karar almış olsa da bu kararlar bugüne kadar uygulanamamıştır.

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Kayseri Valiliği; Kayseri İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Kayseri İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü; Erciyes Üniversitesi; Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (GEF II Projesi).

■ **Uygar Öznesmi, Esra Per**

Sultansazlığı önemli doğa alanı topografya haritası

Sultansazlığı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Achillea oligocephala</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Achillea sieheana</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Allium sieheanum</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Anthemis fimbriata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cyathobasis fruticulosa</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Lepidium caespitosum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Limonium anatolicum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Limonium iconicum</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Limonium lilacinum</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Onosma halophilum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Poa speluncarum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Puccinellia bulbosa ssp. caesarea</i>	1	0	-	CR	Var	B1, B2
<i>Scorzonera hieracifolia</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Sphaerophysa kotschyana</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Verbascum helianthemoides</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Anas crecca</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	5710-23732 Birey (1999 Kışlama)	B3, C3
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Ardea purpurea</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	50-100 Çift (1997 Üreme)	C1
<i>Ardeola ralloides</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	70-100 Çift (1997 Üreme)	C1
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	30-50 Çift (1991 Üreme)	B1, C1
<i>Botaurus stellaris</i> - Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	5 Çift (Üreme)	C1
<i>Burchinus oedincemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	Nadir (Üreme)	B1, C1
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Var (Üreme)	C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Calandrella rufescens niethammeri</i>	1	0	LC	VU	Var (Üreme)	B1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Charadrius alexandrinus</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	100 Çift (1997 Üreme)	CI
<i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	50-100 Çift (Üreme)	B1, B3, CI, C3
<i>Chlidonia hybrida</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	400 Çift (1994 Üreme)	B3, CI, C3
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	50 Çift (Üreme)	CI
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	50-60 Çift (Üreme)	CI
<i>Egretta garzetta</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	LC	LC	200-250 Çift (1998 Üreme)	B3, CI, C3
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	Var (Üreme)	A1, CI
<i>Glareola pratincola</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	50 Çift (1997 Üreme)	CI
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	43-150 Birey (Kışlama)	B1, B3, CI, C3
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	20 Çift (1994 Üreme)	B1, B3, CI, C3
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	390 Çift (1994 Üreme)	B3, CI, C3
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	350-500 Çift (Üreme)	CI
<i>Larus genei</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	100 Çift (1997 Üreme)	CI
<i>Marmonetta angustirostris</i> - D. Akdeniz	0	0	VU	VU	5 Çift (Üreme)	A1, B1, B3, CI, C3
<i>Marmonetta angustirostris</i> - D. Akdeniz	0	0	VU	VU	121 Birey (1998 Üreme sonrası)	A1, B1, B3, CI, C3
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Netta rufina</i> - D. Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	LC	300-400 Çift (1994 Üreme)	B3, C3
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	50-80 Çift (1998 Üreme)	CI
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	20 Çift (1994 Üreme)	A1, B1, CI
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	50-850 Birey (1996 Kışlama)	B3, CI, C3
<i>Phalacrocorax pygmeus</i> - GD. Avrupa ve Türkiye	0	0	LC	LC	50 Çift (2000 Üreme)	CI
<i>Phoenicopterus roseus</i> - D. Akdeniz	0	0	LC	LC	1000-59150 Birey (Göç)	A3, B3, CI, C3
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	138 Birey (Göç)	B3, CI, C3
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	10 Çift (Üreme)	CI
<i>Plegadis falcinellus</i> - Ön Asya	0	0	LC	LC	75 Çift (1997 Üreme)	CI
<i>Pterocles orientalis</i>	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	CI
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	2115 Birey (1994Göç)	B3, C3
<i>Recurvirostra avosetta</i> - Akdeniz ve GD. Avrupa	0	0	LC	LC	150 Çift (1994 Üreme)	CI
<i>Sterna albifrons</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	100 Çift (1994 Üreme)	CI
<i>Sterna hirundo</i> - Güney Avrupa	0	0	LC	LC	50 Çift (Üreme)	CI
<i>Sterna nilotica</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	VU	50 Çift (1997 Üreme)	B1, CI
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	267-539 Birey (Kışlama)	B3, CI, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	215-2283 Birey (Üreme sonrası)	A3, B3, CI, C3
<i>Vanellus spinosus</i> - Balkanlar ve Anadolu	0	0	LC	VU	20 Çift (1994 Üreme)	B1, CI
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	CI
 <i>Aphanius danfordii</i>	1	0	-	(EN)	Var	A1, A2, CI
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Flamingolar (*Phoenicopterus roseus*) © Hakan Öge

Erciyes Dağı

ORT037
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Sultansazlığı ve Erciyes Dağı © Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 103582 ha
Boylam : 35,43°D
Enlem : 38,58°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1040 m - 3917 m
İl(ler) : Kayseri
İlçe(ler) : Develi, Talas, İncesu, Hacılar, Yeşilhisar, Tomarza, Melikgazi, Kocasinan

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, İç Anadolu Bölgesi'nin Orta Kızılırmak bölümünde yer alan "Kapadokya Bölgesi"nin doğal ve tarihi yapı açısından ayrılmaz bir parçasıdır. Erciyes Dağı 3917 metre yüksekliği ile İç Anadolu Bölgesi'nin en yüksek, Türkiye'nin ise beşinci yüksek dağıdır. Yaklaşık 18 kilometre çapında ve yaklaşık 1100 kilometrekarelik bir alan üzerinde yükselen dağ, Kayseri'nin güneyinde yer alan volkanik bir küttedir. Dağın kuzeyinde Keykubat ve Sarımsaklı, güneyinde ise Develi ve Yeşilhisar ovaları bulunmaktadır. Gece ile gündüz arasındaki sıcaklık farkları, yoğun şekilde yaşanan ıslanıp kuruma, donma ve çözülmeler yılın büyük bir bölümünde etkili olmaktadır. Özellikle yaz döneminde dere yataklarının hemen tamamı kurudur. Sadece Hisarcık Deresi yaz aylarında debisi oldukça azalmasına rağmen tüm yıl akışını devam ettirir.
- **Habitatlar:** Erciyes Dağı'nın zirvesi yüksek dağ çayırları ve çıplak kayalık alanlarla kaplıdır. Bunun dışındaki alanlarda 1050'den 3 bin metre seviyesine kadar yer yer seyrek ağaç toplulukları barındıran dağ bozkırları yayılım göstermektedir. Erciyes Dağı'nda görülen ağaç toplulukları veya ağaç formasyonu içinde en yaygın olanı meşe türleridir. Ayrıca dere boylarında kavaklar ve dağlık bölgede ardıçlar da yayılış gösterir. İnsan tahribatı nedeniyle dağlık alandaki ağaçlıklar daha çok lekeler halinde. Sahada yaygın türler içinde dikenli oldukları için hayvanlar tarafından pek tahrip edilemeyen ve geniş yayılış gösteren geven (*Astragalus*), çobanyastığı (*Acantholimon*), sütleğen (*Euphorbia*), peygamberçiçeği (*Centaurea*), kekik (*Thymus*), sıgırkuyruğu (*Verbascum*), defne (*Daphne oleoides*) ve yapışkanotu (*Asperula*) bulunur.
- **Türler:** *Astragalus argaeus* ve *Centaurea amaena* adlı bitki türlerinin dünyada yaşadığı bilinen tek yerdir. Bu türlerle birlikte toplam 39 bitki taksonu ÖDA kriterini sağlamaktadır. Yüksek dağ kuşları açısından zengin olan alan aynı zamanda bozkır türlerine de ev sahipliği yapar. ÖDA'da küçük akbaba (*Neophron percnopterus*) ve kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*) gibi yırtıcı türler üremektedir. Alan aynı zamanda nesli bölgesel ölçekte tehlike altında olan kelebek türleri için de önem taşır.

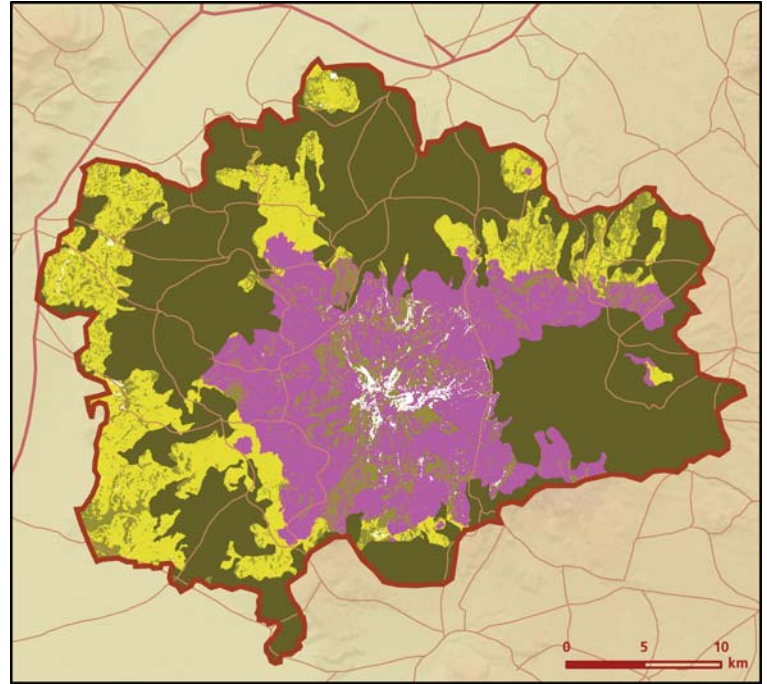
- **Alan Kullanımı:** Günümüzde coğrafi ve ekonomik kökenli nedenlerle alan içinde geçici yayla yerleşkeleri ve Turistik Kayak Merkezi dışında insan yapılarına rastlamak mümkün değildir. Yaz aylarında kurumayan Hisarcık Deresi çevresinde tarım alanları bulunur. Yüksek rakımlı yerlerin çevresinde, özellikle dağın batı yamaçlarında sınırlı sayıda meyve ağaçlarına rastlamak mümkündür. Alanı etkileyen en önemli ekonomik faaliyet hayvancılıktır. Hayvancılık Erciyes Dağı'nın yamaçları ve üst kesimlerindeki mera ve otaklarda yapılmaktadır. Erciyes Dağı'nın özellikle batı yamaçlarında daha yoğun olmak üzere yapılan arıcılık ek bir uğraş olarak yöre insanına ekonomik bir katkı sağlamaktadır.
- **Tehditler:** Erciyes Dağı, zamanla ağaç kesimi ve aşın otlama neticesinde önce orman alanlarını kaybetmiş, arkasından da şiddetlenen erozyonla üzerindeki verimli topraklar aşağılara sürüklenmiştir. İnsan faaliyetleri sonucu doğal bitki varlığı gerek türce ve gerekse popülasyon olarak önemli ölçüde tahrip olmakta ve bazı alanlarda ancak lekeler halinde barınabilmektedirler. Meşe yakacak odun temini amacıyla en çok tahrip edilen türdür. Erciyes Dağı'nın en önemli yaylası olan Tekir Yaylası'nın turizme açılması, dikkatli planlanmadığı takdirde buradaki doğal yaşamın zarar görmesine neden olabilir.
- **Koruma Çalışmaları:** Erciyes Üniversitesi, sahada detaylı olarak yapılan kuş gözlem çalışmaları sonunda bir kuş atlası oluşturulmuştur. Ayrıca üniversite tarafından alan hakkında pek çok araştırma yürütülmektedir.

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Kayseri Valiliği; Kayseri İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Kayseri İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü; Erciyes Üniversitesi.

■ **Uygar Özsmi, Esra Per**

Erciyes Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

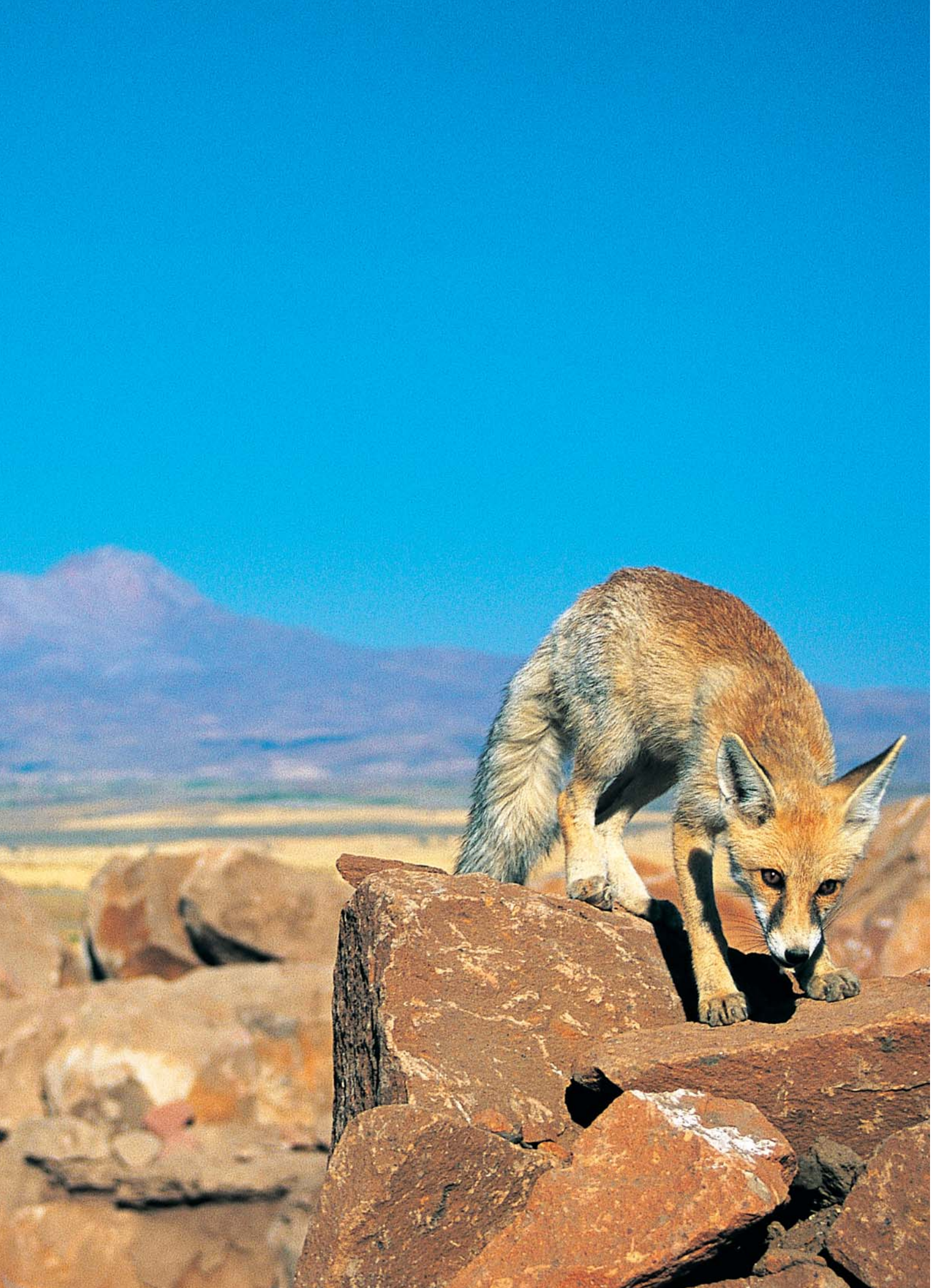
Erciyes Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Allium cristophii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Arenaria drypidea</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Asperula capitellata</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus argaeus</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus elatus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus leptothamnus</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Astragalus ovalis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus roseocalycinus</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus schottianus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus stenosemioides</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Asyneuma trichostegium</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Bellardioclhoa argaea</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Centaurea amaena</i>	1	1	-	EN	Var	A1, A2
<i>Consolida olopetala</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Elymus elongatus ssp. salsus</i>	1	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Erigeron zederbaueri</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Erysimum torulosum</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Festuca cratericola</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Heracleum argaeum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Herniaria argaea</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Hieracium argaeum</i>	1	0	-	EN	Var	A1
<i>Hieracium subvandasii</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Lamium veronicifolium</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Lepidium caespitosum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Marrubium depauperatum</i>	1	0	-	DD	Var	A2
<i>Myosotis diminuta - Anadolu</i>	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Nepeta nuda ssp. glandulifera</i>	1	0	-	CR	Var	B1
<i>Onobrychis argaea</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Papaver argemone ssp. davisii</i>	1	0	-	VU	Var	B1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Salvia modesta</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Scorzonera hieracifolia</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Scrophularia variegata</i> - Orta Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Senecio jurineifolius</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Silene argaea</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Taraxacum pseudonigricans</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Thymus argaeus</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Trigonella isthmocarpa</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum pumilum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Vicia canescens ssp. argaea</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Yaygın (Üreme)	C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Neophron percnopterus</i> - Avrupa	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Pyrhocorax pyrrhocorax</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Chionomys nivalis</i> - Erciyes Dağı	0	0	NT	LC	Var	B2, C1
<i>Eirenis barani</i>	1	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Sürmeli dağbülülü (*Prunella ocularis*) © Murat Bozdoğan

Tilki (*Vulpes vulpes*) © Behiye Yılmaz, Serkan Yılmaz - DoğaBel

Hürmetçi Sazlığı

ORT038

Çok Acil
Gerileme (-2)

© Behiye Yılmaz

Yüzölçümü : 9592 ha

Boylam : 35,34°D

Enlem : 38,72°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1030 m - 1270 m

İl(ler) : Kayseri

İlçe(ler) : Kocasinan, İncesu, Hacılar

■ **Alanın Tanımı:** Hürmetçi Sazlığı, Kayseri'nin 13 kilometre güneybatısında Hacılar ve İncesu ilçelerinin sınırları içerisinde yer alır. Kuzeyinde Adana-Kayseri şehirlerarası yolu, güneyinde ise Erciyes dağ eteği yolu ile sınırlıdır. Alan Karasaz Ovası'nın bir parçasıdır. Önemli su kaynaklarını sazlığın güneyinde yer alan Vanvanlı Çayı ve Dokuzpınar oluşturur. Vanvanlı Çayı, Dokuzpınarla ve Sultansazlığı'ndan gelen drenaj kanalıyla Hürmetçi Sazlığı'nın kuzeybatısında birleşerek Karasu Çayı'nı oluşturur. Karasu Çayı sazlığın kuzeydoğusundan Hürmetçi Sazlığı'na terk ederek Kızılırmak'a drene olur. En derin yeri 1 metre olan sazlığın derinliği ve yayılımı mevsimsel olarak değişir. Sazlığın hemen yanında bir organize sanayi bulunur.

1957 yılına kadar yarı kapalı bir havza olan Karasaz Ovası'nın tamamında sazlıklı bulunuyordu. 1957 yılında ovanın Karasu Çayı ile Kızılırmak'a drene edilmesi sonucunda günümüzde sazlık alanlar alanın kuzeydoğusunda sınırlı kalmıştır.

■ **Habitatlar:** Hürmetçi Sazlığı Önemli Doğa Alanı'nda sulak çayırlar, tatlı su göl aynası, sazlıklar, tuzcul bozkırlar, tepeler ve kısmen de tarım arazileri yer alır.

■ **Türler:** ÖDA, bir geven türü olan *Astragalus cicerellus* için öncelikli bir alandır.

Farklı ekosistemleri bir arada bulunduran Hürmetçi Sazlığı, kuşlar için Orta Anadolu'da henüz kurutulmamış önemli sulak alanlardan biridir. Nesli tükenmek üzere olan sürmeli kızkuşunun (*Vanellus gregarius*) ülkemizde düzenli konakladığı nadir alanlardan biridir. Hem göç hem de üreme döneminde kuşlar açısından zengin olan alanda, angıt (*Tadorna ferruginea*), saz delicesi (*Circus aeruginosus*) ve küçük akbalıkcıl (*Egretta garzetta*) yoğun olarak bulunmaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Hürmetçi Sazlığı çevresindeki sulak çayırlar ve toprak yapısı bölgede tarımdan çok hayvancılığın gelişmesini olanaklı kılmıştır. Bölgedeki geniş mera alanları başta camız (manda) olmak üzere büyük ve küçükbaş hayvanların otlatılması için kullanılır. Yaşamında suyun çok önemli bir yeri olan camız, Kayseri'de bulunan birçok sulak alanın kurumasıyla birlikte ekonomik geçim kaynağı olarak terk edilmiş olsa da Hürmetçi Sazlığı'nın çevresindeki köyler için önemini korumaktadır.

Hürmetçi Sazlığı çevresindeki yıllık atları belirli dönemlerde yakalanarak evcilleştirilmekte

ve başta Kapadokya olmak üzere birçok turizm bölgesine satılmaktadır.

■ **Tehditler:** Yarı kapalı bir havza olan Karasaz Ovası, DSİ tarafından 1957 yılında Karasu Çayı'yla Kızılırmak'a drene edilmiştir. Ayrıca Kayseri I. Organize Sanayi Bölgesi içerisinde yer alan bazı fabrikaların atıkları antılmadan Hürmetçi Sazlığı'na besleyen sulara karışmaktadır. Hürmetçi Sazlığı içerisinde yer alan karbondioksit fabrikası alandan yeraltı suyu çekmektedir.

Çevre ve Orman Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Sanayi Ticaret Bakanlığı'nın da yer aldığı ilgili kamu kuruluşları, 11.11.2003 tarihinde Hürmetçi Sazlığı'nın bir kısmının da yer aldığı Kayseri I. Organize Sanayi Bölgesi İlave Alan Yer Seçimi'ni onaylamıştır. Bu yer seçimi sonucunda Kayseri I. OSB'nin batı sınırı Hürmetçi Sazlığı'nın mutlak korunması gereken alan sınırındadır. Kayseri Organize Sanayi Bölgesi Başkanlığı, Hürmetçi Sazlığı'nın mutlak koruma sınırları içerisinde kalan geniş bir alanı günümüzde de yeni sanayi tesisleri yapmak için, Çevre ve Orman Bakanlığı ve diğer ilgili kamu kuruluşlarından talep etmektedir.

Kayseri I. Organize Sanayi Bölgesi ve Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı Kayseri-Niğde arasındaki şehirlerarası karayolunu yenileyerek Hürmetçi Sazlığı'nın içinden geçirmeyi planlamaktadır. Yeni şehirlerarası yolun etüt ve plan çalışmaları sürmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Sulak Alan Şube Müdürlüğü ve DoğaBel tarafından Temmuz 2004'te mutlak korunması gereken alanın sınırları çizilmiştir. 2006 yılında bu sınırlar Doğa Demeği'nin de desteğiyle güncellenmiş ve Ulusal Sulak Alan Komisyonu tarafından onaylanmıştır.

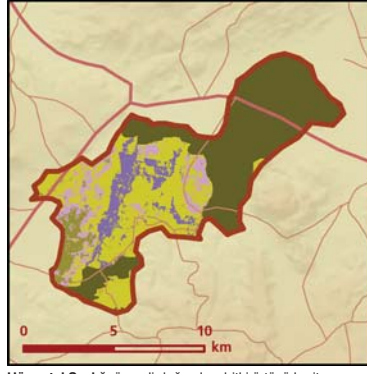
■ Yere İlgili Sahipleri

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü; Kayseri Valiliği; Kayseri İl Çevre ve Orman Müdürlüğü Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü; Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü; Hürmetçi Köyü Muhtarlığı; DoğaBel Ulusal Doğa Koruma ve Belgeselleme Demeği; Doğa Demeği; Erciyes Üniversitesi Kuş Gözlem Topluğuy.

■ **Banu Kurtaslan, Mehmet Somuncu, Serkan Yılmaz**

Hürmetçi Sazlığı önemli doğa alanı topografya haritası

Hürmetçi Sazlığı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Küçük balaban (*Ixobrychus minutus*) © Ali Murtaza Doğan

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Astragalus cicerellus</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
 <i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	2-3 Çift (Üreme)	C1
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Platalea leucorodia</i> - D. Avrupa	0	0	LC	LC	200 Birey (2003 Göç)	B3, C1, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	200 Birey (2002 Göç)	B3, C1, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	770 Birey (2006 Kışlama)	B3, C1, C3
<i>Vanellus gregarius</i>	0	0	CR	CR	3 Birey (2005 Göç)	A1, C1

Küçük akbalıkcıl (*Egretta garzetta*) © Kazım Çapacı

Palas Gölü

ORT039

Acil
Gerileme (-2)

Palas Gölü © Cüneyt Oğuztüzün

Yüzölçümü : 4676 ha
Boylam : 35,82°D
Enlem : 39,03°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı

Yükseklik : 1130 m - 1220 m
İl(ler) : Kayseri
İlçe(ler) : Saroğlan

■ **Alanın Tanımı:** Palas Gölü, Kayseri'nin kuzeydoğusunda bir çöküntü ovası olan Palas Ovası'nın içinde yer alır. Gölün diğer adı Tuzla Gölü'dür. En derin yeri iki metre olan gölün mevsimsel değişikliklere bağlı olarak kapladığı alan 25-35 kilometrekare arasında değişmektedir. Ana su kaynaklarını doğuda Değirmen, güneydoğuda Yertaşpınar, güneyde ise Körpınar, Başpınar ve Soğukpınar dereleri oluşturur. Gölün doğusunda uzanan ıslak çayırlardaki pınarlar gölü besleyen diğer su kaynaklarıdır. Yaz aylarında göl alanı daralmakta ve suyun içindeki tuz göl kenarında çökelmektedir. Göl havzası alanın kuzeyini bir set şeklinde çeviren tepelerle bir kilometre uzaklıktaki Kızılırmak nehrinden ayrılır.

1993 yılında doğal sit alanı ilan edilen Palas Gölü, farklı ekosistemleri bir arada barındırır. Palas Ovası ve Palas Gölü yanı kapalı su havzasında tarım amaçlı yeraltı su çekimlerinin artması ve sulu tarıma geçiş, son yıllarda gölün haziran ve ağustos ayları arasında tamamen kurumasına neden olmaktadır. Bu durum, göl ve çevresindeki yaşam alanlarına bağlı olan kuş, bitki ve memeli hayvan türlerinin sayısının gün geçtikçe azalmasına neden olmaktadır.

■ **Habitatlar:** Tuzlu göl aynasının çevresinde sulak çayırlar, sazlıklar, tuzcul bozkırlar, dağ bozkırları ve tarım arazileri yer alır. İnsan eliyle oluşmuş ve gölün güneydoğusunda bulunan Yertaşpınar ve Körpınar sazlıkları, sokuşlarının önemli üreme ve barınma alanlarıdır.

■ **Türler:** Göl çevresi nesli tehlike altındaki ve Türkiye'ye endemik *Lepidium caespitosum* adlı bitki türüne ev sahipliği yapar.

Palas Gölü, büyük cılıbit (*Charadrius leschenaultii columbinus*), turna (*Grus grus*) ve angit (*Tadorna ferruginea*) gibi kuş türleri için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Göl çevresindeki düzlükler bölgede tarım ve hayvancılığın gelişmesine olanak sağlamıştır. Tarım arazilerinde genellikle tahıl, pancar, yonca ve ayçiçeği ekilmektedir. Göl çevresinde aynı zamanda meyve ve sebze üretimi de yapılmaktadır. Yöre halkının bir kısmı geleneksel halı dokumacılığı yapmaktadır.

Yöre insanının gelir elde ettiği ve kullandığı diğer önemli bir ürün tuzdur. Buharlaştırmaya ve yağışın azalmasına bağlı olarak göl kıyısında biriken tuz, geleneksel yöntemlerle yöre halkı

tarafından çıkarılmaktadır. Tuz çıkarımı mayıs ayı sonundan eylül ortasına kadar yapılmaktadır.

■ **Tehditler:** Palas Gölü çevresindeki meralar büyük ölçüde tarım alanlarına dönüştürülmüştür. Sulama amacıyla gölü besleyen su kaynaklarının tutulması ve yeraltı sularının yöre halkı tarafından aşırı kullanılması, son yıllarda gölün yaz aylarında tamamen kurumasına neden olmaktadır.

Kalan mera alanlarında yapılan aşırı ve bilinçsiz otlatma nadir bitki türlerinin ve kıyı kuşlarının yaşama alanlarının yok olmasına neden olmaktadır. Ayrıca soğanlı bitki türleri gününbirlik ziyaretçiler ve yöre halkı tarafından sökülmemektedir.

Alanda soda çıkarma ve arama ruhsatlarına sahip işletmeler bulunmaktadır. Bu işletmeler göle giden su kaynaklarını tutmaktadır.

■ **Koruma Çalışmaları:** DoğaBel, Palas Gölü'nde ekonomik, sosyal ve ekolojik olarak sürdürülebilir tuz çıkarımı ve biyolojik çeşitliliğin korunması için UNDP GEF/SGP desteğiyle Temmuz 2004'ten bu yana çalışmalarını sürdürmektedir.

Bunun yanı sıra Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ve DoğaBel, Tuzla Gölü çevresindeki yerleşim alanlarının biyolojik çeşitliliği koruyacak bir yapıda gelişmesi için bölgenin yapılaşma planını hazırlamaktadır.

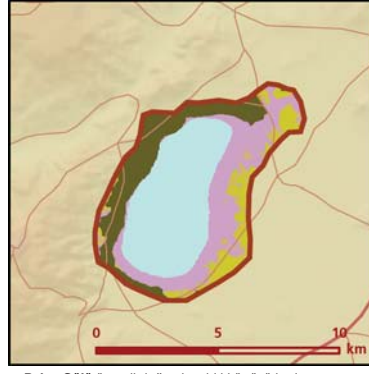
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Kayseri Valiliği; Kayseri İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Palas Belediyesi, Tuzhisar Belediyesi; Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü; Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü; Ulusal Doğa Koruma ve Belgeselleme Derneği; Erciyes Üniversitesi Kuş Gözlem Topluluğu.

■ **Suat Çabuk, Mehmet Somuncu, Serkan Yılmaz**

Palas Gölü önemli doğa alanı topografya haritası

Palas Gölü önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

© Behiye Yılmaz - DoğaBel

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Lepidium caespitosum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
 <i>Charadrius leschenaultii columbinus</i>	0	0	LC	EN	10-15 Çift (Üreme)	B1, C1, C3
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	150 Birey (Kışlama)	B1, B3, C1, C3
<i>Tadorna ferruginea</i> - Akdeniz ve Karadeniz	0	0	LC	(LC)	1120-2930 Birey (Göç)	A3, B3, C1, C3
 <i>Emys orbicularis</i>	0	0	NT	NT	Var	C1

Angıt (*Tadorna ferruginea*) © Ali İhsan Gökçen

Zamantı

ORT040

Korumaya Bağımlı
Aynı (0)

Zamantı Nehri © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 147706 ha
Boylam : 36,19°D
Enlem : 38,62°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1330 m - 2326 m
İl(ler) : Kayseri
İlçe(ler) : Pınarbaşı, Sarız, Bünyan, Tomarza

- **Alanın Tanımı:** Alan Erciyes Dağı'nın doğusundaki Zamantı Çayı'nı ve kollarını içine alır. Batıda Aygörmez, doğuda ise Soğanlı ve Keçi dağları tarafından çevrilir. Pınarbaşı ilçe merkezi ÖDA sınırları içerisinde kalır. Pınarbaşı'nı Tomarza'ya bağlayan karayolu alanın içinden geçer. ÖDA'nın en yüksek yeri doğudaki Şırvan Dağı'dır.
- **Habitatlar:** Bölge genel olarak dağ bozkırı ve tarım alanlarından oluşmaktadır. Zamantı Çayı ve kolları dağlık bölge akarsu ekosisteminin iyi korunmuş örneklerini içerir. Doğudaki Şırvan Dağı'nın üst kesimlerinde yüksek dağ çayırları bulunur.
- **Türler:** *Isatis huber-morathii* isimli bir tür çiviotu türünün dünya üzerinde bilinen dağılımı Zamantı Önemli Doğa Alanı ile sınırlıdır.
Alan özellikle endemik akarsu balıkları açısından büyük önem taşır. Türkiye'nin en nadir akarsu balıklarından *Barbatula samantica*, *Barbatula seyhansis* ve *Salmo platycephalus* türleri Zamantı Çayı ve kollarında yaşamaktadır.
- **Alan Kullanımı:** Bölge halkının geçim kaynaklarının başında tarım faaliyetleri gelmektedir ve genel olarak kuru tarım yapılmaktadır. ÖDA'da büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık faaliyetleri de yoğun olarak yapılmaktadır.
- **Tehditler:** Zamantı Çayı'ndan Sultansazlığı çevresindeki tarım alanlarına Zamantı Tüneli Projesi kapsamında su aktarılması düşünülmektedir. Tünel inşaatı halihazırda devam etmektedir. Sistemin çalışması Zamantı bölgesindeki su miktarlarını azaltacağından alandaki doğal değerleri ve özellikle de Zamantı Çayı'nda yaşayan içsu balıklarını olumsuz yönde etkileyebilir. Projenin alandaki türler üzerindeki etkisinin araştırılması gerekmektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

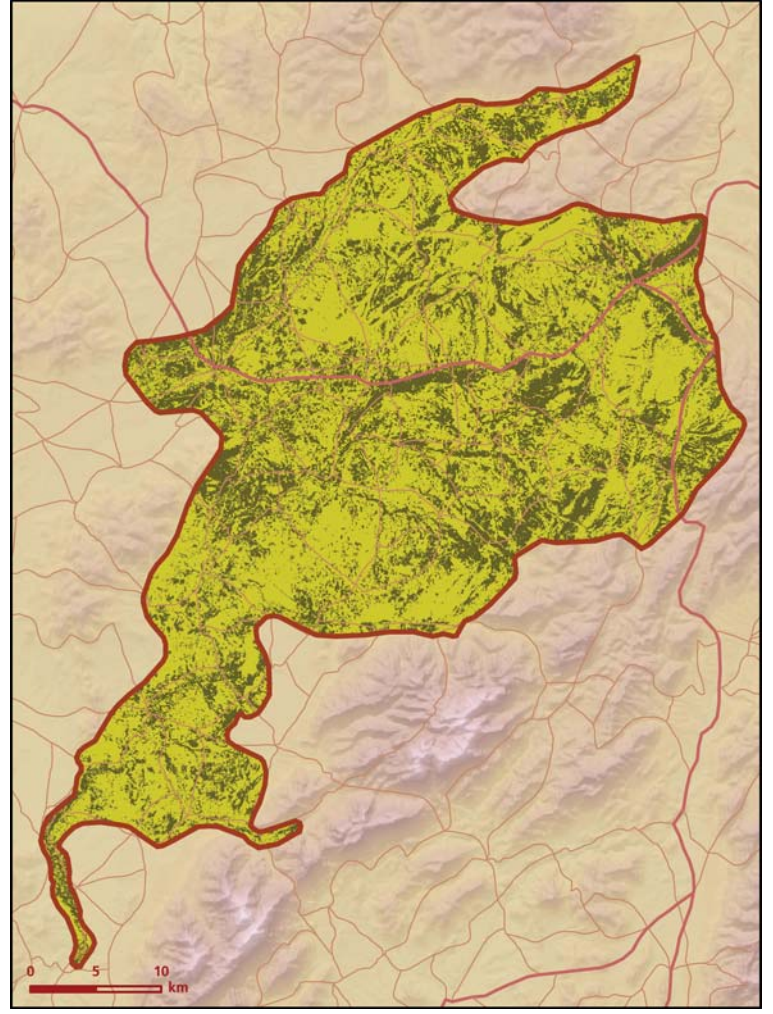

© Turgut Tarhan

- **Yerel İlgili Sahipleri**
Kayseri Valiliği; Kayseri İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Pınarbaşı Kaymakamlığı; Tomarza Kaymakamlığı.
- **Bahtiyar Kurt**

Zamantı önemli doğa alanı topografya haritası

Zamantı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Isatis huber-morathii</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Verbascum subserratum</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
 <i>Barbatula samantica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2, C1
<i>Barbatula seyhanensis</i>	I	0	VU	EN	Var	A1, A2, C1
<i>Salmo platycephalus</i>	I	0	CR	CR	Var	A1, A2, C1

Salmo platycephalus © Johannes Schofmann

Akdağmadeni Ormanları

ORT041

Yeterince Bilinmiyor
Bilinmiyor (?)

Kızılsırtlı örümcekkuşu (*Lanius collurio*) © Melih Özbe

Yüzölçümü : 58706 ha

Boylam : 35,92°D

Enlem : 39,53°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1340 m - 2170 m

il(ler) : Yozgat

ilçe(ler) : Akdağdeni, Çayıralan, Gemenek

■ **Alanın Tanımı**: ÖDA, adını aldığı Akdağlar silsilesinin orta kesimlerini ve az engebeli platoları içeren bir metamorfik masiftir. Alanın kuzeyinde Akdağmadeni ilçesi yer almaktadır. Alanın doğu sınırını Kızılcaova, Bozhüyük, Veziralanı ve Ardıçalı köyleri; batı sınırını Halhacı ve Özer köyleri oluşturmaktadır. Güneyde ise Sığırkuyuğu ve Avşaralanı köyleri alan sınırları içerisinde yer almaktadır.

■ **Habitatlar**: Sarıçam (*Pinus sylvestris*), meşe (*Quercus*) ormanları, ardıç (*Juniperus*) toplulukları, tarım alanları ve dağ bozkırlarından oluşur. Orta Anadolu bölgesinde yer alan en önemli ormanlardan biri olan sarıçam ormanları alanda yer almaktadır. Bu ormanlar kurakçıl-kışa dayanıklı sarıçam ormanları olarak nitelendirilmektedir. Sarıçam ormanlarına yer yer meşe ormanları ve yükseklerde ardıç toplulukları eşlik etmektedir. Orman dışındaki yerler ise mera ve yayla olarak kullanılan çayırlardır. Bölgede bulunan akarsuların çoğu Akdağlar'dan doğup Çekerek Deresi'ne dökülürler. Alanın içinde çok az yerleşim yer aldığından yoğun orman örtüsü yaban hayatı için uygun yaşam alanları bulunmaktadır.

■ **Türler**: Nesli küresel ölçekte tehlike altında olan ve dünyada sadece burada yaşayan *Campanula pulvinaris* bitki türü ÖDA kriterlerini sağlamaktadır.

Alan aynı zamanda birçok kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Avrupa ölçeğinde önemli kuş türlerinden çobanaldatan (*Caprimulgus europaeus*), yılan kartalı (*Circaetus gallicus*), alaca ağaçkakan (*Dendrocopos syriacus*), bıyıklı doğan (*Falco biarmicus*) ve küçük kartal (*Hieraaetus pennatus*) alanda üremektedir.

Bunlara ek olarak Avrupa ölçeğinde önemli kuzböceği türlerinden *Coenagrion ornatum* alanda yaşamaktadır.

■ **Alan Kullanımı**: Bölgedeki ana geçim kaynağı tarım, meyvecilik ve hayvancılık faaliyetleridir. Bunlardan sonra ise ancılık, ormancılık faaliyetleri gelmektedir. Alanın yüksek kesimleri yaylacılık faaliyetleri için kullanılırken, ormanlık alanların bazı bölümleri piknik ve yürüyüş amacıyla günlük etkinlikler için kullanılmaktadır.

■ **Tehditler**: Bölgede bilinen en önemli tehdit, ormanların tarla açma amacıyla tahrip edilerek tarım

alanına dönüştürülmesidir.

Ayrıca hayvancılık faaliyetlerinden dolayı yoğun otlama ve yaylalardaki yerleşimlerin genişlemesi tehditleri mevcuttur.

■ **Koruma Çalışmaları**: İl Çevre ve Orman Müdürlüğü ve Akdağmadeni Orman İşletme Müdürlüğü yetkililerinin yaptığı rutin koruma çalışmalarının dışında bilinen bir koruma çalışması yoktur.

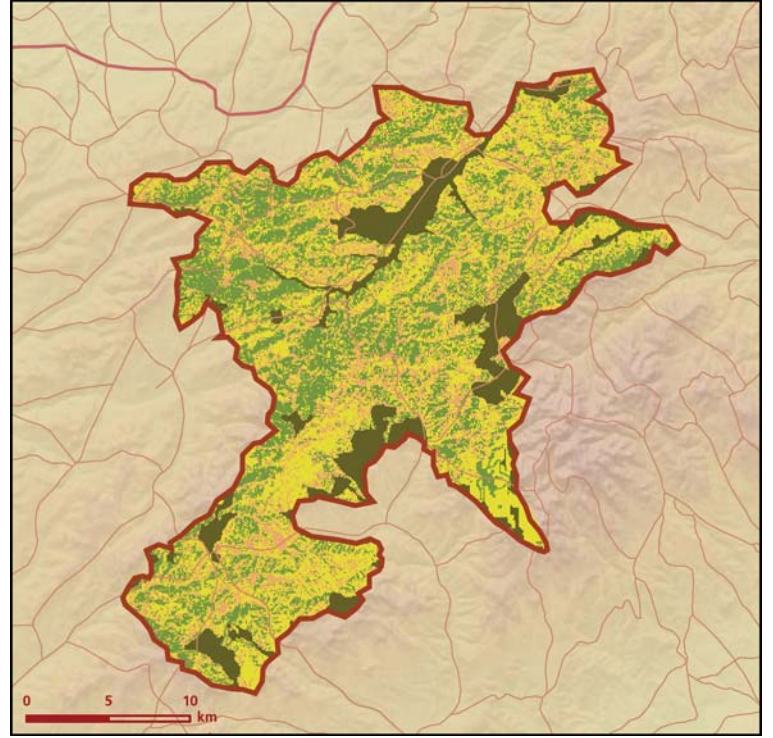
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Yozgat Valiliği; Yozgat İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Akdağmadeni Kaymaklığı; Akdağmadeni Orman İşletme Müdürlüğü; Çayıralan Kaymaklığı; Gemenek Kaymaklığı.

■ **Yıldray Lise**

Akdağmadeni Ormanları önemli doğa alanı topografya haritası

Akdağmadeni Ormanları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Campanula pulvinaris</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
 <i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Circaetus gallicus - Avrupa</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Falco biarmicus - Avrupa ve Anadolu</i>	0	0	LC	VU	1-2 Çift (Üreme)	CI
<i>Hieraaetus pennatus - Avrupa</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Sylvia nisoria</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
 <i>Coenagrion ornatum</i>	0	0	-	-	Var	CI

Çobanaldatan (*Caprimulgus europaeus*) © Murat Bozdoğan

Ulaş Gölleri

ORT042

Acil
Gerileme (-1)

Ulaş Gölü © Geoff Welch

Yüzölçümü : 13573 ha
Boylam : 37,02°D
Enlem : 39,45°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1370 m - 1810 m
İl(ler) : Sivas
İlçe(ler) : Ulaş

Bu ÖDA, BTC Boru Hattı Şirketi'nin desteğiyle detaylı olarak araştırılmıştır.

■ **Alanın Tanımı:** ÖDA, Sivas il merkezinin güneyinde, Kızılırmak Nehri'nin bir kolu olan Tecer Çayı ve onun ana kollarından Karacalar Çayı'nın güney ucunda yer alan göller ve onları çevreleyen bozkırlardan oluşur. Alanda 10 adet irili ufaklı sığ göl bulunur. Bostankaya Gölü ve Ulaş Gölü en büyük göller olmakla birlikte Bostankaya Gölü'nün bir kısmı drene edilmiştir. Sulakalanların arasında jipsli bozkırlar uzanır. Tecer Dağı'ndan gelen yüzey ve yeraltı suları ÖDA'daki sulakalanları besler. Alandaki sulama kanalları ÖDA'nın kuzey kısmında yoğunlaşmaktadır. Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı Ulaş ilçesinin hemen kuzeyinden doğubati doğrultusunda alan içinden geçmektedir.

■ **Habitatlar:** ÖDA, mevsimsel sulakalanlar, çukur yerlerde bulunan sığ göller, jipsli bozkırlar ve tarım alanlarından oluşur. Göl kıyılarında ince bir hat halinde sazlıklar yer alır. Alanı ikiye ayıran çay boyunca kavak ağaçları, söğütler ve yer yer sazlıklar vardır.

■ **Türler:** Bölge, endemik ve nesli tehlike altında olan bitkiler açısından önem taşır. Altı bitki türü için ÖDA kriterlerini sağlayan alan, *Physoptychis purpureascens* ve *Astragalus ulaschensis* adlı bitki türlerinin dünyada bilinen tek dağılış alanıdır.

Alan kuş türleri açısından da öneme sahiptir. Alanda üreyen ve ÖDA kriterlerini sağlayan kuşlar arasında pasbaş patka (*Aythya nyroca*), dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*), kocağöz (*Burchinus oedincemus*) ve uzunbacak (*Himantopus himantopus*) bulunmaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Bölge halkı genelde tarım faaliyetleri yürütmektedir. Kuru tarım yapılan alanda son yıllarda sulu tarım ağırlık kazanmaya başlamıştır. Bunun yanında büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık da yapılmaktadır.

■ **Tehditler:** Alan üzerindeki en önemli tehdit sulakalanlar üzerinde açılan irili ufaklı drenaj kanallarıdır. Bölgede son dönemlerde artan yapılaşma faaliyetleri de alanı tehdit etmektedir. Devlet Su İşleri (DSİ) alanda Karacalar Barajı'nı inşa etmeyi planlamaktadır.

Alan içinden geçen Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı, alandaki göllerin su rejimini etkilemeyecek şekilde inşa edilmiştir. Ancak bir sızıntı durumunda Tecer Çayı'nın izlenmesi gerekmektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

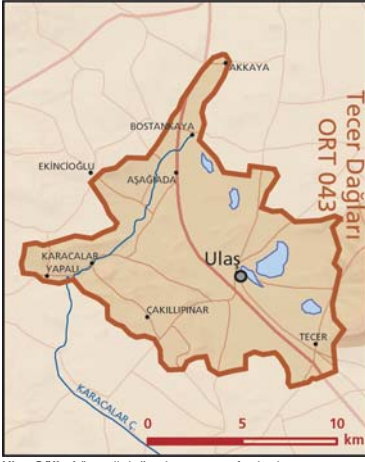

Gladiolus atroviolaceus © Ali İhsan Gökçe

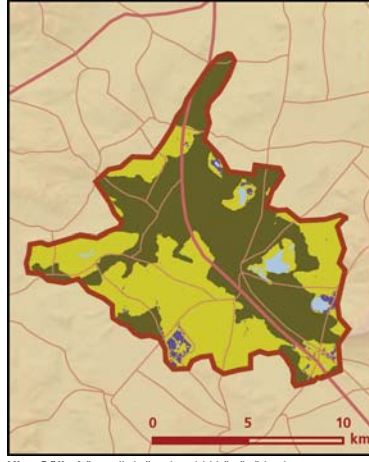
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Sivas Valiliği; Sivas İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Ulaş Kaymaklığı; Ulaş İlçe Jandarma Komutanlığı; Doğa Derneği; Bakü Tiflis Ceyhan Boru Hattı Şirketi.

■ **Bahtiyar Kurt**

Ulaş Gölleri önemli doğa alanı topografya haritası

Ulaş Gölleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Kocagöz (*Burchinus oedicnemus*) © Soner Bekir DoğaBel

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Astragalus ulaschensis</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cousinia sivasica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Neotchihatchewia isatidea</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Physoptychis haussknechtii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Physoptychis purpurescens</i>	I	I	-	-	Var	A2
<i>Salvia vermicifolia</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	3 Çift (Üreme)	B1, C1
<i>Burchinus oedicnemus</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	VU	Nadir (Üreme)	B1, C1
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	20 Çift (Üreme)	C1
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	10-12 Çift (Üreme)	A1, B1, C1

Neotchihatchewia isatidea © Ali İhsan Gökçen

Hafik Zara Tepeleri

ORT043

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Tödürge Gölü © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 103032 ha

Boylam : 37,41°D

Enlem : 39,80°K

Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1270 m - 1877 m

İl(ler) : Sivas

İlçe(ler) : Zara, Sivas merkez, Hafik

Bu ÖDA, BTC Boru Hattı Şirketi'nin desteğiyle detaylı olarak araştırılmıştır.

■ **Alanın Tanımı:** Sivas il merkezinin doğusuyla Zara ilçe merkezinin batısı arasında uzanan jipsli ve kireçtaşı-kumtaşı kayalıklarından oluşan tepelerdir. Doğubatu doğrultusunda akan Kızılırmak Nehri alanı ikiye böler. Sivas - Zara karayolu da alanın içinden geçmektedir. Jipsli tepelerin arasında çok sayıda irili ufaklı göl ve mevsimsel bataklık bulunur. Bölgedeki en büyük göl eskiden tek başına önemli kuş alanı olarak kabul edilen Tödürge Gölü'dür. Alan aynı zamanda Büyük, Kuru ve Lota göllerini de içerir.

■ **Habitatlar:** ÖDA; jipsli bozkırlar, kuru tarım alanları, hafif tuzlu ve tatlı göller, bu göllerle bağlantılı hafif tuzlu bataklıklar ve nehir kıyısı bitki topluluklarını içerir. Hafik ve Tödürge göllerinin kıyılarında sazlık alanlar yer alır. Alandaki diğer göller mevsimsel olarak oluşur ve çok az bir kısmı sazlık içerir.

■ **Türler:** Hafik Zara Tepeleri 21 bitki taksonu için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. ÖDA'da nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya olan çok sayıda jipsofil bitki bulunmaktadır.

ÖDA, bölgede bulunan sulakalan sistemleri nedeniyle kuşlar açısından da büyük önem taşır. Alanda üreyen ve ÖDA kriterlerini sağlayan kuşlar arasında kara çaylak (*Milvus migrans*), küçük akbaba (*Neophron percnopterus*), küçük kerkenez (*Falco naumanni*), tuma (*Grus grus*), dikkuş (*Oxyura leucocephala*) ve sumru (*Sterna hirsundo*) bulunmaktadır.

■ **Alan Kullanımı:** Bölge halkının gelirinin büyük kısmını hayvancılık oluşturmakta ve yoğun olarak küçükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Bunun yanında arazi şartlarının uygun olduğu bölgelerde kuru tarım faaliyetleri de yürütülmektedir.

■ **Tehditler:** Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından yapılmış planlanan İmranlı Barajı Sulama Şebekesi ile Hafik ve Zara ovalarında 11200 hektar alan sulu tarıma açılacaktır. İmranlı Baraj gövdesi 2003 yılında tamamlanmıştır. Proje sonucunda bölgedeki sulakalanların su bütçesi zarar görecektir ve nadir bitkilerin bulunduğu bozkırlar doğal özelliğini kaybedecektir.

Alandaki yoğun hayvancılık faaliyetleri bitki örtüsüne zarar vermektedir. Bunun yanında çalı ve ağaçların yakacak amaçlı kesimi de alanın karşı karşıya bulunduğu tehditlerden biridir.

ÖDA içinde faaliyet gösteren çok sayıda taş ve kum ocağının alandaki nadir bitki türlerini

nasıl etkilediği bilinmemektedir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Sivas Valiliği Tödürge Gölü'nün tanıtılması ve buradaki doğal yapıyı zarar veren rekreasyonel faaliyetlerin durdurulması amaçlı çalışmalar yapmaktadır.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Tödürge Gölü'nde kuş sayımları gerçekleştirmektedir.

Çevre ve Orman Bakanlığı Sulak Alanlar Şubesi'nin girişimleriyle Tödürge Gölü, 2004 yılında Ramsar alanı adaylarından biri olarak belirlenmiştir. Ancak alan henüz resmi koruma statüsünü kazanamamıştır.

Doğa Derneği, Bakü Tiflis Ceyhan Boru Hattı Şirketi'nin desteğiyle, alanda kuş araştırmaları yürütmüştür. Dernek, alanın yönetim planı çalışmalarının başlatılması için çalışmaktadır.

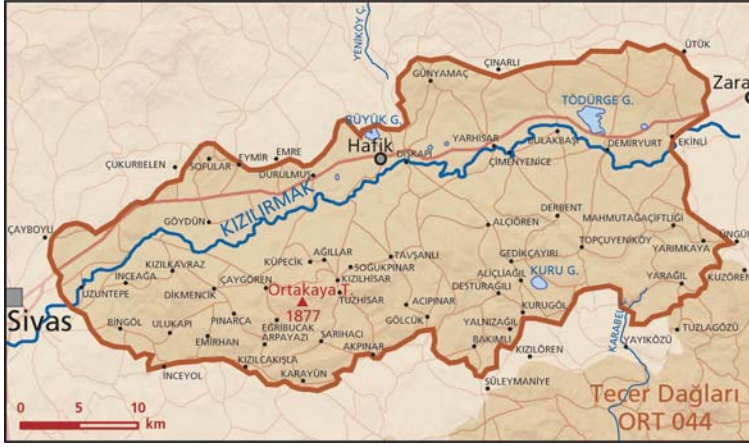

Zara © Ali İhsan Gökçen

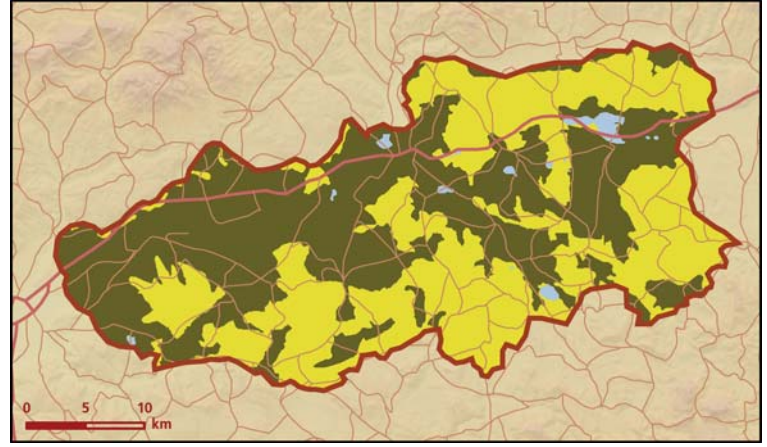
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü; Sivas Valiliği; Sivas İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Zara Kaymaklığı; Hafik Kaymaklığı; Hafik İlçe Jandarma Komutanlığı; Zara İlçe Jandarma Komutanlığı; Doğa Derneği; Bakü Tiflis Ceyhan Boru Hattı Şirketi.

■ **Bahtiyar Kurt**

Hafik Zara Tepeleri önemli doğa alanı topografya haritası

Hafik Zara Tepeleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Achillea sintensisii</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Aethionema lepidioides</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Astragalus chthonocephalus</i>	0	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus kangalicus</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus pinetorum ssp. multifolius</i>	1	0	-	-	Var	B2
<i>Astragalus zaraensis</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Campanula sivasica</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Chrysocamela noeana</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Cirsium polycephalum</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Gypsophila heteropoda ssp. minutiflora</i>	1	0	-	CR	Var	B1, B2
<i>Haplophyllum cappadocicum</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Isatis sivasica</i>	1	0	-	-	Var	A2
<i>Lepidium caespitosum</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Onosma polyanthum</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Onosma sintensisii</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Paronychia galatica</i>	1	0	-	NT	Var	A2
<i>Ricotia varians</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Scorzonera aucherana</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Scorzonera hieracifolia</i>	1	0	-	LC	Var	A2
<i>Scrophularia lepidota</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Thesium stellerioides</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Anthus campestris</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Aythya nyroca</i> - D. Avrupa ve Akdeniz	0	0	NT	VU	3-5 Çift (2004 Üreme)	B1, C1
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Yaygın (Üreme)	C1
<i>Calandrella brachydactyla</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Ciconia ciconia</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	30 Çift (Üreme)	C1
<i>Circus aeruginosus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Coracias garrulus</i> - Avrupa	0	0	NT	VU	Var (Üreme)	B1, C1
<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	Var (Üreme)	A1, C1
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	3-6 Çift (Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Himantopus himantopus</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	40 Çift (Üreme)	C1
<i>Ixobrychus minutus</i>	0	0	LC	LC	10-15 Çift (Üreme)	C1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Melanocorypha calandra</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
<i>Milvus migrans</i> - Avrupa	0	0	LC	VU	10 Çift (Üreme)	BI, CI
<i>Neophron percnopterus</i> - Avrupa	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	BI, CI
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	10-15 Çift (Üreme)	A1, BI, CI
<i>Plegadis falcinellus</i> - Ön Asya	0	0	LC	LC	4-5 Çift (Üreme)	CI
<i>Sterna hirundo</i> - Güney Avrupa	0	0	LC	LC	6-8 Çift (Üreme)	CI
 <i>Lutra lutra</i>	0	0	NT	-	Var	CI
 <i>Polyommatus poseidon</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	BI, CI

Küçük kerkenez (*Falco naumanni*) © H. Çağlar İnce

Hafik Tepeleri © Behiye Yılmaz - DoğaBel

Tecer Dağları

ORT044

Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Tecer Dağları © Behiye Yılmaz - DoğaBel

Yüzölçümü : 149112 ha
Boylam : 37,53°D
Enlem : 39,57°K
Koruma Statüleri : Yok

Yükseklik : 1300 m - 2802 m
İl(ler) : Sivas
İlçe(ler) : Zara, Sivas merkez, Hafik, Ulaş, Kangal

■ **Alanın Tanımı:** Tecer Dağları, Sivas'ın güneydoğusunda yer alan ve doğubati doğrultusunda uzanan bir dağ silsilesidir. Ulaş Gölleri ÖDA'sı alanın batı sınırını oluşturur. Dağ silsilesinin kuzey yamaçları Kızılırmak Nehri'ni, güney yamaçları ise Fırat Nehri'nin bir kolu olan Çaltı Çayı'nı beslemektedir. Orta Anadolu'nun en bakir doğal alanlarından biri olan ÖDA'nın bir bölümü jipsli bozkırlarla kaplıdır. Bölge tepelik alanlar ve tepelerin arasındaki irili ufaklı sulakalanlarla karakterize olmuştur. Alanda yer yer sarçam ve ardıç toplulukları bulunur.

■ **Habitatlar:** ÖDA, dağ bozkırları, yüksek dağ bozkırları, tarım alanları, mevsimsel göl ve bataklıklar ile sarçam, ardıç ve meşe topluluklarından oluşur. Yakın geçmişte ormanlık alanların bulunduğu Tecer Dağları günümüzde daha çok dağ bozkırları ve meşe (*Quercus*) çalılıklarıyla kaplıdır. Ancak hâlâ ardıç (*Juniperus*) ve sarçamlara (*Pinus sylvestris*) yer yer rastlanmaktadır. Tecer Dağları boyunca tepelerin arasında kalan alçak bölgelerde mevsimsel göller ve bataklıklar bulunur. Bataklıklar kısmen sazlıklarla kaplıdır.

■ **Türler:** Tecer Dağları, nesli küresel ölçekte tehlikede olan ve dünyadaki dağılımı dar bir alanla sınırlı bitki taksonları açısından oldukça zengin bir alandır. Alanda yaşayan 40 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bu türlerden *Helichrysum sivasicum* ve *Hypericum pumilio* nun dünya üzerinde bilinen dağılımı Tecer Dağları ile sınırlıdır.

Bitki türlerinin yanı sıra alan özellikle yırtıcı kuşlar ve tumalar (*Grus grus*) için önemlidir. Kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*), kara çaylak (*Milvus migrans*) ve kızıl şahin (*Buteo rufinus*) alanda üreyen yırtıcı kuşlardır. Tumalar tepeler arasında kalan bataklık alanlarda üremektedir.

■ **Alan Kullanımı:** Alanda yoğun olarak hayvancılık yapılmaktadır. Arazi şartlarının uygun olduğu bölgelerde ise tarım faaliyetleri de gerçekleştirilmektedir. Tarım alanları ÖDA'nın batı ve güneyinde yoğunluk gösterir.

■ **Tehditler:** Bir zamanlar orman örtüsünün daha yaygın olduğu Tecer Dağları, aşırı ve plansız ağaç kesimi nedeniyle bu özelliğini yitirmiştir. Alan üzerindeki en ciddi tehdit aşırı otlatmadır ve bu durum yeni ağaç örtüsünün yetişmesine izin vermemektedir.

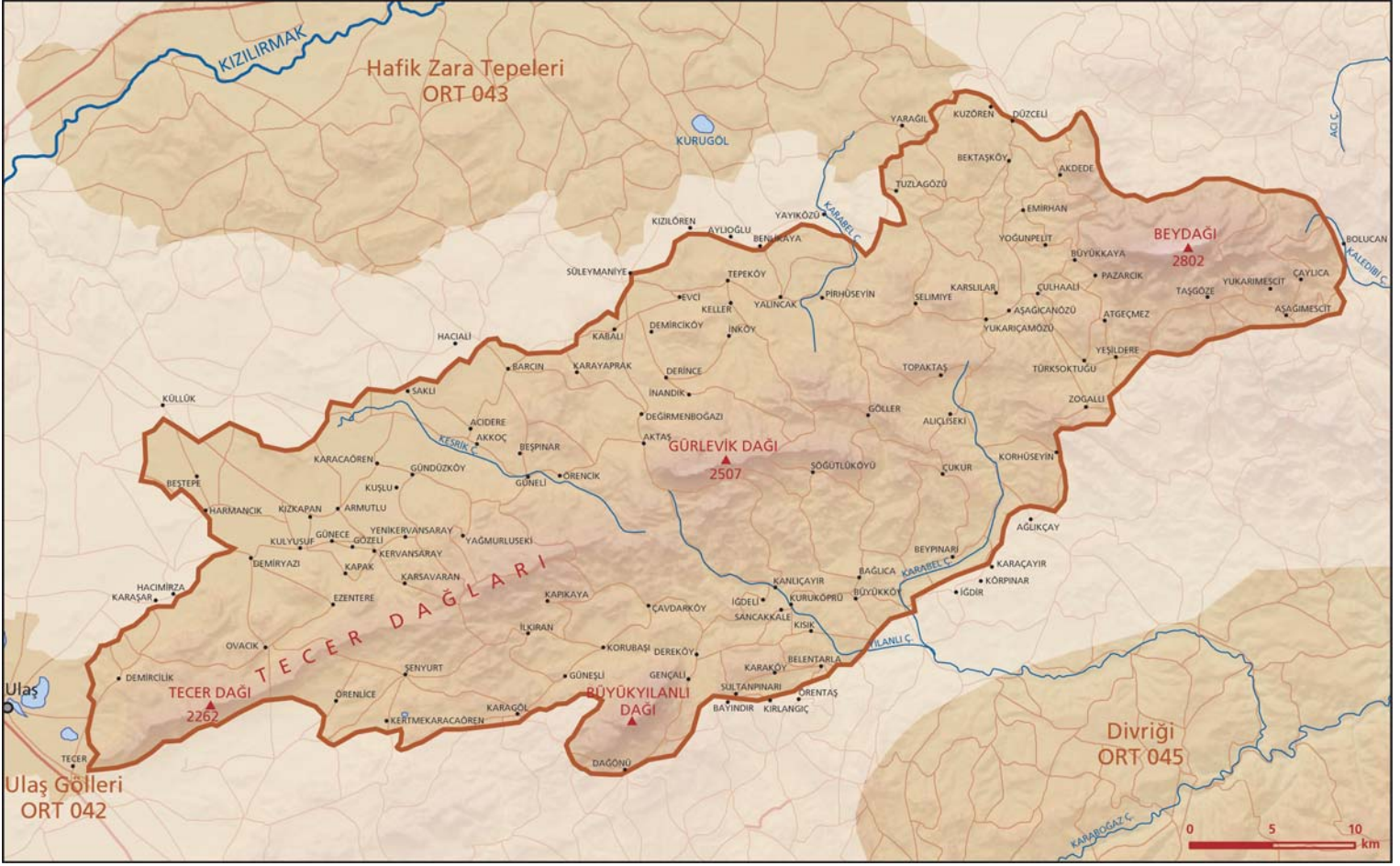
■ **Koruma Çalışmaları:** Alanda bilinen bir koruma çalışması bulunmamaktadır.

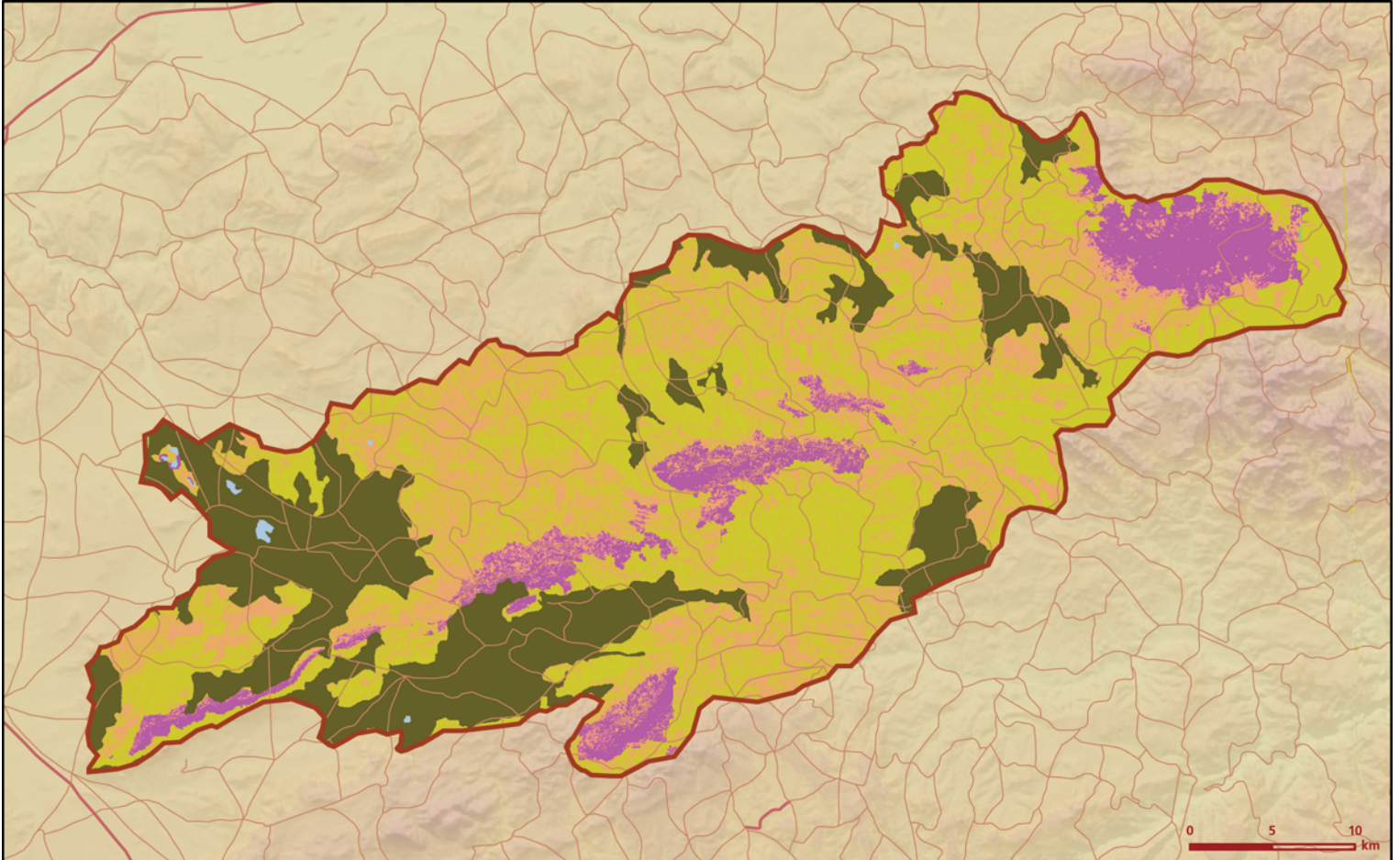
Tecer Dağları © Behiye Yılmaz - DoğaBel

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Sivas Valiliği; Sivas İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Zara Kaymaklığı; Hafik Kaymaklığı; Ulaş Kaymaklığı; Kangal Kaymaklığı.

■ **Bahtiyar Kurt**

Tecer Dağları önemli doğa alanı topografya haritası

Tecer Dağları önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Achillea monocephala</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Achillea sipikorensis</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Allium tuncelianum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Alyssum trichocarpum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Asperula cilicica</i>	I	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Astragalus chthonocephalus</i>	0	0	-	-	Var	A2
<i>Astragalus elatus</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Astragalus karpitanus</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Astragalus listoniae</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus panduratus</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Campanula scoparia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Campanula sivasica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Chrysocamela noeana</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Consolida armeniaca</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cousinia sivasica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Ebenus haussknechtii</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Fritillaria aurea</i>	I	0	-	LC	Var	A2
<i>Gypsophila festucifolia</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Gypsophila heteropoda ssp. minutiflora</i>	I	0	-	CR	Var	B1, B2
<i>Hedysarum pycnostachyum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Helichrysum sivasicum</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hesperis breviscapa</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hieracium cappadocicum</i>	I	0	-	DD	Var	A2
<i>Hyacinthella acutiloba</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Hypericum pumilio</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypericum sorgerae</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Matthiola anchoniifolia</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Onobrychis stenostachya ssp. krausei</i>	I	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Onobrychis stenostachya ssp. stenostachya</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Oxytropis fominii</i>	I	0	-	-	Var	A2
<i>Paronychia beauverdi</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Physoptychis haussknechtii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Salvia modesta</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Salvia vermifolia</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Scorzonera aucherana</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Scrophularia lepidota</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Tanacetum eginense</i>	I	0	-	NT	Var	A2
<i>Thesium stellerioides</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum euphraticum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Verbascum heterodontum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Buteo rufinus</i>	0	0	LC	(NT)	Yaygın (Üreme)	C1
<i>Caprimulgus europaeus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Grus grus</i> - Anadolu ve Karadeniz	0	0	LC	(EN)	2 Çift (Üreme)	B1, B3, C1, C3
<i>Milvus migrans</i> - Avrupa	0	0	LC	VU	5 Çift (Üreme)	B1, C1

Kuyrukkakan (*Oenanthe oenanthe*) © Murat Bozdoğan

Kara iskete (*Serinus pusillus*) © Murat Bozdoğan

Divriği Tepeleri

ORT045

İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

Karabaşlı çirte (*Emberiza melanocephala*) © Kazım Çapacı

Yüzölçümü : 122334 ha | **Yükseklik** : 900 m - 2365 m
Boylam : 37,98°D | **İl(ler)** : Sivas
Enlem : 39,39°K | **İlçe(ler)** : Divriği, Kangal
Koruma Statüleri : Kentsel sit alanı

- **Alanın Tanımı:** Divriği Tepeleri, Sivas ilinin güneydoğusunda Divriği ilçesini çevreleyen tepeler ve bu bölgedeki çok sayıda vadiyi içine alır. Alandaki tepeler Fırat Nehri'nin kollarından biri olan Çaltı Çayı ve kollarını besler. Divriği ilçe merkezinden geçen bu çay ÖDA içinde kıvrımlar oluşturarak ilerler. Çayın ana kollarından biri olan Nih Çayı alanın güney sınırında, diğer kolu olan ve Tecer Dağları'ndan doğan Acı Çay ise kuzeybatı sınırında yer alır. Bitki örtüsünün zayıf olduğu ÖDA'nın özellikle doğu kısmındaki tepeler neredeyse çıplaktır. Alanda demir yatakları bulunur.
- **Habitatlar:** ÖDA, dağ bozkırları ve tarım alanlarından oluşur. Tarım alanları daha çok akarsu boylarında yoğunlaşmıştır. Alandaki tepeler dağ bozkırlarıyla kaplıdır ve bitki örtüsü çok seyrek.
- **Türler:** ÖDA, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan bitki türleri için önemli bir yaşam alanıdır. Alanda dokuz bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunlardan *Onobrychis albiflora* adlı bitki türünün dünyadaki tek kaydı bu alandaki Acı Çay'da yapılmıştır.
- **Alan Kullanımı:** Alanda yoğun olarak hayvancılık yapılır. Divriği ilçe merkezinin güneyindeki Nih Çayı ve alanın kuzey kısmındaki Acı Çay boyunca kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. Alanda, toz demir cevherinin zenginleştirilmesi işletmesi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, alandaki Divriği Camii ve diğer tarihi alanlar (kentsel sit alanı) önemli bir cazibe merkezidir.
- **Tehditler:** Alanın güney kısmındaki Nih Çayı'nın çevresi sulu tarım alanlarına dönüştürülerek doğal karakterini büyük ölçüde kaybetmiştir. Bu alanda dağılım gösteren ve ülkemize endemik olan *Salvia hedgeana* bitki türünün sulama çalışmalarının nasıl etkilediği bilinmemektedir. Demir zenginleştirme işletmesinin alanın bitki çeşitliliği üzerindeki etkisi bilinmemektedir.
- **Koruma Çalışmaları:** Bilinen bir koruma çalışması yoktur.

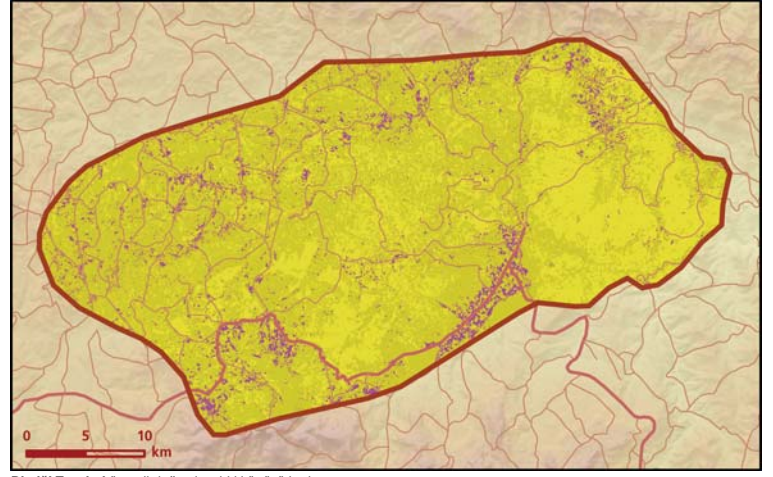
Yerel İlgili Sahipleri

Sivas Valiliği; Sivas İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Divriği Kaymaklığı; Kangal Kaymaklığı; Divriği Belediyesi; Kangal Belediyesi; Divriği Kültürünü ve Tabiatını Koruma Derneği; Divriği Tabiat Varlıklarını Koruma ve Sosyal Yardımlaşma Derneği; Divriği Gençlik Kulübü.

Dicle Tuba Kılıç

Divriği Tepeleri önemli doğa alanı topografya haritası

Divriği Tepeleri önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Astragalus karasarensis</i> - Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Cerasus hippophaeoides</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Cousinia decolorans</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Elymus nodosus ssp. gypsicolus</i>	1	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Galium baytopianum</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Hypericum sorgerae</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Onobrychis albiflora</i>	1	1	-	CR	Var	A1, A2
<i>Salvia hedgeana</i>	1	0	-	CR	Var	A1, A2
<i>Veronica macrostachya ssp. mardinensis</i>	1	0	-	VU	Var	B1
 <i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1

Salvia hedgeana © Ali Aslan Dönmez